

**Strategia Rozwoju
Gminy Nowa Wieś Wielka
PROJEKT**

2015

Niniejsze opracowanie zostało wykonane przez

ul. Podmurna 65/1

87-100 Toruń

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP.....	5
II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO.....	6
II.1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE	6
II.1.1. Położenie i relacje zewnętrzne.....	6
II.1.2. Wielkość i podział administracyjny.....	6
II.2. SFERA SPOŁECZNA	7
II.2.1. Potencjał demograficzny	7
II.2.2. Wykształcenie.....	16
II.2.3. Rynek pracy i bezrobocie	16
II.2.4. Aktywność społeczna mieszkańców gminy	19
II.3. ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I ZASOBY NATURALNE	20
II.3.1. Grunty.....	20
II.3.2. Wody powierzchniowe i podziemne	21
II.3.3. Bogactwo naturalne	22
II.3.4. Obszary chronione	22
II.4. SFERA GOSPODARCZA	23
II.4.1. Działalność gospodarcza	23
II.4.2. Turystyka	26
II.4.3. Ład przestrzenny i atrakcyjność inwestycyjna.....	27
II.5. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	31
II.5.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny	31
II.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa	33
II.5.3. Gospodarka odpadami	34
II.5.4. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe.....	35
II.5.5. Infrastruktura telekomunikacyjna	36
II.5.6. Zasób mieszkaniowy Gminy.....	37
II.6. INFRASTRUKTURA SPOŁECZNA.....	39
II.6.1. Oświata i wychowanie.....	39
II.6.2. Ochrona zdrowia	45
II.6.3. Pomoc społeczna	47
II.6.4. Sport i rekreacja.....	55
II.6.5. Kultura	55
II.6.6. Bezpieczeństwo publiczne	57
II.7. ZASOBY FINANSOWE GMINY	60
III. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW I POTRZEB ROZWOJOWYCH GMINY	63
III.1. CHARAKTERYSTYKA MIESZKAŃCÓW BIORĄCYCH UDZIAŁ W BADANIU ANKIETOWYM	63
III.2. WYNIKI BADANIA ANKIETOWEGO	65
IV. PODSUMOWANIE DIAGNOZY – ANALIZA SWOT	84
V. STRATEGICZNY PROGRAM DZIAŁAŃ.....	88
V.1. MISJA I WIZJA.....	88

V.2. CELE ROZWOJOWE	88
V.3. CELE OPERACYJNE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ	93
V.4. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI.....	94
V.5. PODSTAWOWE ZAŁOŻENIA SYSTEMU REALIZACJI, W TYM SYSTEM WDRAŻANIA I MONITOROWANIA.....	100
V.6. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	103
V.7. RAPORT Z KONSULTACJI SPOŁECZNYCH	104
SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW	105
ZAŁĄCZNIK. WYKAZ ODPOWIEDZI Z PYTAŃ OTWARTYCH	109

I. WSTĘP

Strategia rozwoju gminy, jako instrument podnoszenia konkurencyjności lokalnej jednostki terytorialnej, stanowi kompleksową, perspektywiczną koncepcję określającą cele rozwoju oraz warunki, zasady i etapy ich osiągnięcia. Strategia rozwoju jest nadrzędnym instrumentem zarządzania rozwojem lokalnym i podstawą długookresowej, lokalnej polityki społeczno-gospodarczej gminy.

Planowanie strategiczne stanowi niezbędny element procesu programowania rozwoju jednostki samorządu terytorialnego. Przekazanie części uprawnień władzy centralnej na szczebel samorządowy powoduje przeniesienie części odpowiedzialności za jakość życia mieszkańców na lokalne władze, co z kolei rodzi potrzebę efektywnego i kreatywnego zarządzania posiadanymi zasobami. Jedynie właściwe i starannie zaplanowane zadania mają szansę zarówno zaspokoić zbiorowe potrzeby społeczności, jak i stworzyć komfortowe warunki dla samorealizacji jednostek.

Opracowanie strategii rozwoju nie jest wymogiem ustawowym, jednak wynika z konieczności średniookresowego, uporządkowanego, wskazania kierunków rozwoju. Ponadto, strategia ułatwia późniejszy proces pozyskiwania środków zewnętrznych, niezbędnych na realizację zaplanowanych działań i projektów, w szczególności środków UE.

Przesłanki zewnętrzne to długookresowe i średniookresowe nowe strategiczne dokumenty krajowe oraz programowe Unii Europejskiej na perspektywę 2014-2020 oraz nowa strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego.

Główną przesłanką merytoryczną jest określenie kierunków rozwoju gminy, uwzględniających osiągnięty, aktualny stan, a przede wszystkim potrzeby i aspiracje mieszkańców gminy na kilka najbliższych lat.

Niniejsza strategia ujmuje główne cele i uwarunkowania rozwoju gminy w horyzoncie czasowym do 2020 roku, w zmieniających się uwarunkowaniach wewnętrznych i zewnętrznych. Strategia, jako koncepcja rozwoju lokalnego, pełni z jednej strony funkcję źródła informacji o procesach społeczno-gospodarczych na danym terenie i stanowi istotną inwentaryzację zjawisk zachodzących w jednostce terytorialnej. Z drugiej strony ułatwia i zwiększa spójność podejmowanych przez władze lokalne decyzji, jest planem działania władz lokalnych i wyznacznikiem bieżących działań.

Przesłanki podjęcia prac nad strategią obejmują zarówno uwarunkowania wewnętrzne, jak i zewnętrzne, do których zaliczyć należy:

- nowy okres programowania w UE,
- aktualizacje strategicznych dokumentów krajowych i regionalnych,
- zmiany w polityce lokalnej realizowanej przez powiaty, miasta i gminy w otoczeniu,
- konieczność opracowania nowej strategii, ponieważ poprzednia obejmowała okres do 2015 r.

Przyjęta hierarchia celów i kierunków działań ułatwi prace lokalnym władzom nastawionym na przeprowadzenie ważnych inwestycji w regionie. Dodatkowo, planowanie, monitorowanie i aktualna ocena przedsięwzięć inwestycyjnych będzie sprzyjać integracji i aktywizacji społecznej wokół zadań realizowanych przez władze Gminy Nowa Wieś Wielka.

II. DIAGNOZA STANU ISTNIEJĄCEGO

II.1. Ogólne informacje o gminie

II.1.1. Położenie i relacje zewnętrzne

Gmina Nowa Wieś Wielka jest gminą wiejską, zlokalizowaną w środkowej części województwa kujawsko-pomorskiego, w powiecie bydgoskim. Niniejsza jednostka samorządu terytorialnego znajduje się bezpośrednio w powiązaniu strukturalnym oddziaływania Aglomeracji Bydgosko-Toruńskiej. Gmina sąsiaduje od:

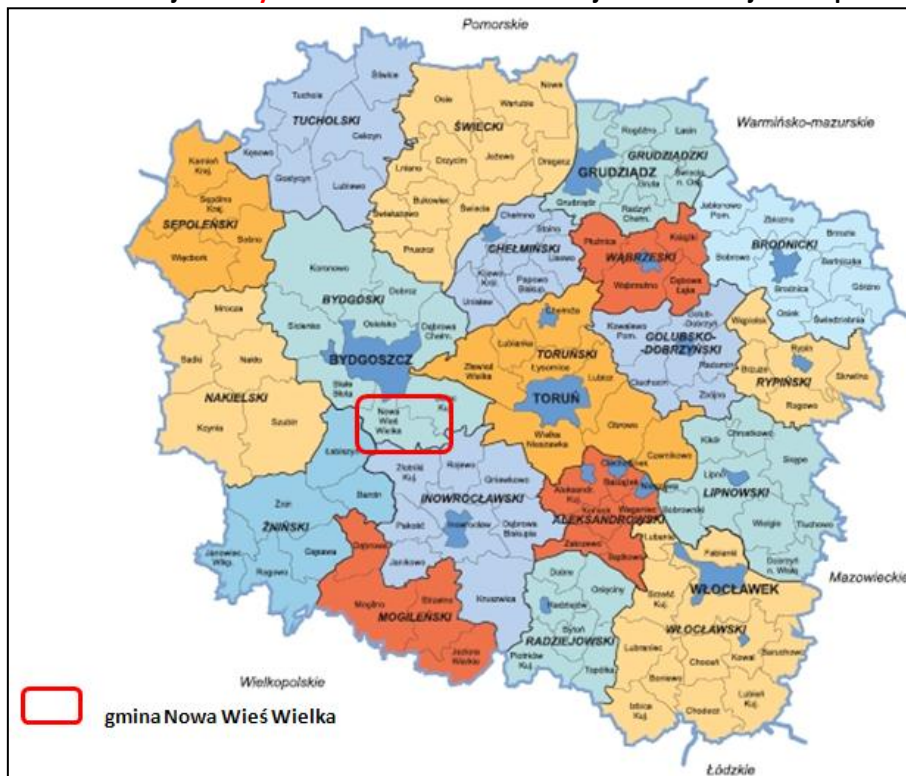
- północy z miastem Bydgoszcz (miasto na prawach powiatu),
- południa z gminą Złotniki Kujawskie (gmina wiejska),
- zachodu z gminami Białe Błota (gmina wiejska) i Łabiszyn (gmina miejsko-wiejska),
- wschodu z gminami Rojewo (gmina wiejska) i Solec Kujawski (gmina miejsko-wiejska).

Gmina położona jest w pobliżu lotniska regionalnego w Bydgoszczy, które zapewnia komunikację lotniczą krajową i zagraniczną.

II.1.2. Wielkość i podział administracyjny

Gmina Nowa Wieś Wielka jest jedną ze 144 gmin województwa kujawsko-pomorskiego i jedną z 92 gmin wiejskich w całym województwie. Powierzchnia gminy wynosi 148,48 km², co stanowi ok. 10,6% powierzchni powiatu bydgoskiego i ok. 0,8% powierzchni województwa kujawsko-pomorskiego.

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Nowa Wieś Wielka na tle województwa kujawsko-pomorskiego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego w Bydgoszczy

Gminę Nowa Wieś Wielka tworzy 15 sołectw: Brzoza, Dąbrowa Wielka, Dobromierz, Dziemionna, Jakubowo, Januszkowo, Kobylarnia, Kolankowo, Leszyce, Nowa Wieś Wielka, Nowa Wioska, Olimpín, Prądocin, Nowe Smolno i Tarkowo Dolne. Większość sołectw (14) tworzą pojedyncze miejscowości, natomiast w skład sołectwa Brzoza wchodzi 4 miejscowości: Brzoza, Emilianowo, Chmielniki i Piecki.

Rysunek 2. Gmina Nowa Wieś Wielka – podział na sołectwa

Źródło: Biuletyn Informacji Publicznej Gminy Nowa Wieś Wielka

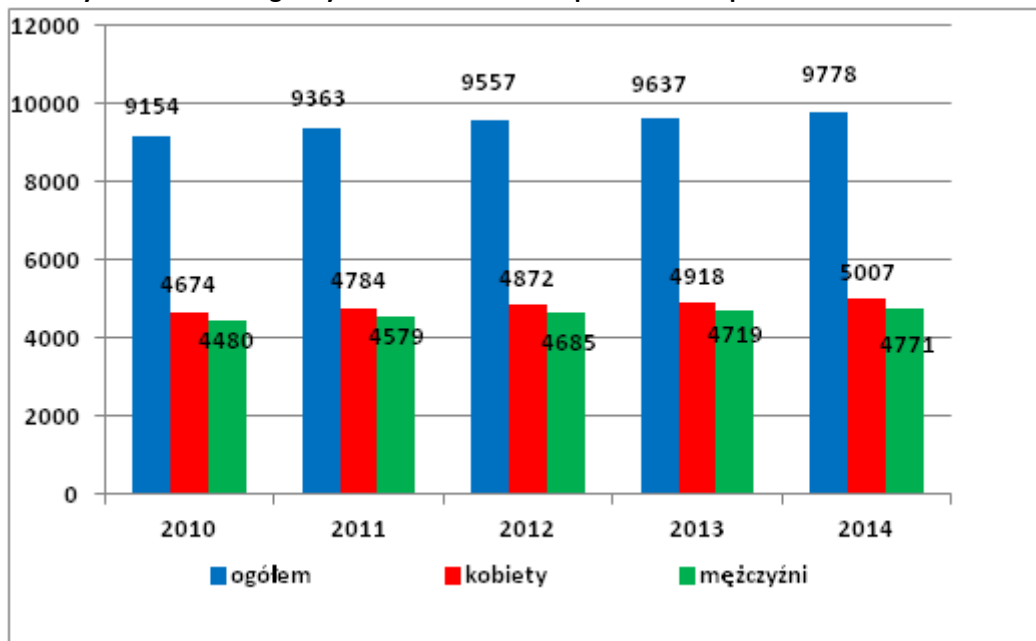
II.2. Sfera społeczna

II.2.1. Potencjał demograficzny

Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Na koniec 2014 r. gminę Nowa Wieś Wielka zamieszkiwało 9778 osób, w tym 5007 kobiet i 4771 mężczyzn. W porównaniu z rokiem 2010 liczba mieszkańców gminy wzrosła o 6,82% (624 osoby). W 2014 r. ludność gminy stanowiła 8,75% ogólnej liczby mieszkańców powiatu bydgoskiego.

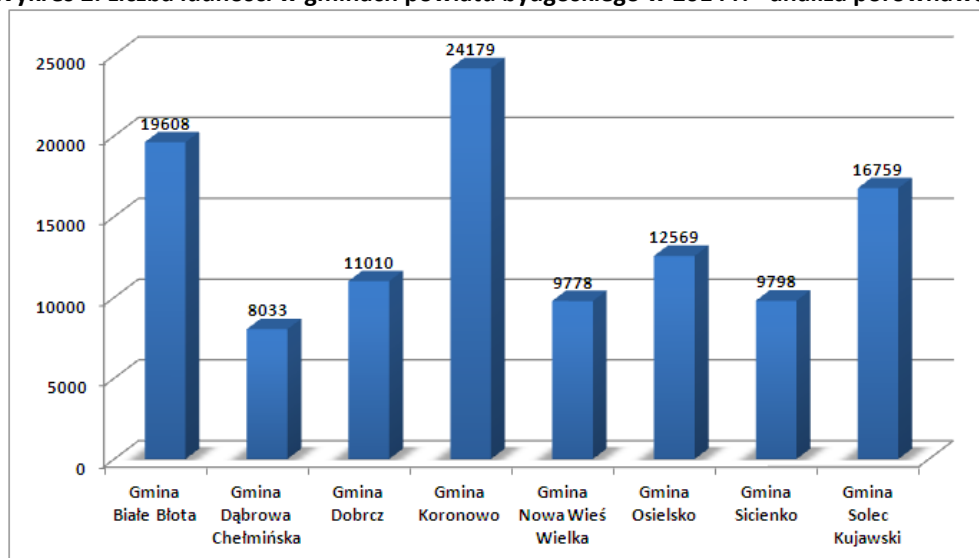
Wykres 1. Ludność gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na płeć w latach 2010-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

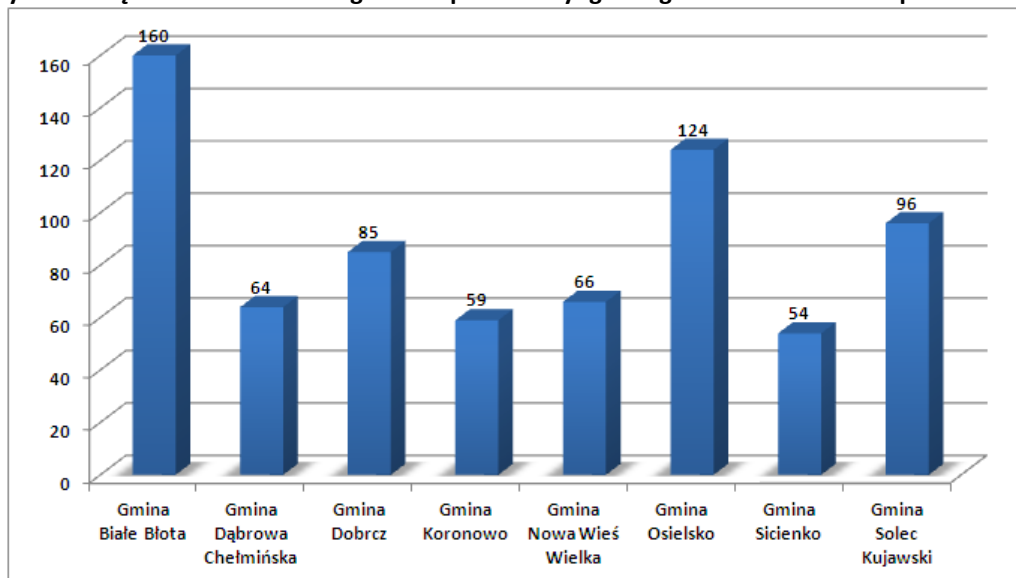
Gmina Nowa Wieś Wielka pod względem ludności zajmowała w 2014 r. siódme miejsce (po gminach: Koronowo, Białe Błota, Solec Kujawski, Osielsko, Dobrcz i Sicienko). Gęstość zaludnienia w gminie jest mniejsza niż średnia gęstość zaludnienia w powiecie, co wynika przede wszystkim ze znacznej powierzchni terenów leśnych. W 2014 r. gęstość zaludnienia w gminie wyniosła 66 osób/km². Średnia gęstość zaludnienia w powiecie bydgoskim wyniosła 80 osób/km².

Wykres 2. Liczba ludności w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 3. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Gmina Nowa Wieś Wielka, podobnie jak cały powiat bydgoski, cechuje się stosunkowo szybkim tempem przyrostu liczby ludności. Gminę wyróżnia jeden z najwyższych przyrostów ludności (zaraz po gminach Białe Błota i Osielesko) oraz trzecia w powiecie dynamika zmian w tym zakresie – 36,5% (w latach 2000-2014).

Tabela 1. Dynamika liczby ludności w gminach powiatu bydgoskiego w latach 2000-2014 - analiza porównawcza

Wyszczególnienie	2000	2007	2014	Dynamika zmian rok 2000=100%
mikrootoczenie				
Gmina Białe Błota	10 677	15 204	19 608	183,6%
Gmina Dąbrowa Chełmińska	6693	7347	8033	120,0%
Gmina Dobrcz	8690	9388	11 010	126,7%
Gmina Koronowo	22 745	23 407	24 179	106,3%
Gmina Nowa Wieś Wielka	7166	8528	9778	136,5%
Gmina Osielesko	6575	10 128	12 569	191,2%
Gmina Sicienko	8297	9186	9798	118,1%
Gmina Solec Kujawski	15 556	16 198	16 759	107,7%
makrootoczenie				
Powiat bydgoski	86 399	99 386	111 734	129,3%
Miasto Bydgoszcz	375 676	361 222	357 652	95,2%
Województwo kujawsko-pomorskie	2 067 817	2 066 136	2 089 992	101,1%
Polska	38 253 955	38 115 641	38 478 602	100,6%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Według stanu z lutego 2010 r. stan ludności gminy w podziale na sołectwa przedstawia się następująco:

- Brzoza – 3077 mieszkańców,

- Nowa Wieś Wielka – 2342 mieszkańców,
- Dziemionna – 574 mieszkańców,
- Olimpin – 542 mieszkańców,
- Prądociń – 477 mieszkańców,
- Tarkowo Dolne – 379 mieszkańców,
- Kobyłarnia – 319 mieszkańców,
- Dąbrowa Wielka – 255 mieszkańców,
- Nowe Smolno – 214 mieszkańców,
- Januszkowo – 197 mieszkańców,
- Dobromierz – 168 mieszkańców,
- Nowa Wioska – 101 mieszkańców,
- Jakubowo – 79 mieszkańców,
- Leszyce – 78 mieszkańców,
- Kolankowo – 29 mieszkańców.

Najwięcej ludności skoncentrowane jest w dwóch zespołach miejscowości: Brzoza z Olimpinem oraz Nowa Wieś Wielka z Dziemionną. Ludność w tych miejscowościach stanowi ok. ¼ wszystkich mieszkańców gminy.

Struktura ludności według ekonomicznych grup wiekowych

W latach 2010-2014 na terenie gminy Nowa Wieś Wielka zaobserwowano wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym oraz poprodukcyjnym oraz spadek liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym. W analizowanym okresie liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym zmniejszyła się o 3,7% (76 osób), w wieku produkcyjnym odnotowano wzrost o 6,3% (381 osoby), a w przypadku osób w wieku poprodukcyjnym wzrost wyniósł 30,4% (319 osób).

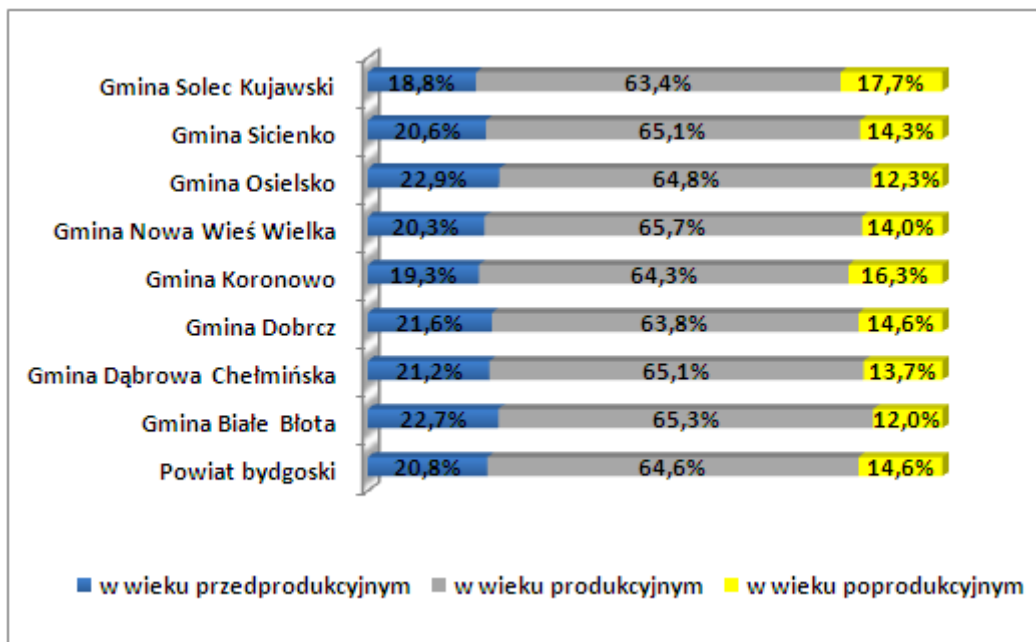
Tabela 2. Ludność gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
w wieku przedprodukcyjnym	osoba	2065	2075	2075	2016	1989
w wieku produkcyjnym	osoba	6039	6162	6279	6326	6420
w wieku poprodukcyjnym	osoba	1050	1126	1203	1295	1369

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W strukturze ludności gminy Nowa Wieś Wielka według ekonomicznych grup wiekowych w 2014 r. dominowała ludność w wieku produkcyjnym, która stanowiła 65,7% ludności ogółem. Ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 20,3% wszystkich mieszkańców, natomiast ludność w wieku poprodukcyjnym kształtowała się na poziomie 14%. Udział ludności w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym jest jednym z najniższych w powiecie bydgoskim, natomiast udział ludności w wieku produkcyjnym jest najwyższy w powiecie.

Wykres 4. Struktura ekonomiczna ludności w powiecie bydgoskim w 2014 r. – analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wskaźnik obciążenia demograficznego i współczynnik feminizacji

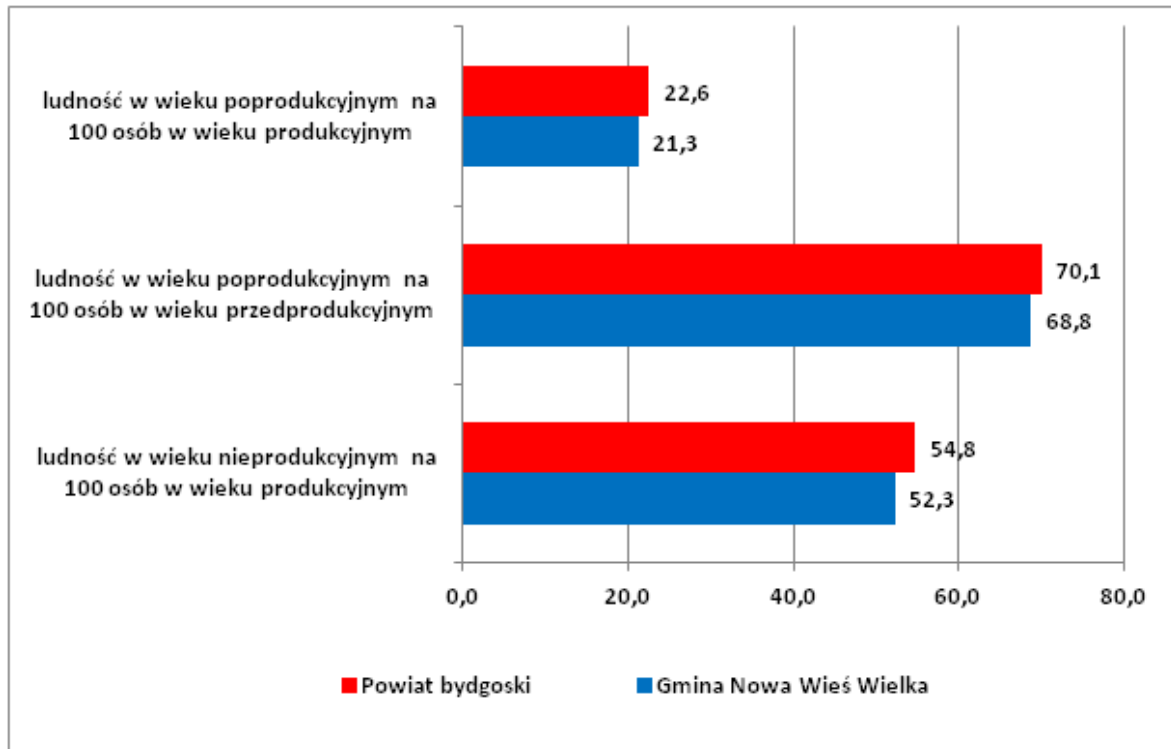
Analiza wskaźnika obciążenia demograficznego wskazuje, że na terenie gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 zwiększyła się liczba osób w wieku nieprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym. Wzrosła również liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku przedprodukcyjnym oraz zwiększyła się liczba osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do osób w wieku produkcyjnym.

Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	51,6	51,9	52,2	52,3	52,3
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	osoba	50,8	54,3	58,0	64,2	68,8
ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	osoba	17,4	18,3	19,2	20,5	21,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego na tle powiatu bydgoskiego w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Pomimo iż wskaźniki dotyczące struktury wiekowej ludności w gminie Nowa Wieś Wielka kształtują się korzystniej niż w przypadku powiatu bydgoskiego i województwa kujawsko-pomorskiego, to jednak zauważalny jest systematyczny spadek udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy, przy jednoczesnym wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Sytuacja ta jest tożsama z ogólnopolskimi tendencjami dotyczącymi zmian w strukturze wiekowej ludności i świadczy o występowaniu zjawiska starzenia się społeczeństwa.

Współczynnik feminizacji w 2014 r. na terenie gminy Nowa Wieś Wielka wyniósł 105 i kształtował się na wyższym poziomie niż w całym powiecie bydgoskim.

Ruch naturalny

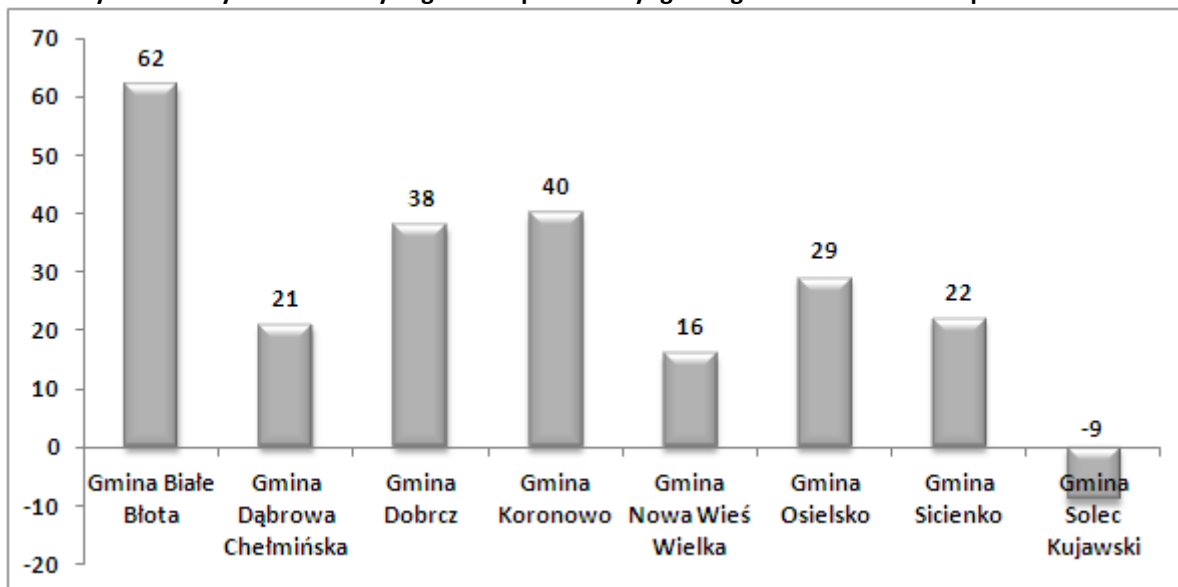
Na przestrzeni lat 2010-2014 przyrost naturalny na terenie gminy Nowa Wieś Wielka we wszystkich latach był dodatni, co oznacza przewagę liczby narodzin nad zgonami. Największy przyrost naturalny odnotowano w 2011 roku (46), a najmniejszy w 2010 roku (4).

Tabela 4. Ruch naturalny na terenie gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
urodzenia żywe	75	100	96	78	91
zgony	71	54	64	71	75
przyrost naturalny	4	46	32	7	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 6. Przyrost naturalny w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Przyrost naturalny w powiecie bydgoskim w 2014 r. był dodatni i wyniósł 208. Największy przyrost naturalny odnotowano w gminie Białe Błota (62). **Ujemny przyrost naturalny był jedynie** w gminie Solec Kujawski (-9).

Migracje

W latach 2010-2014 na terenie gminy Nowa Wieś Wielka saldo migracji we wszystkich latach analizy było dodatnie, co oznacza, że więcej osób zameldowało się w gminie niż wymeldowało.

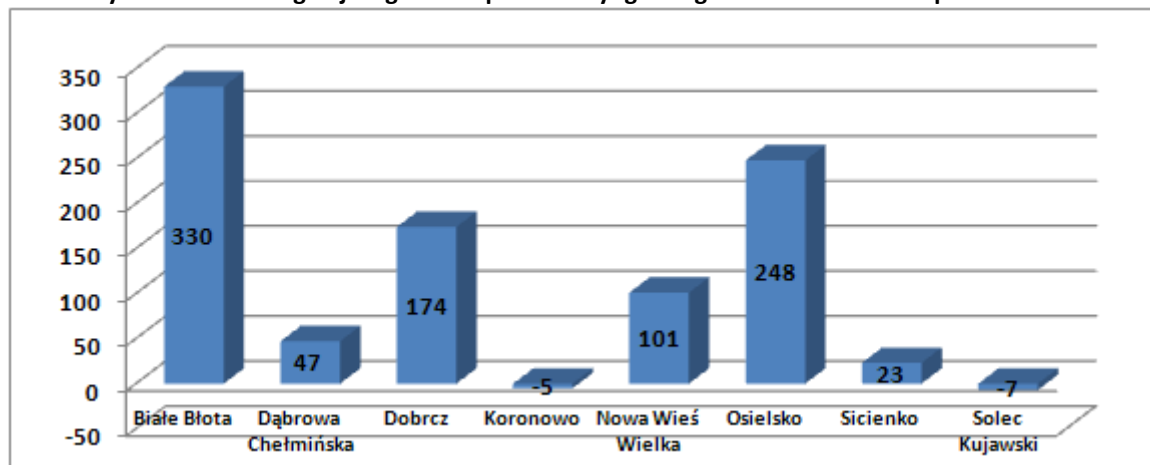
Tabela 5. Ruch migracyjny w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
zameldowania ogółem	osoba	211	251	204	231	223
z miast	osoba	179	190	168	182	165
ze wsi	osoba	32	59	36	49	54
z zagranicy	osoba	0	2	0	0	4
wymeldowania ogółem	osoba	110	88	81	112	122
do miast	osoba	69	65	51	71	77
na wieś	osoba	41	23	30	29	40
za granicę	osoba	0	0	0	12	5
saldo migracji	osoba	101	163	123	119	101

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Najwięcej osób zameldowało się z miast, w następnej kolejności z terenów wiejskich. Najmniej osób zameldowało się z zagranicy. W przypadku wymeldowań najwięcej osób wymeldowało się do miast, w następnej kolejności na wieś i za granicę. Dane historyczne wskazują, że średniorocznie na obszarze gminy Nowa Wieś Wielka **meldują** się 224 osoby, a **wymeldowują** 103 osoby.

Wykres 7. Saldo migracji w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Saldo migracji w powiecie bydgoskim w 2014 r. było dodatnie i wyniosło 1163 osoby. Najwyższe saldo migracji odnotowano w gminie Białe Błota (330), a następnie w gminach Osielsko (248), Dobrcz (174) i Nowa Wieś Wielka (101). W dwóch gminach powiatu bydgoskiego saldo migracji było ujemne: gmina Koronowo (-5) oraz gmina Solec Kujawski (-7).

Prognoza demograficzna

Prognozuje się, że do 2030 roku liczba ludności na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka zwiększy się z 9778 osób (2014 r.) do ok. 12 tys. osób, co stanowi wzrost o ok. 22%. Prognozuje się wzrost liczby osób w wieku produkcyjnym o ok. 23% (1455 osób) oraz w wieku poprodukcyjnym o ok. 53% (724 osób). Szacuje się, że liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym będzie ulegała wahaniom, jednakże prognozuje się, że do 2030 r. liczba ludności w tej grupie wiekowej wzrośnie o ok. 0,5%.

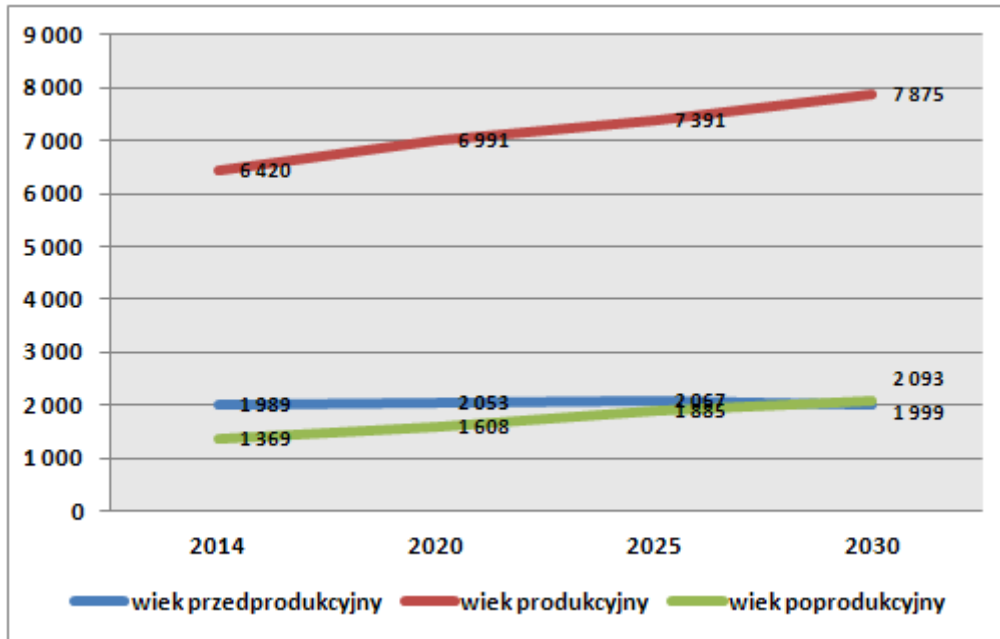
Zmianie ulegnie również struktura wiekowa mieszkańców **Gminy** Nowa Wieś Wielka. Przewiduje się, że w 2030 r. ludność w wieku przedprodukcyjnym będzie stanowiła 16,7% ogółu społeczeństwa, ludność w wieku produkcyjnym 65,8% wszystkich mieszkańców, a udział osób w wieku poprodukcyjnym będzie kształtował się na poziomie 17,5% ogółu ludności.

Tabela 6. Prognoza liczby ludności na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 r.

Lata	Ogółem	w wieku przedprodukcyjnym	w wieku produkcyjnym	w wieku poprodukcyjnym
2014	9778	1989	6420	1369
2020	10 651	2053	6991	1608
2025	11 343	2067	7391	1885
2030	11 967	1999	7875	2093

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050

Wykres 8. Prognoza liczby ludności na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu oraz podregionów na lata 2014-2050

Kluczowe wnioski i obserwacje

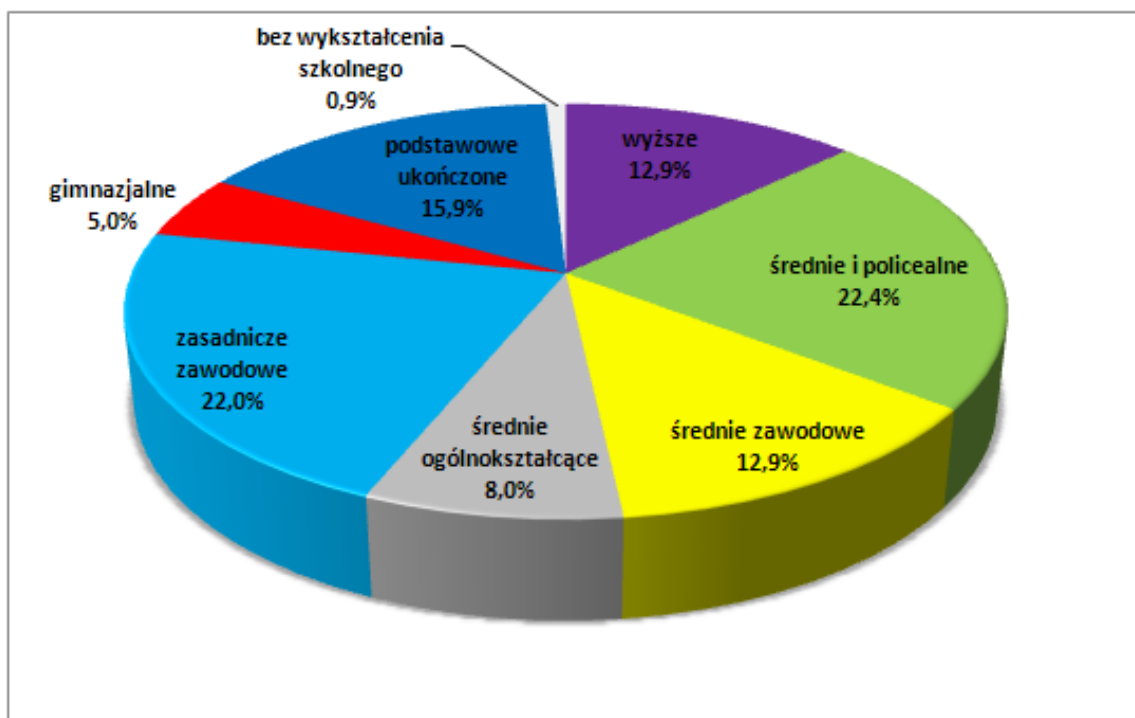
1. W latach 2000-2014 odnotowano wzrost liczby mieszkańców **Gminy** Nowa Wieś Wielka o ponad 36%. Liczba ludności zwiększyła się z 7166 do 9778 osób.
2. Wzrost liczby ludności wynika przede wszystkim z napływu nowych mieszkańców oraz dodatniego przyrostu naturalnego. Najwięcej ludności **skoncentrowane** jest w dwóch zespołach miejscowości: Brzoza z Olimpinem oraz Nowa Wieś Wielka z Dziemionną.
3. Bezpośrednią przyczyną tak wysokiego przyrostu ludności jest intensywny rozwój budownictwa mieszkaniowego w oparciu o uchwalone miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego gminy, a także ogólnokrajowe tendencje związane z osiedlaniem się ludności na terenach podmiejskich.
4. Prognoza liczby ludności wskazuje na wzrost liczby ludności do 2030 r. o ok. 22%. Prognozowane zmiany struktury ludności wskazują na systematyczny wzrost liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym, przy jednoczesnym wzroście liczby mieszkańców w wieku poprodukcyjnym. Wzrost ludności w wieku produkcyjnym wpłynie pozytywnie na rozwój obszaru **Gminy** Nowa Wieś Wielka. Szacuje się, że w 2030 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym zacznie przewyższać udział osób w wieku przedprodukcyjnym.

II.2.2. Wykształcenie

Ze względu na brak informacji dotyczących poziomu wykształcenia mieszkańców **Gminy** Nowa Wieś Wielka, przedstawiono dane dla całego powiatu bydgoskiego.

W 2011 r. na terenie powiatu bydgoskiego najliczniejszą grupę mieszkańców stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim i policealnym (22,4%) oraz zasadniczym zawodowym (22%). Osoby z wykształceniem podstawowym stanowiły 15,9% społeczeństwa. Liczba osób z wykształceniem wyższym wyniosła 12,9% ogółu mieszkańców, podobnie jak liczba osób z wykształceniem średnim zawodowym. Najmniejszy udział stanowiły osoby posiadające wykształcenie średnie ogólnokształcące (8%), gimnazjalne (5%) oraz bez wykształcenia (0,9%).

Wykres 9. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu bydgoskiego w 2011 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2011 r. na terenie powiatu bydgoskiego wyższym wykształceniem legitymowało się 14 127 osób, w tym 58,0% kobiet i 42,0% mężczyzn. Odwrotna sytuacja kształtowała się w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego. Wykształcenie to posiadało ogólnie 24 028 mieszkańców powiatu, w tym 38,9% kobiet i 61,1% mężczyzn.

II.2.3. Rynek pracy i bezrobocie

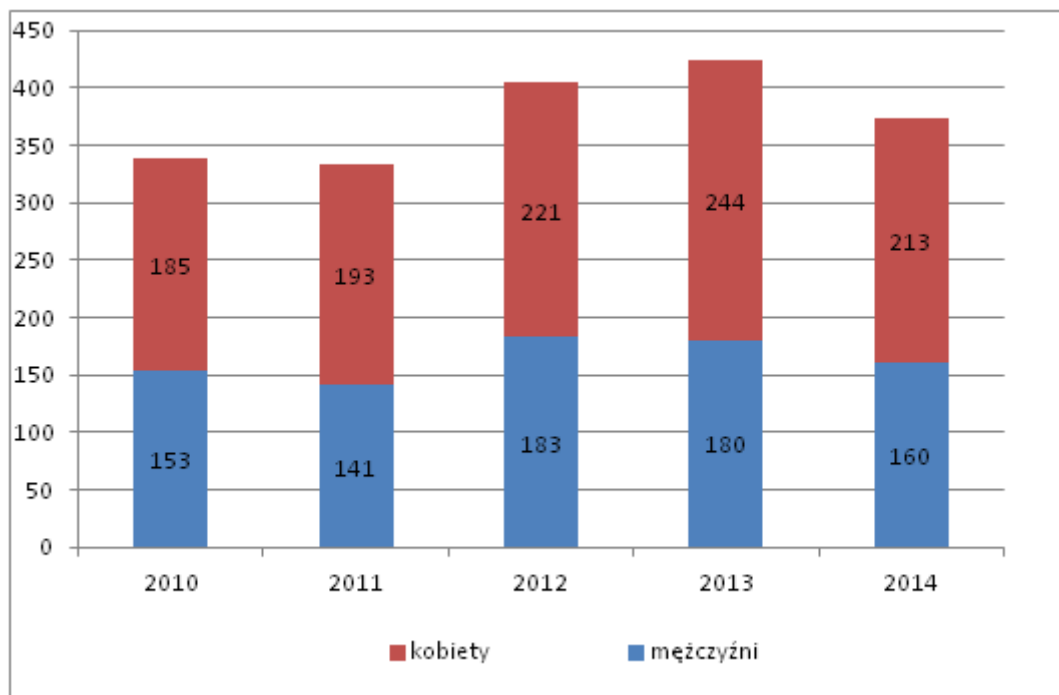
Na koniec 2014 r. w **Gminie** Nowa Wieś Wielka zarejestrowane były 373 osoby bezrobotne, w tym 57,1% stanowiły kobiety (213). W latach 2010-2014 liczba osób bezrobotnych ulegała wahaniom. Najmniej osób bezrobotnych odnotowano w 2011 r. (334 osób), a najwięcej w 2013 r. (424 osób).

Stopa bezrobocia w powiecie bydgoskim w 2014 r. wyniosła 12% i była niższa niż stopa bezrobocia w województwie kujawsko-pomorskim o 3,7 pkt. procentowe.

W porównaniu z innymi gminami powiatu bydgoskiego w **Gminie** Nowa Wieś Wielka znajduje się stosunkowo nieduża liczba osób bezrobotnych. Również udział osób bezrobotnych w liczbie ludności

w wieku produkcyjnym jest najniższy w powiecie bydgoskim. W 2014 r. zarejestrowani bezrobotni na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka stanowili 5,8% liczby ludności w wieku produkcyjnym.

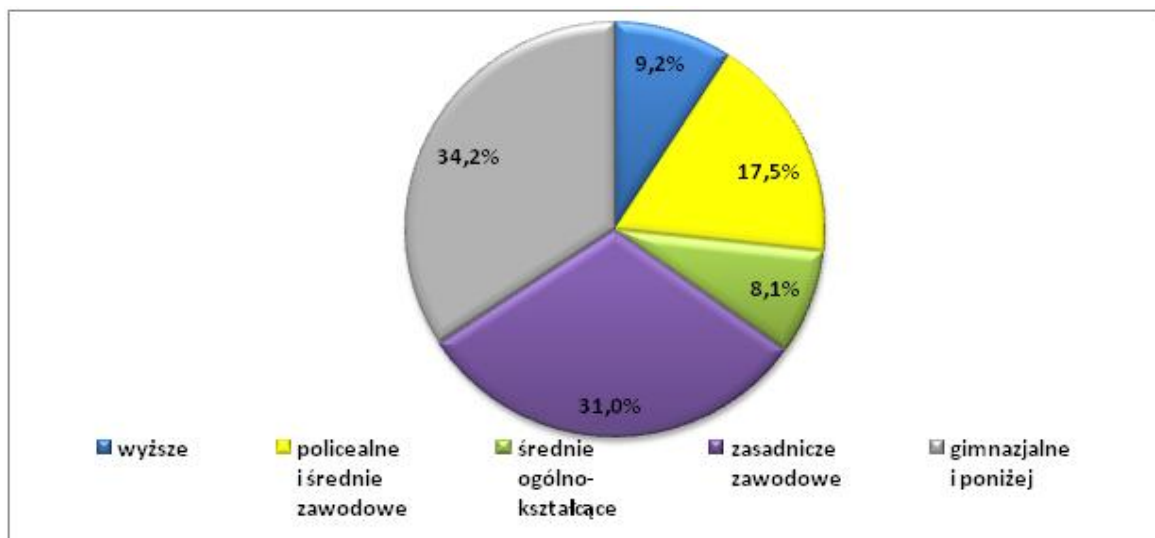
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 z podziałem na płeć

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Według raportu sporządzonego przez Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy dla całego powiatu bydgoskiego, w strukturze osób bezrobotnych zauważalna jest zależność między poziomem wykształcenia, a liczbą osób bezrobotnych. Na koniec 2014 r. największy odsetek w grupie osób bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (31%) oraz gimnazjalnym i poniżej (34,2%). Najmniej liczną grupę bezrobotnych reprezentowały osoby z wykształceniem wyższym (9,2%) i średnim ogólnokształcącym (8,1%).

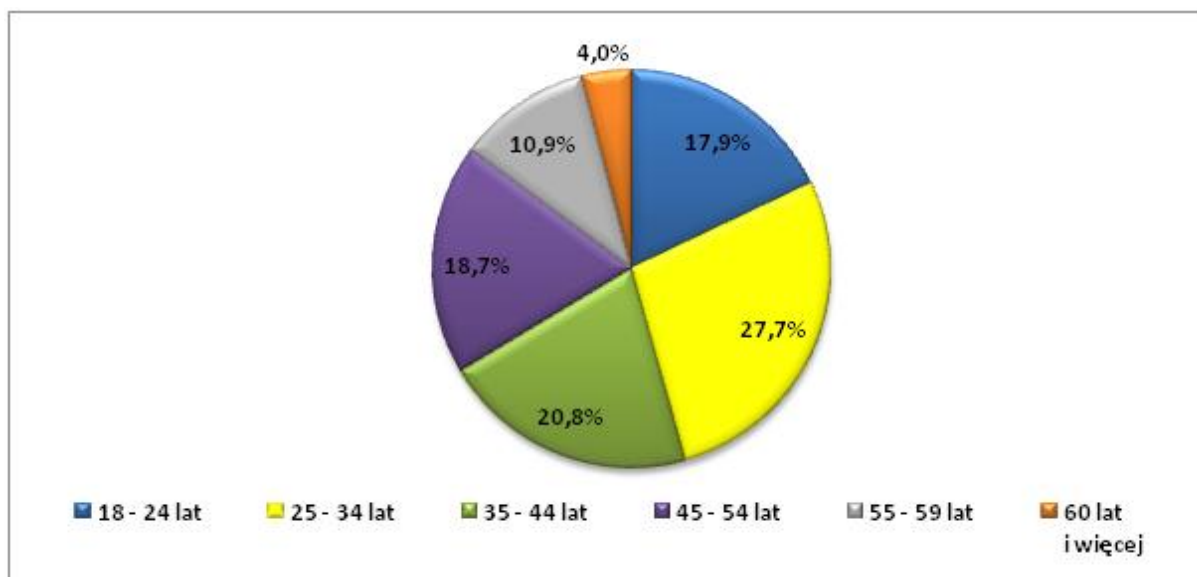
Wykres 11. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bydgoszczy

Najwyższy poziom bezrobocia dotyczył osób w wieku 25-34 lata i wyniósł o 27,7%. Osoby bezrobotne w wieku 60 lat i więcej stanowiły jedynie 4%.

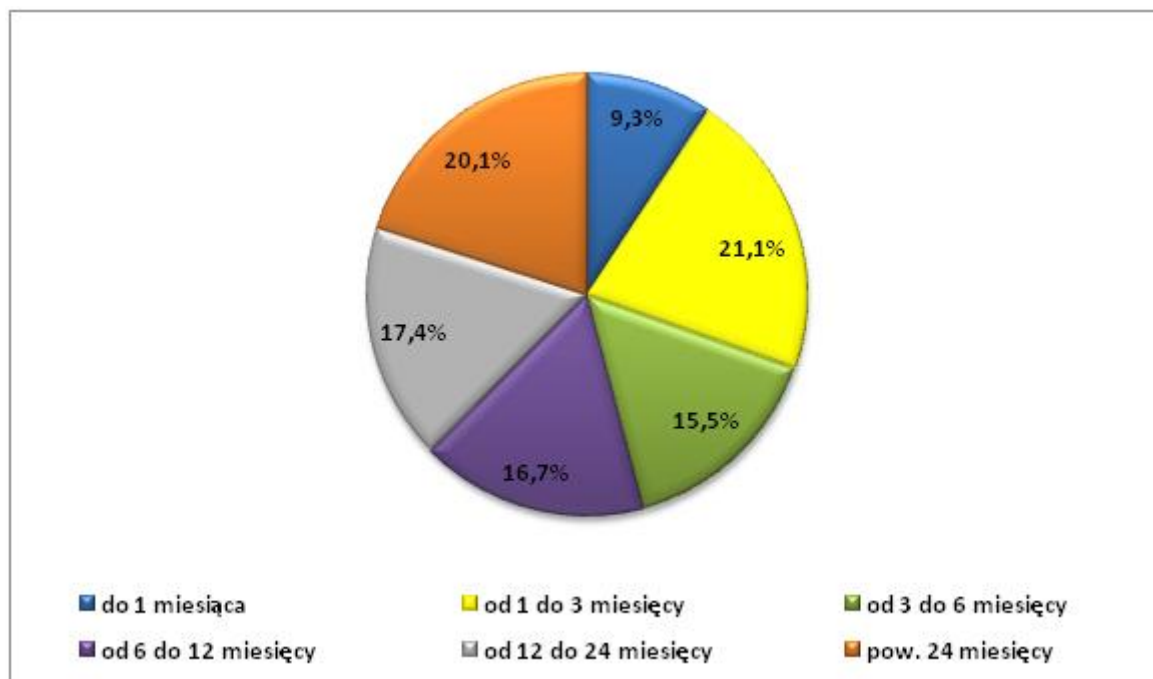
Wykres 12. Struktura wieku osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bydgoszczy

Zarejestrowanych bezrobotnych pozostających bez pracy w okresie do 1 miesiąca było 9,3%. Natomiast osoby, które pozostawały bez pracy przez znacznie dłuższy okres czasu stanowiły aż 54,1% (od 6 do 12 miesięcy – 16,7%; od 12 do 24 miesięcy – 17,4%; powyżej 24 miesięcy – 20,1%).

Wykres 13. Czas pozostawania bez pracy osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bydgoszczy

Powiatowy Urząd Pracy w Bydgoszczy, analizując strukturę osób bezrobotnych oraz liczbę zgłoszonych wolnych miejsc pracy, wyodrębnił zawody deficytowe, nadwyżkowe i zrównoważone. Zgodnie z opracowaniem „Monitoring zawodów deficytowych i nadwyżkowych w PUP Bydgoszcz za

I półrocze 2015 roku” na terenie powiatu bydgoskiego wyodrębniono 8 zawodów nadwyżkowych, 11 zawodów deficytowych oraz 1 zawód zrównoważony. Największe zapotrzebowanie pracodawcy zgłaszali w zawodach: robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy, operatorzy maszyn do szycia, średni personel w zakresie działalności artystycznej, technicy sieci internetowych oraz pozostali pracownicy zajmujący się sprzątaniami. Do zawodów nadwyżkowych zaliczono m.in.: konsultantów i pracowników biur podróży, monterów i serwisantów urządzeń elektronicznych oraz analityków systemów komputerowych i programistów. Za zawód zrównoważony uznano zawód robotnika budowlanego robót wykończeniowych i pokrewnych.

II.2.4. Aktywność społeczna mieszkańców gminy

Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka działają organizacje typu „non profit”, które stanowią potencjał przyczyniający się w istotnym stopniu do budowania społeczeństwa obywatelskiego.

Tabela 7. Stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne aktywnie działające na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka

L. p.	Nazwa organizacji pozarządowej	Główny obszar działalności
1.	Stowarzyszenie Pomocy na Rzecz Rodzin	pomoc społeczna
2.	Polski Komitet Pomocy Społecznej*	pomoc społeczna
3.	Stowarzyszenie Klub Sportowy "Brzoza"	sport i kultura fizyczna (piłka nożna)
4.	Stowarzyszenie Gminny Ludowy Klub Sportowy "Burza"	sport i kultura fizyczna (piłka nożna)
5.	Stowarzyszenie Uczniowski Klub Sportowy "Sokół"	sport i kultura fizyczna, zajęcia i imprezy sportowe
6.	Koło Gospodyń Wiejskich	obrona praw i reprezentowane interesów kobiet wiejskich i ich rodzin
7.	Klub Seniora z siedzibą w Nowej Wsi Wielkiej	pomoc społeczna
8.	Klub Seniora z siedzibą Brzozie	pomoc społeczna
9.	Polski Związek Kombatantów Rzeczypospolitej i Byłych Więźniów Politycznych	dobro Ojczyzny, pomoc społeczna, otaczanie opieką miejsc pamięci narodowej
10.	Parafialny Oddział Akcji Katolickiej	pogłębianie formacji chrześcijańskich
11.	Koło Ligi Obrony Kraju	prowadzenie działalności oświatowo-wychowawczej, kultura fizyczna
12.	Stowarzyszenie Klub Turystyki Rowerowej "Rowerowa Brzoza"	organizacja życia turystycznego i sportowego
13.	Stowarzyszenie "Lepszy Prądocin"	udział w kulturalnym, gospodarczym i społecznym rozwoju wsi i regionu
14.	Uczniowski Klub Sportowy "Kuźnia"	kultura fizyczna i sport (strzelectwo), integracja międzypokoleniowa
15.	Uczniowski Klub Sportowy "Szabla"	kultura fizyczna i sport, imprezy sportowe

*Organizacja posiadająca status Organizacji Pożytku Publicznego

Źródło: Urząd Gminy Nowa Wieś Wielka

Wśród organizacji działających na terenie gminy w zakresie pożytku publicznego, jedna posiada status Organizacji Pożytku Publicznego. Dominują podmioty zajmujące się przede wszystkim promowaniem sportu i kultury fizycznej.

Władze lokalne aktywnie wspierają działalność organizacji pozarządowych, o czym świadczą dotacje z budżetu Gminy Nowa Wieś Wielka przyznawane corocznie dla NGO.

Kluczowe wnioski i obserwacje

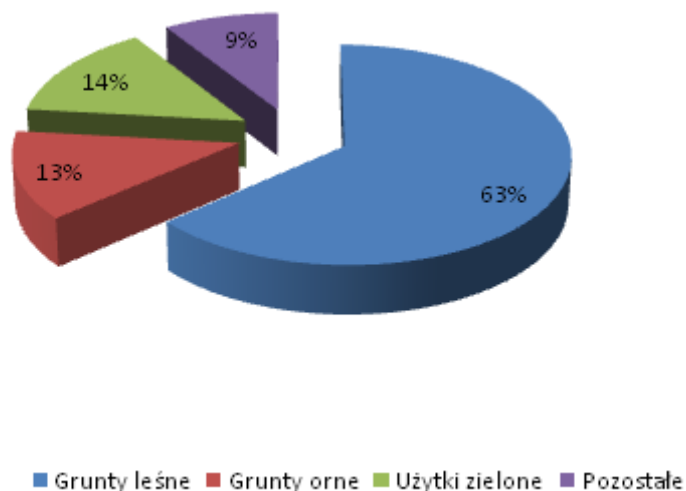
- 1. Na terenie powiatu bydgoskiego zdecydowanie więcej kobiet niż mężczyzn legitymowało się wykształceniem wyższym, natomiast sytuacja przedstawiała się odwrotnie w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego.*
- 2. W Gminie Nowa Wieś Wielka liczba zarejestrowanych bezrobotnych należy do jednych z najniższych w regionie.*
- 3. Występuje zależność między poziomem wykształcenia, a liczbą ludności pozostającą bez pracy. Osoby z wyższym wykształceniem oraz średnim ogólnokształcącym są najmniej liczną grupą osób bezrobotnych.*
- 4. Władze Gminy Nowa Wieś Wielka aktywnie wspierają rozwój organizacji pozarządowych. Występuje dobrze wykształcona współpraca między samorządem lokalnym a organizacjami pozarządowymi, które dla władz lokalnych są ważnymi partnerami. Organizacje pozarządowe pełnią kluczową rolę w budowaniu społeczeństwa obywatelskiego oraz integracji społeczeństwa Gminy Nowa Wieś Wielka. Występuje duże zróżnicowanie tematyczne organizacji pozarządowych, jednak dla większości NGO głównym obszarem działalności jest kultura fizyczna i sport. Mankamentem jest jednak zbyt mała aktywność organizacji na zewnątrz, a także w większości realizacja zadań statutowych wyłącznie w oparciu o dotacje z budżetu gminy. Zauważalny jest brak lub niska aktywność w zakresie współpracy z innymi NGO krajowymi i zagranicznymi oraz w dużej mierze brak poszukiwania alternatywnych źródeł finansowania działalności i własnych projektów.*

II.3. Środowisko przyrodnicze i zasoby naturalne

II.3.1. Grunty

Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka przeważają grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione. Ich powierzchnia wynosi 9352 ha, co stanowi 63% powierzchni gminy. Grunty leśne występują przede wszystkim w północnej i wschodniej części gminy. Lasy w tej części uznawane są za przedsionek Puszczy Bydgoskiej. Użytki orne zajmują powierzchnię 2003 ha, tj. 13% powierzchni gminy. Użytki zielone zajmują powierzchnię 2110 ha, tj. 14% powierzchni. Pozostałe grunty stanowią ogółem 1382 ha, tj. 9% powierzchni gminy.

Wykres 14. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Nowa Wieś Wielka

Dominują grunty będące w posiadaniu Skarbu Państwa Lasów Państwowych (65,25%). Grunty będące własnością osób fizycznych stanowią 24,08%, natomiast grunty Gminy zajmują powierzchnię 3,17%. Pozostałe grunty, będące własnością innych podmiotów, zajmują łącznie 7,5% powierzchni gminy Nowa Wieś Wielka.

II.3.2. Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

Obszar Gminy Nowa Wieś Wielka położony jest w strefie wododziałowej dwóch głównych dorzeczy polskich: dorzecza Odry i dorzecza Wisły. Okolice wsi Dąbrowa Wielka i osady Leszyce należą do zlewni Wisły, zaś Nowa Wieś Wielka, Brzoza, Prądocin i tereny położone dalej na zachód wchodzą w obszar zlewni Odry. Głównym ciekim, którym organizowany jest odpływ wód do Wisły jest Kanał Zielona Struga, zaś do Odry wody odpływają za pośrednictwem Nowego Kanału Noteckiego, który uchodzi do Noteci i dalej do Warty.

W centralnej części gminy znajduje się zlewnia bezpośrednia jednego z najważniejszych obiektów wodnych gminy, tj. jeziora Jezuickiego.

Ważnym ciekim na obszarze gminy jest również Kanał Złotnicki, który przepływa w pobliżu Nowej Wsi Wielkiej i wpada do jeziora Jezuickiego.

Tereny położone w sąsiedztwie rzeki Noteć narażone są na niebezpieczeństwo czasowych podtopień.

Wody podziemne

Cały obszar Gminy (poza niewielkimi fragmentami na północy) położony jest w granicach głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP nr 138) zaliczanego do obszarów najwyższej ochrony (ONO), Pradolina Toruń – Eberswalde (Noteć), Qp (wody czwartorzędowe, zbiornik pradolina). Zbiornik cechuje się bardzo dużymi i dużymi wartościami wydajności.

Na terenie gminy zlokalizowane są 4 ujęcia komunalne:

- ujęcia głębinowe w Nowej Wsi Wielkiej, Brzozie i Prądocinie,

- ujęcie komunalne w miejscowości Leszyce.

Ponadto, występuje kilkanaście ujęć prywatnych, zakładowych czy ogródków działkowych.

II.3.3. Bogactwo naturalne

Na obszarze gminy występuje kilka udokumentowanych złóż kruszywa naturalnego: Prądocin I, Prądocin II, Januszkowo I, Olimpin I. Dla złoża kruszywa naturalnego Olimpin I wyznaczony został teren górniczy, natomiast dla złoża Prądocin I jest projektowany teren górniczy.

II.3.4. Obszary chronione

Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka występują liczne formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody. Tereny objęte różnymi formami ochrony przyrody zajmują ponad 70% powierzchni gminy.

Do obszarów chronionych na terenie gminy należą:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej, który obejmuje jedno z największych w Polsce pól wydmowych, pokrywające najwyższe partie (67,2-67,5 m npm) terasy Pradoliny Wisły, składa się z dwóch podjednostek: części zachodniej i części wschodniej, przy czym na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka znajduje się tylko jego zachodnia część. OChK obejmuje północno-wschodnią część gminy – teren Puszczy Bydgoskiej wraz z jeziorem Jezuickim. Podstawowym celem ochrony jest zachowanie unikatowych form rzeźby terenu, kompleksów leśnych istotnych dla regulacji stanu atmosfery oraz ochrony zasobów wód podziemnych (GZWP). Stanowi on strefę wypoczynku mieszkańców Bydgoszczy i innych pobliskich miejscowości, pełniąc ważną rolę w turystyce lokalnej;
- Obszar Chronionego Krajobrazu Łąki Nadnoteckie, który posiada stosunkowo niewielką powierzchnię w środkowo-zachodniej części gminy (leśnictwo Smolno). Ochroną krajobrazową otoczono dolinę rzeki Noteci. W wyniku przeprowadzonych melioracji, kiedyś jedna z najbardziej zabagnionych dolin rzecznych została podzielona systemem rowów melioracyjnych i osuszona, co spowodowało znaczne przekształcenia siedlisk i biocenoz. Występują tam cenne zbiorowiska szaty roślinnej, a najcenniejszy fragment terenu objęto dodatkowo ochroną rezerwatową. Występujące zbiorowiska mszarne, szuwarowe oraz fragmenty zarośli wierzbowych i lasów olszowych stanowią siedliska i miejsce lęgu ponad 100 gatunków ptaków, w tym wielu objętych ochroną gatunkową;
- 8 pomników przyrody w postaci dębów szypułkowych;
- 77 użytków ekologicznych w postaci bagien, torfowisk, łąk, pastwisk i ugorów; na obszarach tych występują dogodne warunki dla roślin i zwierząt; użytki ekologiczne pełnią funkcję wzbogacającą krajobraz; ich łączna powierzchnia na terenie gminy wynosi 180,2 ha;
- 2 rezerваты przyrody: „Dziki Ostrów” o powierzchni 74,68 ha oraz „Tarkowo” o powierzchni 74,69 ha.

Na terenie gminy nie występują obszary Natura 2000.

Kluczowe wnioski i obserwacje

1. Wody powierzchniowe powiązane ze sobą wraz z dużymi kompleksami leśnymi i łąkowymi stanowią ekologiczne bogactwo **Gminy Nowa Wieś Wielka** oraz stwarzają korzystne warunki dla rozwoju turystyki i rekreacji na terenie gminy.
2. Na terenie gminy w pobliżu rzeki Noteć występuje zagrożenie **czasowymi podtopieniami**.

II.4. Sfera gospodarcza

II.4.1. Działalność gospodarcza

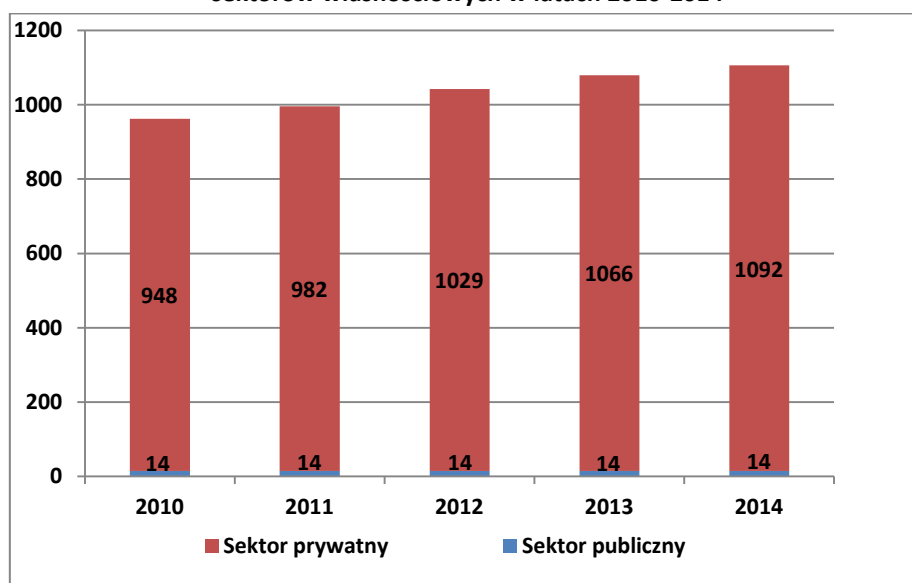
Na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka** rozwija się gospodarka typowa dla stref podmiejskich dużych miast. Gminę charakteryzuje dynamiczny rozwój gospodarczy, na co wpływa przede wszystkim dostęp do dużego rynku pracy oraz rynku zbytu towarów i usług, niższe niż w mieście ceny gruntów, dobre wyposażenie w elementy infrastruktury technicznej i społecznej oraz napływ ludności miejskiej. Funkcja rolnicza na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka** ma marginalne znaczenie.

Na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka** do rejestru REGON w 2014 r. wpisanych było 1106 podmiotów gospodarczych, w tym 14 podmiotów z sektora publicznego i 1092 z sektora prywatnego. W porównaniu z rokiem 2010 liczba zarejestrowanych przedsiębiorstw wzrosła o 14,9% (tj. 144 przedsiębiorstwa).

W sektorze prywatnym dominowały osoby fizyczne, prowadzące działalność gospodarczą – 893 podmioty gospodarcze oraz spółki handlowe – 90 podmiotów, które stanowiły odpowiednio 81,8% i 8,2% wszystkich podmiotów gospodarczych na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka**.

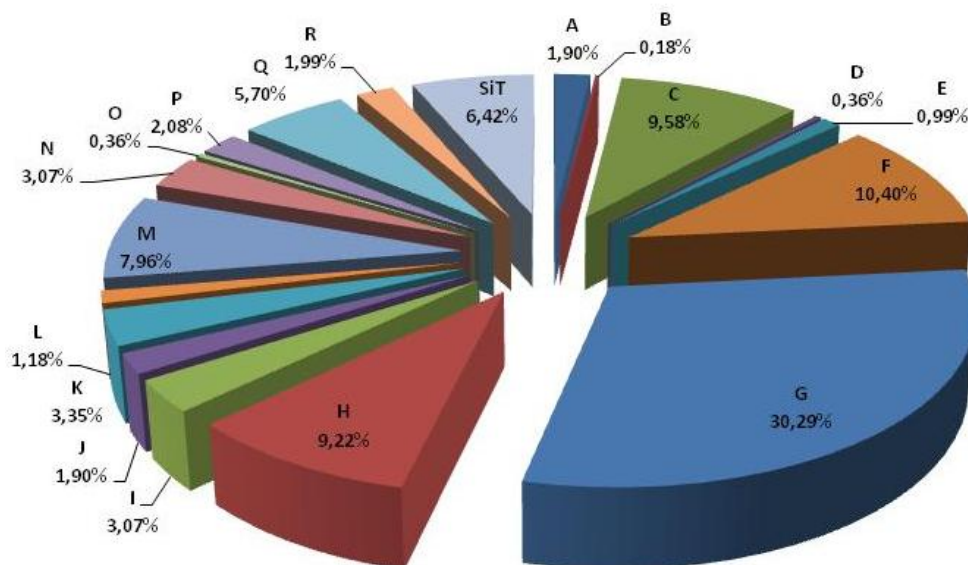
W tym samym roku analizy wśród przedsiębiorstw dominowały firmy związane z handlem hurtowym i detalicznym (335 podmiotów gospodarczych), budownictwem (115 podmiotów gospodarczych), przetwórstwem przemysłowym (106 podmiotów gospodarczych) oraz transportem i gospodarką (102 podmioty gospodarcze).

Wykres 15. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka wg sektorów własnościowych w latach 2010-2014**

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Wykres 16. Podmioty gospodarcze Gminy Nowa Wieś Wielka wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

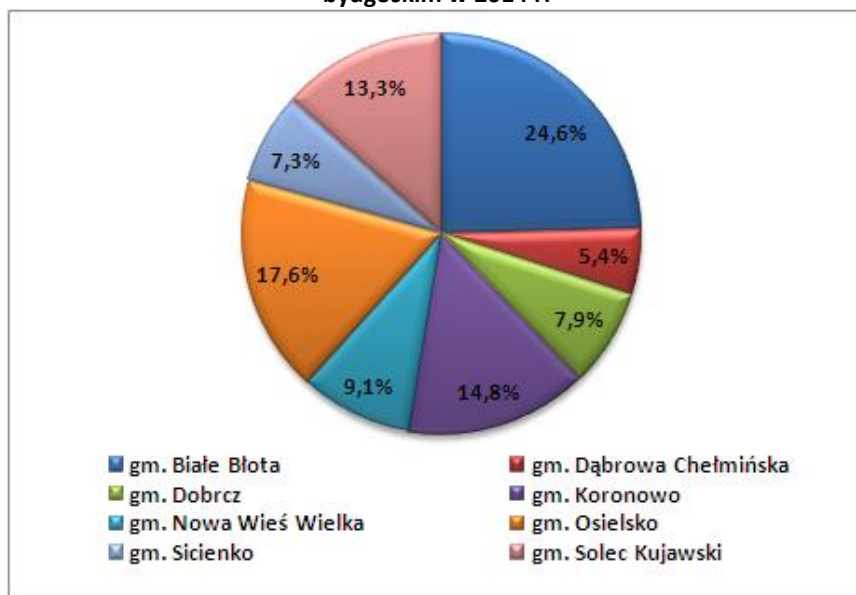
Legenda:

Sekcja	Wyszczególnienie
A	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo
B	Górnictwo i wydobywanie
C	Przetwórstwo przemysłowe
D	Wytwarzanie i zaopatrzenie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
E	Dostawa Wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F	Budownictwo
G	Handel hurtowy i detaliczny, naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H	Transport i gospodarka magazynowa
I	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi
J	Informacja i komunikacja
K	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
L	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
M	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N	Działalność w zakresie usług administrowania i działalności wspierająca
O	Administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne
P	Edukacja
Q	Opieka zdrowotna i pomoc społeczna
R	Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją
S	Pozostała działalność usługowa

Sekcja	Wyszczególnienie
T	Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby

W 2014 r. w powiecie bydgoskim do rejestru REGON wpisanych było 12 119 podmiotów gospodarczych. Podmioty gospodarcze z terenu **Gminy** Nowa Wieś Wielka stanowiły 9,1% wszystkich podmiotów zarejestrowanych na terenie powiatu . Pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych **Gmina** Nowa Wieś Wielka uplasowała się na piątym miejscu.

Wykres 17. Procentowy rozkład zarejestrowanych przedsiębiorstw z podziałem na gminy w powiecie bydgoskim w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W 2014 r. na analizowanym obszarze dominowały mikroprzedsiębiorstwa (zatrudniające do 9 pracowników) – 1053. Małe przedsiębiorstwa (zatrudniające od 10 do 49 pracowników) stanowiły 46 podmiotów gospodarczych, a średnich przedsiębiorstw (zatrudniających od 50 do 249 pracowników) było 7. Na terenie gminy nie funkcjonują duże przedsiębiorstwa (zatrudniające co najmniej 250 osób).

Do największych przedsiębiorstw na terenie gminy należą:

- Baza Paliw Płynnych **w Nowej Wsi Wielkiej** Operatora Logistycznego Paliw Płynnych **Sp. z o.o. z siedzibą w Płocku**,
- PPU „Metalbark” ZPCh Zbigniew Barłóg w Nowej Wsi Wielkiej,
- Przedsiębiorstwo Budowy Dróg i Mostów **Kobylarnia S.A.**,
- Wielobranżowy Zakład Produkcyjno-Usługowy Jan Bulik, Tarkowo Dolne.

Na obszarze gminy zlokalizowanych jest również kilka stacji benzynowych oraz liczne punkty handlowe i usługowe. Placówki te w pełni zaspokajają potrzeby mieszkańców, jak i odwiedzających. Ponadto, wzdłuż DK 25 usytuowanych jest kilka punktów gastronomicznych czy noclegowych, w tym m.in.: **Dom Weselny „U Sławka” w miejscowości Dziemionna**, Gospoda „U Baby Jagi” i Hotel Brzoza **w Brzozie**, Karczma Zbyszko w Prądocinie **oraz Restauracja „Nova” w Nowej Wsi Wielkiej**.

Na terenie gminy obserwowany jest ponadprzeciętny poziom innowacyjności gospodarki lokalnej, który mierzony jest liczbą firm z sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) na 1 tys. mieszkańców. W przypadku **Gminy** Nowa Wieś Wielka wskaźnik ten w 2014 r. równy był 9,0, przy średniej dla powiatu bydgoskiego równej 8,9 (województwo kujawsko-pomorskie: 7,0).

Wskaźniki przedsiębiorczości także pozostają stosunkowo wysokie. Według danych GUS w 2014 r. na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka wskaźnik podmiotów wpisanych do rejestru REGON w przeliczeniu na 10 tys. ludności wynosił 1131 jednostek gospodarczych. Dla porównania pod koniec tego samego roku w całym powiecie bydgoskim wskaźnik ten był niższy i wynosił 1085 jednostek gospodarczych.

Na rozwój przedsiębiorczości mają wpływ instytucje otoczenia biznesu. Należy jednak zauważyć, że zdecydowana większość instytucji otoczenia biznesu skoncentrowana jest w Bydgoszczy i Toruniu. Należą do nich przede wszystkim: izby gospodarcze, centra biznesu, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, naukowo-badawcze i przemysłowe, ośrodki doradztwa, instytucje finansowe.

Rolnictwo na terenie gminy nie odgrywa znaczącej roli. Dominują gleby o niskiej przydatności dla produkcji rolnej. Zgodnie z Powszechnym Spisem Rolnym 2010 na terenie gminy Nowa Wieś Wielka znajdowało się 271 gospodarstw prowadzących działalność rolniczą, których łączna powierzchnia wyniosła 2991,82 ha. W strukturze przestrzennej gruntów ornych dominowały pola małe i bardzo małe. Przeciętna powierzchnia gospodarstwa rolnego kształtowała się na poziomie 11 ha. Głównym kierunkiem produkcji jest produkcja roślinna, produkcja zwierzęca lub mieszana.

II.4.2. Turystyka

Gmina Nowa Wieś Wielka posiada warunki dla rozwoju turystyki i wypoczynku. Najbardziej atrakcyjne tereny dla turystyki zlokalizowane są w sąsiedztwie jeziora Jezuickiego, wokół którego rozmieszczonych jest kilka **miejsc do kąpielii**: Chmielniki, Piecki, Prądocin oraz tzw. Cypel i Kobra (dzikie kąpieliska). **Nad jeziorem zlokalizowany jest ośrodek wypoczynkowy, zabudowa letniskowa czy ogrody działkowe.** Znajdują się tu m.in. strzeżona plaża **wraz z wyremontowanym pomostem**, pole namiotowe, wypożyczalnia sprzętu wodnego, zaplecze gastronomiczne, stanowiska dla przyczep campingowych itp. Nad jeziorem corocznie od **2012** r. odbywa się festiwal muzyki rockowej pn. „Śliwka Fest”.

Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka występuje niewiele obiektów zabytkowych. Do najważniejszych zabytków zaliczyć można następujące obiekty ujęte w rejestrze zabytków nieruchomych:

- kościół parafialny p.w. Niepokalanego Poczęcia NMP w Nowej Wsi Wielkiej,
- pałac myśliwski z XIX w. w Brzozie,
- dom – zajazd podcieniowy w Prądocinie.

Zabytki te mają charakter lokalny.

Obecność znacznych terenów leśnych sprzyja rozwojowi turystyki pieszej i rowerowej. Przez teren **Gminy** Nowa Wieś Wielka przebiegają liczne szlaki turystyczne, m.in.:

- Bydgoszcz – Nowa Wieś Wielka (oznaczony kolorem czerwonym) – prowadzi po borach sosnowych Puszczy Bydgoskiej,
- Bydgoszcz – Solec Kujawski (oznaczony kolorem czarnym),
- Brzoza – Łabiszyn (oznaczony kolorem niebieskim) – prowadzi przez rezerwat „Dziki Ostrów”,

- Szlak łącznikowy, łączący Brzozę ze szlakiem niebieskim (oznaczony kolorem żółtym),
- Bydgoszcz – Chmielniki (oznaczony kolorem zielonym).

Przez obszar gminy przebiega szlak rowerowy „Świadkowie Historii”, który prowadzi przez miejsca upamiętniające tragiczne losy Polaków na terenie Puszczy Bydgoskiej.

Rozwojowi turystyki sprzyja również dobra dostępność komunikacyjna. Należy jednak podkreślić, że lasy **Gminy** Nowa Wieś Wielka, ze względu na sąsiedztwo Bydgoszczy i Inowrocławia narażone są na silną penetrację turystyczną przez mieszkańców tych miast.

II.4.3. Ład przestrzenny i atrakcyjność inwestycyjna

Gminę Nowa Wieś Wielka pod względem struktury funkcjonalno-przestrzennej można podzielić na następujące części:

- północno-wschodnia część gminy to teren o rozwijającej się funkcji turystyczno-wypoczynkowej – jest to obszar Puszczy Bydgoskiej wraz z jeziorem Jezuickim,
- południowa i zachodnia część gminy to tereny w większości użytkowane rolniczo z siecią jednostek osadniczych. Dwie jednostki osadnicze, tj. Nowa Wieś Wielka i Brzoza położone są na osi układu komunikacji drogowo-kolejowej i pełnią rolę lokalnych ośrodków wielofunkcyjnych.

Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka od lat występuje dynamiczny rozwój budownictwa mieszkaniowego, głównie jednorodzinnego, co związane jest z przenoszeniem się ludności przede wszystkim z obszarów miejskich na tereny podmiejskie. Ludność napływa głównie z Bydgoszczy oraz w mniejszym stopniu z okolicznych gmin, czego skutkiem jest rozwój zabudowy nie tylko mieszkaniowej, ale również przeznaczonej do prowadzenia działalności gospodarczej.

W 2014 r. w **Gminie** Nowa Wieś Wielka wydanych zostało 72 pozwoleń na budowę, w tym 37 dotyczyło pozwoleń na budowę budynków mieszkalnych. Gmina Nowa Wieś Wielka jest druga od końca pod tym względem, wyprzedzając jedynie Dąbrowę Chełmińską, której wydano 70 pozwoleń. Najwięcej pozwoleń wydano **dla obszaru Gminy** Białe Błota – 454.

Tabela 8 prezentuje wykaz pozwoleń na budowę wydanych w 2014 r. na terenie poszczególnych gmin powiatu bydgoskiego.

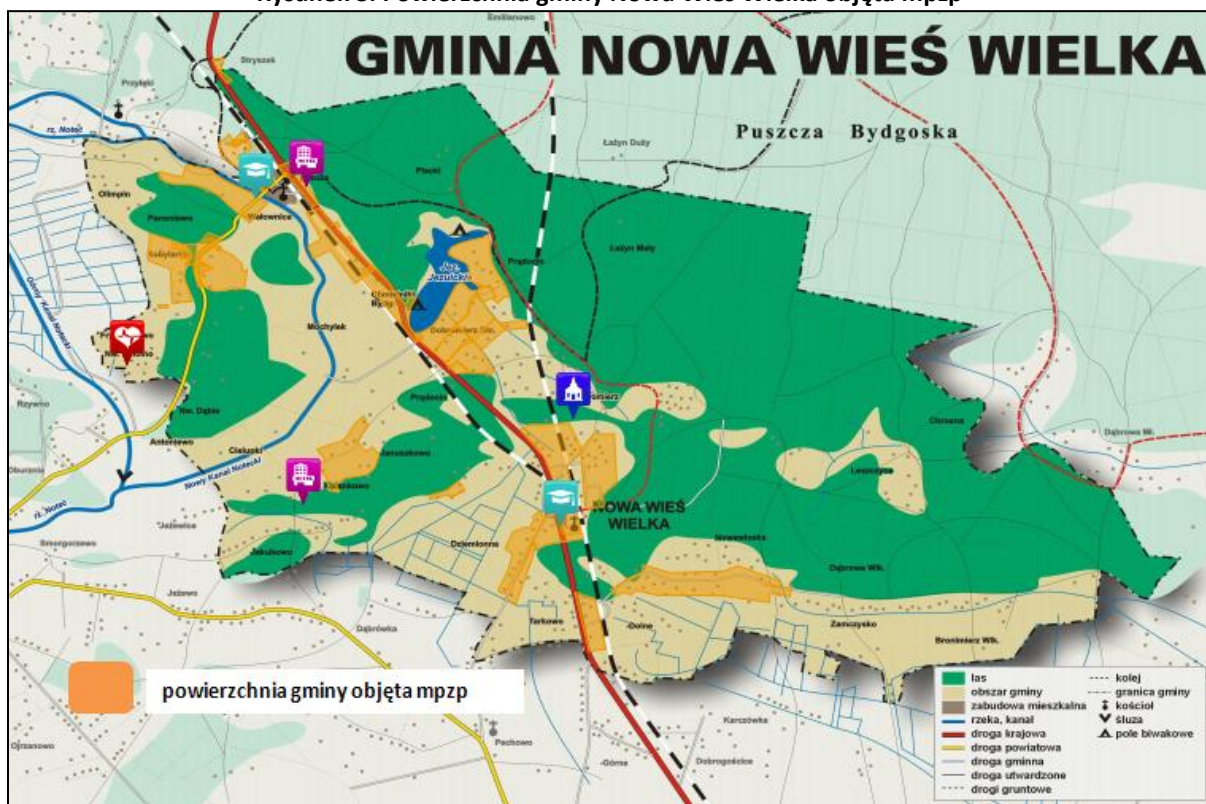
Tabela 8. Pozwolenia na budowę wydane w 2014 r. na terenie gmin powiatu bydgoskiego

Wyszczególnienie	Gmina								
	Białe Błota	Dobrcz	Dąbrowa Chełmińska	Koronowo	Sicienko	Osielsko	Nowa Wieś Wielka	Solec Kujawski	Powiat bydgoski
budynek mieszkalny	149	67	38	51	48	110	37	32	532
przeniesienie pozwolenia na budowę budynku mieszkalnego	41	13	4	7	2	10	5	5	87
rozbudowa budynku mieszkalnego – sieć gazowa	13	4	2	11	2	6	4	9	51
linia kablowa	27	3	0	2	6	20	0	6	64
sieć wodociągowa	12	14	12	12	19	21	6	8	104
sieć kanalizacji	16	2	7	2	20	18	4	3	72
instalacja gazowa	170	6	0	5	31	115	1	22	350
budynki garażowe, gospodarcze, letniskowe i rekreacyjne	11	6	3	23	3	5	10	3	64
budynki przemysłowe, magazynowe i warsztaty	9	7	4	6	2	3	4	3	38
budynki handlowo-usługowe, administracyjno-biurowe	6	2	0	1	5	6	1	3	24
inne	92	28	26	33	27	40	11	34	291
Razem	454	124	70	120	138	314	72	94	1386

Źródło: www.eosielsko.pl

Na dynamiczny rozwój gminy wpływa także posiadanie wielu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które wyraźnie definiują kierunki rozwoju i politykę przestrzenną gminy, wpływają na uproszczenie procedur administracyjnych oraz wzrost atrakcyjności terenów.

Rysunek 3. Powierzchnia gminy Nowa Wieś Wielka objęta mpzp

Źródło: <http://www.plany.nowawieswielka.pl>

Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka prezentuje tabela 9.

Tabela 9. Wykaz mpzp na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka

L.p.	Wyszczególnienie
1	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w rejonie ulic: Jastrzębia, Leśna, Świerkowa i Przemysłowa we wsi Brzoza, gmina Nowa Wieś Wielka
2	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Brzoza Północ”
3	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pn. „Stryżek”
4	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Brzoza – „Brzoza Centrum”
5	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Brzoza – ul. Bydgoska część południowa”
6	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu w Chmielnikach, we wsi Brzoza
7	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Dziemionna
8	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Dziemionna II
9	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Januszkowo I”
10	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Kobylarnia
11	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kobylarnia III” – obszar 1
12	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kobylarnia III” – obszar 2
13	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kobylarnia I”
14	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Kolankowo”

L.p.	Wyszczególnienie
15	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Nowa Wieś Wielka Północ I”
16	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Nowa Wieś Wielka Wschód”
17	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Centrum Nowej Wsi Wielkiej”
18	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Nowa Wieś Wielka Południe”
19	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Osiedle Olimpin”
20	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin IV”
21	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin VI”
22	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin IX”
23	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin VIII”
24	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin X”
25	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin III”
26	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin II”
27	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego „Prądocin V”
28	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Tarkowo Dolne
29	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego pn. „Tarkowo Dolne – część przemysłowa”
30	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części wsi Brzoza, obejmującego obszar pomiędzy ul. Łabiszyńską a drogą powiatową nr 1550C Brzoza – Prądocin
31	Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego dla miejscowości Brzoza ul. Jastrzębia i Kasztanowa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://www.plany.nowawieswielka.pl/>

W 2014 r. zasób mieszkaniowy gminy tworzyło 2996 mieszkań o łącznej powierzchni użytkowej 302 782 m². Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w gminie wyniosła 101,06 m². W porównaniu z rokiem 2010 liczba mieszkań wzrosła o 5,7% (161), a powierzchnia użytkowa mieszkań zwiększyła się o 8% (22 415 m²). Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania w 2010 r. wyniosła 98,9 m².

W gminie występują potrzeby w zakresie rewitalizacji, które dotyczą przede wszystkim rewitalizacji oraz remontu budynków, zagospodarowania i uporządkowania terenów o przeznaczeniu turystycznym, a także tworzenia przestrzeni publicznych sprzyjających integracji mieszkańców.

Gmina Nowa Wieś Wielka charakteryzuje się dobrymi warunkami przestrzennymi oraz technicznymi dla rozwoju gospodarczego. Na rozwój gospodarczy wpływają przede wszystkim następujące czynniki:

- położenie w bezpośrednim sąsiedztwie Bydgoszczy,
- dobrze rozwinięta przedsiębiorczość,
- systematyczny wzrost liczby mieszkańców,
- duży potencjał ludzki,
- przestrzeń do realizacji budownictwa mieszkaniowego i rozwoju gospodarczego,
- czyste środowisko – brak wpływu dużych zakładów przemysłowych,
- ponadprzeciętne walory krajobrazowe i turystyczne.

Szczególnie korzystne jest położenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka w strefie podmiejskiej miasta Bydgoszczy. Lokalizacja gminy w sąsiedztwie stolicy regionu sprawia, że gmina pełni rolę m.in. sypialni dla miasta Bydgoszczy.

Kluczowe wnioski i obserwacje

1. *Gmina usytuowana jest w strefie podmiejskiej miasta Bydgoszczy. Istnieją korzystne warunki do rozwoju budownictwa mieszkaniowego, głównie jednorodzinne i rezydencjonalne.*
2. *Wśród najważniejszych procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w gminie Nowa Wieś Wielka wyróżnić można: dodatnie saldo migracji (napływ ludności głównie z Bydgoszczy), dynamiczny rozwój indywidualnego budownictwa mieszkaniowego, wypieranie produkcji rolniczej oraz zróżnicowanie struktury przestrzennej gminy.*
3. *Warunki mieszkaniowe w gminie są korzystniejsze od przeciętnych, co wynika przede wszystkim z przewagi zabudowy indywidualnej – jednorodzinnej.*
4. *Walory przyrodnicze wpływają na wzrost atrakcyjności gminy i umożliwiają rozwój funkcji turystycznej i wypoczynkowej. Gmina posiada predyspozycje do rozwoju różnych form turystyki kwalifikowanej, w tym: turystyki aktywnej, wędkarstwa, sportów wodnych, turystyki przyrodniczo-edukacyjnej, rekreacji czy agroturystyki.*

II.5. Infrastruktura techniczna

II.5.1. Infrastruktura drogowa i transport publiczny

Infrastruktura drogowa

Na sieć drogową **Gminy** Nowa Wieś Wielka składają się:

- drogi krajowe nr:
  - 25 (Bydgoszcz - Inowrocław - Konin - Ostrów Wielkopolski),
  - 10 (Pawłówek – Wypaleniska – Toruń);
- drogi wojewódzkie nr:
  - 254 (Brzoza – Łabiszyn – Mogilno – Wylatowo),
  - 274 (dojazd do stacji Bydgoszcz Emilianowo),
  - 275 (dojazd do stacji PKP Brzoza Bydgoska z drogi krajowej nr 25);
- drogi powiatowe nr:
  - 1538 C Przyłęki – Olimpin – Kobyłarnia,
  - 1539 C Nowa Wieś Wielka – Pęczowo,
  - 1548 C Solec Kujawski – Nowa Wieś Wielka,
  - 1549 C Solec Kujawski – Dąbrowa Wielka,
  - 1550 C Brzoza – Prądocin,
  - 1551 C Nowa Wieś Wielka – Leszyce – Dąbrowa Mała,
  - 1552 C Tarkowo Dolne – Dąbrowa Wielka.

Układ dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych uzupełniają drogi gminne.

Drogi krajowe, ze względu na standard drogi, zaliczone zostały do klasy GP – drogi główne ruchu przyspieszonego. Natomiast drogi wojewódzkie zostały zaliczone do dróg klasy G (drogi główne) i klasy Z (drogi zbiorcze).

Drogi lokalne (gminne i powiatowe) stanowią uzupełnienie podstawowej sieci drogowej na terenie gminy i wpływają na zaspokajanie podstawowych potrzeby transportowych lokalnej społeczności.

Pomimo dobrej dostępności komunikacyjnej **Gminy** Nowa Wieś Wielka i systematycznie rozbudowywanego układu drogowego, płynność ruchu na analizowanym obszarze jest ograniczona.

W ciągu drogi krajowej nr 25 brak jest obejścia wsi Nowa Wieś Wielka i bezkolizyjnego skrzyżowania z linią kolejową o znaczeniu krajowym: Tczew – Bydgoszcz – Katowice.

Pomimo iż lokalna sieć drogowa jest sukcesywnie rozbudowywana i modernizowana to nadal istnieje potrzeba przeprowadzania inwestycji w zakresie infrastruktury drogowej.

Poza drogami lokalnymi zauważalne są również potrzeby w zakresie zwiększania spójności i dostępności do ścieżek rowerowych. W 2014 r. długość ścieżek rowerowych na terenie gminy wyniosła 3,9 km, w tym 0,6 km znajdowało się pod zarządem Gminy Nowa Wieś Wielka, a 3,3 km pod zarządem Starostwa Powiatowego w Bydgoszczy.

Na terenie gminy znajdują się także publiczne place parkingowe, głównie przy obiektach użyteczności publicznej. Zauważalna jest jednak potrzeba dalszego rozwoju zaplecza komunikacji.

Transport publiczny

Usługi w zakresie transportu publicznego na terenie gminy świadczą następujące przedsiębiorstwa:

- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Inowrocław,
- Kujawsko-Pomorski Transport Samochodowy S.A. O/Włocławek,
- NKA Kruszwica,
- PKS Grudziądz Sp. z o.o.,
- PKS Konin S.A.,
- PKS Turek S.A.,
- PKS w Bydgoszczy Sp. z o.o.,
- Pol Bus.

Przez teren gminy przebiega również linia kolejowa o znaczeniu krajowym relacji Tczew – Bydgoszcz – Inowrocław – Katowice (CE65). W gminie linia ta rozgałęzia się na dwie linie: przez Trzcinię dla przewozów pasażerskich i przez Emilianowo głównie dla transportu towarowego.

Zgodnie z projektem „Planu zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Kujawsko-Pomorskiego” stacja kolejowa w Brzozie zaliczona została do uzupełniającego zintegrowanego węzła przesiadkowego w województwie kujawsko-pomorskim, gdzie zintegrowany system transportowy obejmować powinien: autobus, kolej, indywidualny transport samochodowy i rower. Realizacja zintegrowanego węzła przesiadkowego w Brzozie przyczyni się do zwiększenia zasięgu podróży publicznym transportem zbiorowym mieszkańców gminy, a także zapewni im lepszą dostępność do Bydgoszczy. Istotne jest również powiązanie ścieżek rowerowych z systemem publicznego transportu zbiorowego, co wpłynie nie tylko na zwiększenie długości i liczby podróży odbywanych rowerem, a także na zwiększenie atrakcyjności publicznego transportu zbiorowego. Wśród rozwiązań dotyczących integracji systemu transportu rowerowego i publicznego transportu zbiorowego w województwie proponuje się utworzenie transportu kombinowanego oraz transportu łączonego. Warunkiem wdrożenia w/w systemów transportu jest zapewnienie rowerzystom przewozu rowerów środkami publicznego transportu w sposób wygodny i bezpieczny oraz wykonanie parkingów dla rowerów. Oba systemy w pierwszej kolejności powinny zostać wdrożone z myślą o młodzieży szkolnej i dojeździe ich do szkół, a w drugiej kolejności z myślą o osobach dojeżdżających do pracy.

II.5.2. Gospodarka wodno-ściekowa

Gmina Nowa Wieś Wielka jest zaopatrywana w wodę z trzech ujęć wody spiętych siecią wodociągową („Brzoza”, „Nowa Wieś Wielka” i „Prądocin”).

Zgodnie z danymi GUS na obszarze gminy długość czynnej sieci wodociągowej rozdzielczej w 2014 r. wynosiła 111,8 km. Gmina systematycznie rozbudowuje sieć wodociągową zgodnie z istniejącym zapotrzebowaniem. W porównaniu z rokiem 2010 długość sieci zwiększyła się o 32,2 km. Wraz ze wzrostem długości sieci wodociągowej sukcesywnie wzrasta liczba przyłączy. Na koniec 2014 r. liczba istniejących przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania wynosiła 1987. Zużycie wody na 1 mieszkańca na koniec 2014 r. wyniosło 22 m³. Szczegółowe dane dotyczące sieci wodociągowej na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 prezentuje tabela 10.

Tabela 10. Sieć wodociągowa na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci wodociągowej	km	79,6	96,6	100,4	102,2	111,8
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1508	1642	1814	1889	1987
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	5649	5955	6316	6461	7354
zużycie wody w gospodarstwie domowym na 1 mieszkańca	m ³	27,9	25,5	26,7	27,0	22,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

W **Gminie** Nowa Wieś Wielka funkcjonują 2 gminne oczyszczalnie ścieków. Oczyszczalnia zlokalizowana w Dziemionnie obsługuje głównie **miejsowości Nowa Wieś Wielka, Dziemionna i Januszkowo**, a oczyszczalnia usytuowana między Brzozą a Prądocinem obsługuje **obszar miejscowości Brzoza i Olimpin**. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do Kanału Nowonoteckiego (Nowego Kanału Noteckiego). Poza komunalnymi oczyszczalniami ścieków na terenie bazy paliw Operatora Logistycznego Paliw Płynnych funkcjonuje również lokalna oczyszczalnia ścieków o przepustowości 2200 m³/dobę. Na terenach gdzie nie występuje sieć kanalizacyjna, wykorzystywane są zbiorniki bezodpływowe oraz przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Zgodnie z danymi GUS w 2014 r. ilość odprowadzonych ścieków do oczyszczalni komunalnych wyniosła 206 dam³, natomiast z oczyszczalni przemysłowej kształtowała się na poziomie 425 dam³.

Na terenie gminy Nowa Wieś Wielka występuje zbiorcza sieć kanalizacyjna. W 2014 r. długość czynnej sieci kanalizacyjnej wyniosła 46,9 km i w porównaniu z rokiem 2010 zwiększyła się o 9,6 km. Wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej zwiększyła się liczba przyłączy kanalizacyjnych. Liczba przyłączy na koniec 2014 r. wyniosła 1521 szt. i w porównaniu z rokiem bazowym odnotowano wzrost o 95 przyłączy. Szczegółowe dane dotyczące sieci kanalizacyjnej na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 prezentuje tabela 11.

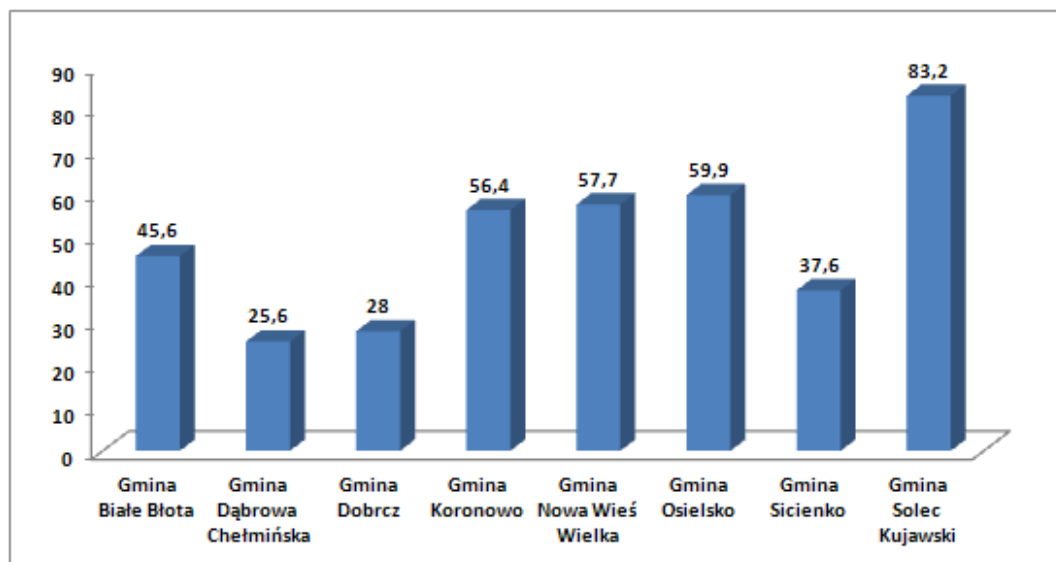
Tabela 11. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	37,3	38,3	39,0	39,0	46,9
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt.	1426	1441	1460	1483	1521
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	5106	5273	5413	5498	5642

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka zauważalne są dysproporcje pomiędzy siecią kanalizacyjną a siecią wodociągową. W 2014 r. do instalacji kanalizacyjnej podłączonych było 57,7% mieszkańców. Gmina Nowa Wieś Wielka na tle gmin powiatu bydgoskiego jest jedną z najbardziej skanalizowanych jednostek samorządu terytorialnego. Wysoki odsetek osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej plasuje gminę Nowa Wieś Wielka na trzecim miejscu w powiecie.

Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności na terenie gmin powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

II.5.3. Gospodarka odpadami

Gmina Nowa Wieś Wielka przynależy do Regionu Bydgoskiego. Natomiast od 1 stycznia 2016 r., tj. od uruchomienia Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych dla Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Metropolitalnego, Gmina będzie przynależała do regionu Bydgosko-Toruńskiego.

W 2014 r. na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka wytworzono 4607,3 ton odpadów komunalnych, w tym ilość odpadów odebranych od mieszkańców objętych nowym systemem gospodarowania odpadami komunalnymi stanowiła 3766,9 ton (423 kg/rok/osobę). Selektywną zbiórkę odpadów zadeklarowało 85,3% nieruchomości z terenu gminy.

Poniżej przedstawiono wskaźniki odzysku dopuszczalne i wymagane oraz uzyskane przez Gminę Nowa Wieś Wielka w 2014 roku.

Tabela 12. Wskaźniki odzysku przewidziane do osiągnięcia i uzyskane przez **Gminę** Nowa Wieś Wielka w 2014 roku

Wyszczególnienie	Dopuszczalny poziom [%]	Poziom osiągnięty przez gminę Nowa Wieś Wielka [%]
Poziom ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazywanych do składowania	50	100
Wyszczególnienie	Wymagany poziom [%]	Poziom osiągnięty przez gminę Nowa Wieś Wielka [%]
Poziom recyklingu, przygotowania do ponownego użycia papieru, metalu, tworzyw sztucznych i szkła	14	44,85
Poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia i odzysku innymi metodami odpadów budowlanych i rozbiórkowych	38	83

Źródło: Analiza stanu gospodarki odpadami komunalnymi za rok 2014

Gmina Nowa Wieś Wielka osiągnęła bardzo wysokie wartości powyższych wskaźników. Dzięki temu wywiązała się z obowiązku narzuconego na **gminę** ustawowo, osiągając wymagany prawem poziom recyklingu.

Na terenie gminy znajdują się wyroby zawierające azbest. Zgodnie z przeprowadzoną inwentaryzacją w 2011 r. na terenie gminy znajdowało się 1881,81 ton wyrobów zawierających azbest. Dominowały wyroby w postaci płyt azbestowo-cementowych falistych dla budownictwa. Pod względem umiejscowienia azbestu na nieruchomości większość wyrobów znajdowała się na dachach budynków mieszkalnych i gospodarczych. Gmina posiada opracowany „Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Nowa Wieś Wielka”.

II.5.4. Zaopatrzenie w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe

Gazownictwo

We wschodniej części gminy przebiega odcinek gazociągu wysokiego ciśnienia DN 250 PN 6,3 MPa relacji Gniewkowo – Otorowo. W 2014 r. długość czynnej sieci przesyłowej wyniosła 1,62 km. **Na terenie gminy nie występuje sieć gazowa rozdzielcza.**

Gazyfikacja części gminy (sołectwa: Brzoza, Olimpin i Kobylarnia) uzależniona jest od planów inwestycyjnych Pomorskiej Spółki Gazownictwa Sp. z o. o. Inwestycja w powyższym zakresie będzie możliwa pod warunkiem zaistnienia warunków technicznych i ekonomicznych budowy sieci gazowej. Przedsięwzięcie będzie możliwe pod warunkiem rozbudowy sieci gazowej na terenie sąsiedniej **Gminy** Białe Błota.

Elektroenergetyka

Na terenie gminy zlokalizowane są obiekty najwyższego napięcia w postaci linii energetycznych, brak jest stacji transformatorowych wysokich napięć. Do linii przebiegających przez obszar **Gminy** Nowa Wieś Wielka należą:

- linia 400 kV relacji Bydgoszcz Zachód – Jasiniec o dł. 7,7 km,

- linia 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor 1 (zachodni) o dł. 6,6 km,
- linia 220 kV relacji Pątnów – Jasiniec tor 2 (wschodni) o dł. 7,3 km.

Gmina zasilana jest w energię elektryczną ze stacji GPZ transformujących energię elektryczną do poziomu 110 kV położonych poza jej granicami. Energia elektryczna na teren gminy doprowadzana jest za pośrednictwem dwóch linii 110 kV relacji Pakość – Nowa Wieś Wielka oraz Nowa Wieś Wielka – Solec Kujawski.

Energia elektryczna o napięciu 110 kV kierowana jest do stacji transformatorowej GPZ Nowa Wieś Wielka o parametrach 110/15 kV. GPZ posiada dwie jednostki transformatorowe o mocy 16 MVA każda. Obciążenie transformatorów to ok. 25%.

Zaopatrzenie w energię elektryczną poszczególnych odbiorców odbywa się z sieci linii nn (napowietrznych i kablowych), wyprowadzonych ze stacji transformatorowych SN/nn, które są zasilane z linii średniego napięcia.

Gmina posiada opracowany „Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla **Gminy** Nowa Wieś Wielka na lata 2011-2030”.

Ciepłownictwo

W **Gminie** Nowa Wieś Wielka brak zorganizowanego systemu grzewczego. Zaopatrzenie w ciepło odbywa się ze źródeł lokalnych. W celu zaspokojenia potrzeb cieplnych wykorzystywane są indywidualne instalacje oparte o węgiel, koks, olej opałowy, drewno czy gaz propan-butan. Ponadto, mieszkańcy coraz częściej korzystają z odnawialnych źródeł energii, co pozytywnie wpływa na jakość środowiska naturalnego, w tym przede wszystkim spadek zanieczyszczenia powietrza. Dodatkowo, podejmowane są działania mające na celu redukcję zużycia energii, m.in. poprzez termomodernizację obiektów oraz budownictwo energooszczędne.

Odnawialne źródła energii

Gmina Nowa Wieś Wielka ze względu na bliskość dużych ośrodków miejskich stwarza dogodne warunki do powstawania odnawialnych źródeł energii.

Na budynku Szkoły Podstawowej w Nowej Wsi Wielkiej znajduje się instalacja solarna. Poza budynkami użyteczności publicznej, obserwowane jest instalowanie kolektorów słonecznych głównie na budynkach mieszkalnych.

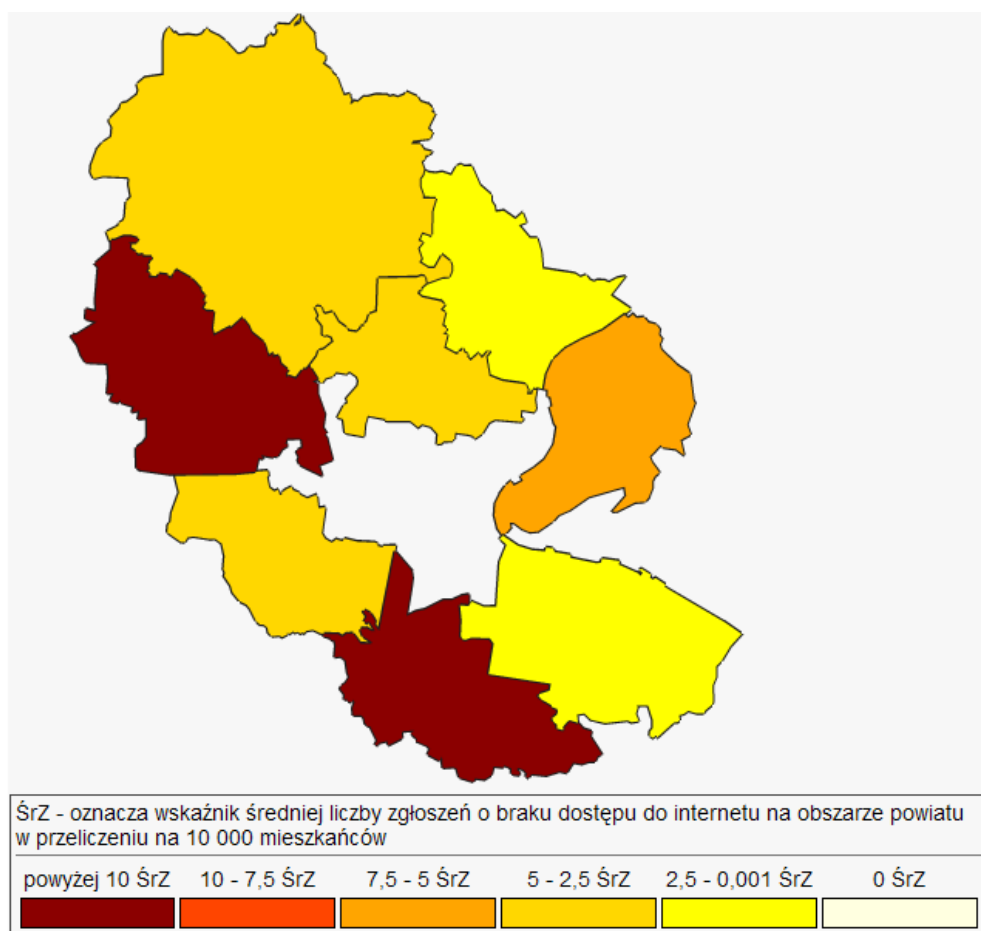
Ponadto, na terenie gminy możliwa jest lokalizacja elektrowni wiatrowych. Wśród pozostałych odnawialnych źródeł energii na terenie gminy możliwe jest wykorzystanie energii geotermalnej.

II.5.5. Infrastruktura telekomunikacyjna

W ramach układu telekomunikacyjnego na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka wyróżnić można dwa rodzaje sieci: przewodową (stacjonarną) i komórkową. Na terenie gminy działają również wszyscy ogólnopolscy operatorzy sieci telefonii komórkowej. Ponadto, obserwuje się zapotrzebowanie na usługi związane z dostępem do sieci internetowej. Mieszkańcy **Gminy** Nowa Wieś Wielka mają zapewniony dostęp do Internetu szerokopasmowego. **Ponadto w 2015 r. Gmina Nowa Wieś Wielka zakończyła budowę ok. 13 km linii światłowodowej łączącej miejscowości Nowa Wieś Wielka**

z miejscowością Brzoza, gdzie światłowód został połączony ze światłowodem biegnącym z Bydgoszczy. Światłowód ten umożliwia przepustowość łącza o szybkości 1Gbps, jest bazą dla rozwoju gminnej sieci światłowodowej oraz może być elementem regionalnej sieci szkieletowej.

Rysunek 4. Zapotrzebowanie użytkowników na usługę Internetu szerokopasmowego na terenie powiatu bydgoskiego – stan na listopad 2015 r.

Źródło: www.uke.gov.pl

Z ankiety dotyczącej zapotrzebowania użytkowników na usługę Internetu szerokopasmowego przeprowadzonej przez Urząd Komunikacji Elektronicznej wynika, że średnia liczba zgłoszeń o braku dostępu do Internetu wynosi w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców dla Gminy Nowa Wieś Wielka 18,16, przy średniej dla powiatu bydgoskiego wynoszącej 5,39 i województwa kujawsko-pomorskiego 3,15.

W gminie funkcjonuje również bezpłatny informator SMS, będący mobilnym systemem powiadamiania mieszkańców m.in. o sytuacjach zagrażających zdrowiu, życiu, zjawiskach pogodowych, wydarzeniach kulturalnych i sportowych, zmianach wpływających na organizację życia, a także istotnych sprawach lokalnych, itp.

II.5.6. Zasób mieszkaniowy Gminy

Gmina posiada „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nowa Wieś Wielka na lata 2012-2016”. W skład mieszkaniowego zasobu gminy, według stanu na dzień 31 grudnia 2014 r., wchodzi:

- 10 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 553,25 m² (bez pomieszczeń przynależnych), położonych w budynkach stanowiących własność Gminy Nowa Wieś Wielka,
- 7 lokali mieszkalnych o łącznej powierzchni użytkowej 286,61 m² (bez pomieszczeń przynależnych), położonych w budynkach, w których gmina posiada udział w nieruchomości wspólnej.

Gmina nie posiada lokali socjalnych, jednakże planuje się ich pozyskanie dla osób z wyrokami sądowymi.

Budynki zarządzane przez Gminę Nowa Wieś Wielka to obiekty o zróżnicowanym wieku, konstrukcji i standardzie, w większości zbudowane przed II wojną światową, o konstrukcji mieszanej - ze ścianami murowanymi, a stropami, klatkami schodowymi i dachami drewnianymi; większość budynków mieszkalnych, ze względu na wiek i konstrukcję, jest w znacznym stopniu wyeksploatowana i wymaga remontów w różnym zakresie, głównie ze względu na:

- pękanie elementów spowodowane nierównomiernym osiadaniem fundamentów, wykruszaniem zaprawy i brakiem elementów żelbetowych;
- brak izolacji poziomych i pionowych, wentylacji oraz nieszczelność pokryć dachowych, powodujących zawilgocenie ścian, stropów i podłóg oraz prowadzących do zagrzybienia mieszkań, osłabienia konstrukcji stropów i ścian, przemarzanie przegród budowlanych i zawilgocenia pomieszczeń;
- dokonywane przez lokatorów samowolne przebudowy pomieszczeń np. zamurowywanie lub wybijanie otworów okiennych i drzwiowych, urządzenie pomieszczeń sanitarnych, itp.;
- chaotycznie pobudowaną zabudowę gospodarczą, która jest w bardzo złym stanie technicznym;
- znaczne zużycie pieców oraz nieszczelność kominów.

Wszystkie lokale mieszkalne, z wyjątkiem budynku w **Olimpinie**, posiadają nową stolarkę okienną.

Budynki zaopatrzone są w instalację:

- elektryczną – 100% zasobów,
- wodociągową – 88% zasobów,
- kanalizacyjną – 71% zasobów,
- centralnego ogrzewania – 29% zasobów.

Bardzo duże zużycie techniczne wykazuje budynek w Prądocinie przy ul. Bydgoskiej 14, który został zbudowany na przełomie XIX i XX wieku.

Kluczowe wnioski i obserwacje

1. Gmina Nowa Wieś Wielka jest dobrze skomunikowana. Jednakże występowanie dróg krajowych i wojewódzkich o znacznym natężeniu ruchu oraz przecinające gminę linie kolejowe, głównie na skrzyżowaniach dróg, stwarzają zagrożenie bezpieczeństwa.
2. Napływ nowych mieszkańców oddziałuje na rozbudowę potrzebnej infrastruktury technicznej.
3. Niezbędne są inwestycje w zakresie modernizacji i rozbudowy infrastruktury drogowej. Wraz z rozbudową dróg, konieczna jest budowa infrastruktury okołodrogowej m.in. ciągów pieszo-rowerowych, parkingów, oświetlenia itp.

4. *Gmina nie jest zgazyfikowana. Jednakże istnieje możliwość przyłączenie do sieci gazowej sołectw: Brzoza, Olimpin i Kobylarnia pod warunkiem zaistnienia warunków ekonomicznych i technicznych.*
5. *System elektroenergetyczny zaspakaja potrzeby dotychczasowych odbiorców energii elektrycznej, a stan techniczny sieci dystrybucyjnej znajduje się w stanie dobrym. Ponadto, istnieją znaczne rezerwy transformatorów GPZ Nowa Wieś Wielka.*
6. *Sieć wodociągowa i kanalizacyjna jest sukcesywnie rozbudowywana. W 2014 r. do sieci wodociągowej podłączonych było 75,2% mieszkańców, a do sieci kanalizacyjnej 57,7%. Niezbędny jest dalszy rozwój infrastruktury kanalizacyjnej, a na obszarach, gdzie budowa takiej sieci jest ekonomicznie nieuzasadniona, należy przewidzieć przydomowe oczyszczalnie ścieków.*
7. *System gospodarki odpadami komunalnymi na terenie gminy funkcjonuje prawidłowo.*
8. *Gmina nie posiada scentralizowanego systemu grzewczego. Dostarczane ciepło pochodzi z lokalnych kotłowni. Coraz większym zainteresowaniem cieszą się również instalacje wykorzystujące odnawialne źródła energii.*
9. *Gmina posiada infrastrukturę pozwalającą na rozbudowę sieci światłowodowej w celu umożliwiania dostępu do łączny internetowych o dużej przepustowości.*
10. *Gmina Nowa Wieś Wielka w gminnym zasobie mieszkaniowym dysponuje wyłącznie mieszkaniami komunalnymi. Gospodarowanie gminnym zasobem mieszkaniowym oparte jest o „Wieloletni program gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Nowa Wieś Wielka na lata 2012-2016”.*

II.6. Infrastruktura społeczna

II.6.1. Oświata i wychowanie

Na obszarze Gminy Nowa Wieś Wielka funkcjonują następujące samorządowe placówki edukacyjne:

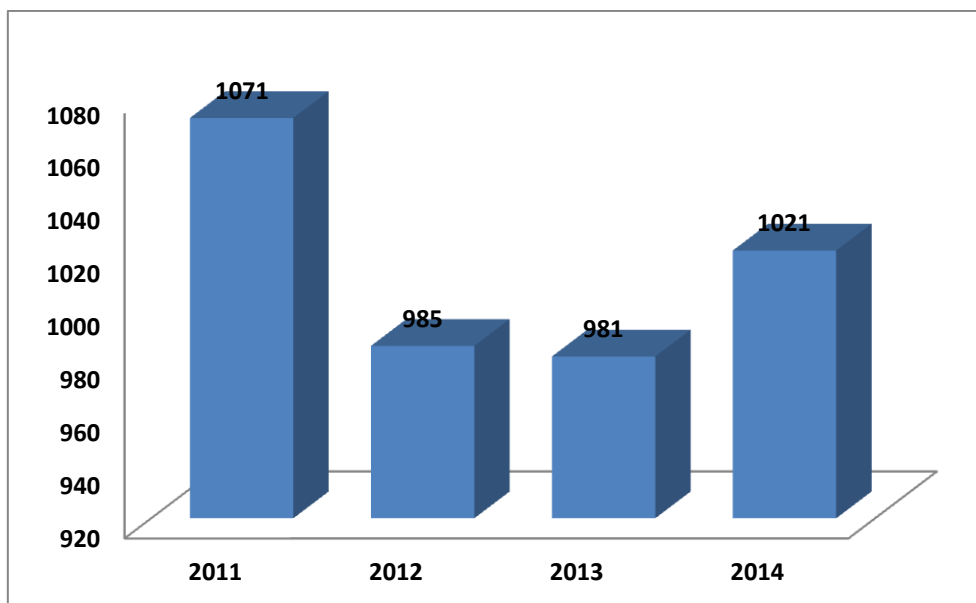
- Przedszkole Samorządowe „Stokrotka” w Nowej Wsi Wielkiej,
- Przedszkole Samorządowe „Jarzębinka” w Brzozie,
- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Nowej Wsi Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Brzozie,
- Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Nowej Wsi Wielkiej,
- Gimnazjum im. Karola Wojtyły w Brzozie.

Z danych Systemu Informacji Oświatowej – stan na 30.09.2014 r. wynika, iż liczba uczniów we wszystkich placówkach oświatowych, w roku szkolnym 2014/2015 wynosiła 1317, w tym:

- 296 dzieci w przedszkolach publicznych,
- 676 uczniów w szkołach podstawowych (klasy 1-6),
- 345 uczniów w gimnazjach.

Na przestrzeni lat 2011-2014 zauważalny jest stopniowy wzrost liczby uczniów we wszystkich szkołach na obszarze Gminy Nowa Wieś Wielka. Powiązane jest to z dodatnim przyrostem naturalnym oraz migracjami, które wpływają na zwiększenie liczby mieszkańców gminy, a co się z tym wiąże zwiększeniem liczby uczniów.

Wykres 19. Liczba uczniów (szkół podstawowych i gimnazjów) w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przedszkola

Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka wychowanie przedszkolne zapewnia 1 niepubliczna placówka wychowania przedszkolnego oraz 2 publiczne placówki wychowania przedszkolnego.

- Przedszkole Samorządowe „Jarzębinka” w Brzozie,
- Przedszkole Samorządowe „Stokrotka” w Nowej Wsi Wielkiej,
- Przedszkole Niepubliczne „Motylek” w Brzozie.

Tabela 13. Dane statystyczne dotyczące przedszkoli w Gminie Nowa Wieś Wielka (stan na 30.09.2014 r.)

Wyszczególnienie	Uczniowie	w tym		Oddziały	Nauczyciele		
		dziewczęta			pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni (stos. pracy)	niepełnozatrudnieni (w etatach)
Przedszkole Samorządowe "Jarzębinka"	143	70		7,00	13	5	1,11
Przedszkole Samorządowe "Stokrotka"	153	81		7,00	11	4	0,88

Źródło: <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-wykaz-szkol-i-placowek/26-wykaz-wg-wojewodztw.html>

W 2014 r. do przedszkoli uczęszczało 311 dzieci, w tym do publicznych – 296. Przedszkola dysponowały w tym czasie łączną liczbą miejsc 334, w tym w jednostkach prowadzonych przez samorząd terytorialny liczba ta wynosiła 304. W porównaniu z rokiem 2010 liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli zwiększyła się o 45 osób. W latach 2010-2014 zmieniła się również korelacja popytu do podaży. Zwiększyła się liczba miejsc w przedszkolach, co pozwoliło na zaspokojenie istniejącego popytu na tego typu usługi.

Tabela 14. Wychowanie przedszkolne w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem (przedszkola i punkty przedszkolne publiczne i niepubliczne)	2	2	2	2	3
Oddziały	11	13	14	14	15
Miejsca	244	261	262	309	334
Dzieci	266	326	329	307	311

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

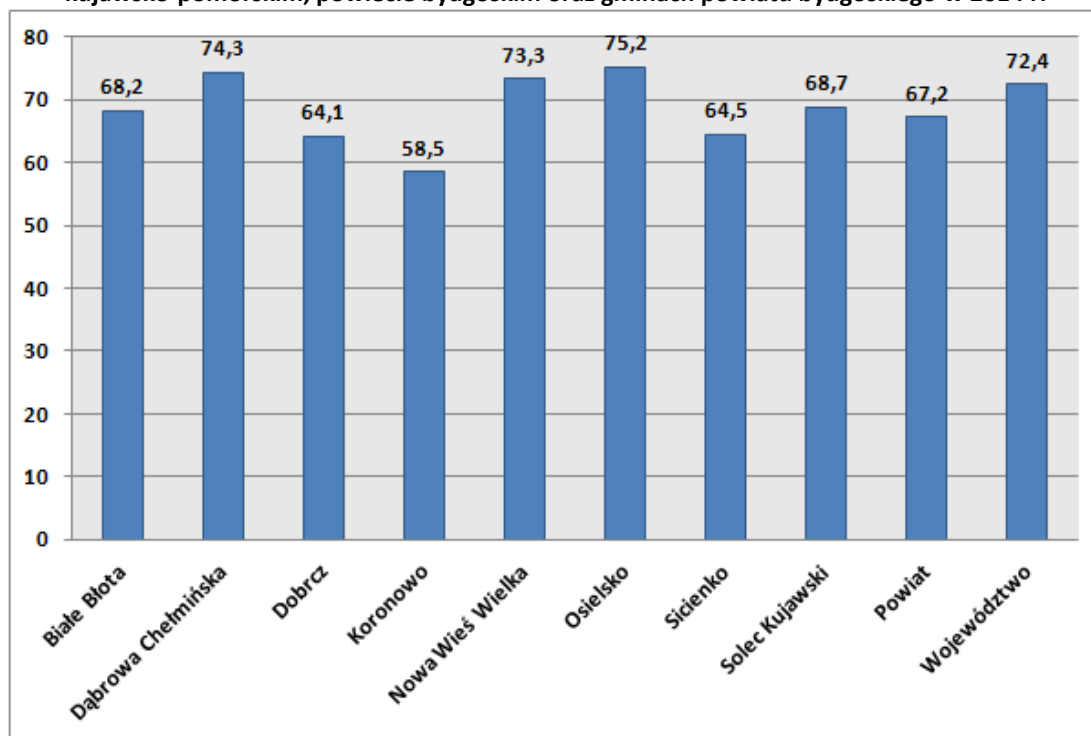
Na terenie gminy zauważalny jest wzrost odsetka dzieci w wieku 3-5 lat objętych wychowaniem przedszkolnym. W porównaniu z rokiem bazowym odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w tej grupie wiekowej, zwiększył się o 13,1 pkt. proc. i na koniec 2014 r. wyniósł 73,3%. Analogicznie w tym samym okresie średnia dla powiatu bydgoskiego wyniosła 67,2%, a dla województwa kujawsko-pomorskiego 72,4%.

Tabela 15. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
dzieci ogółem w wieku 3-5 lat	377	370	385	335	311
dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat	203	237	255	219	228
odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w wieku 3-5 lat (%)	60,2	64,1	66,2	65,4	73,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS – Bank Danych Lokalnych

Wykres 20. Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat w wychowaniu przedszkolnym w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie bydgoskim oraz gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych GUS

Należy zauważyć, że od 1 września 2015 r. prawo do korzystania z edukacji przedszkolnej **uzyskały** wszystkie 4-letnie dzieci, a gmina **ma** obowiązek przyjąć je do oddziałów przedszkolnych. Natomiast

od 1 września 2017 r. prawo do korzystania z edukacji przedszkolnej będą miały wszystkie dzieci 3-letnie, które gmina zobowiązana będzie przyjąć do oddziałów przedszkolnych. Obowiązki te dodatkowo zwiększą presję na tworzenie nowych miejsc przedszkolnych.

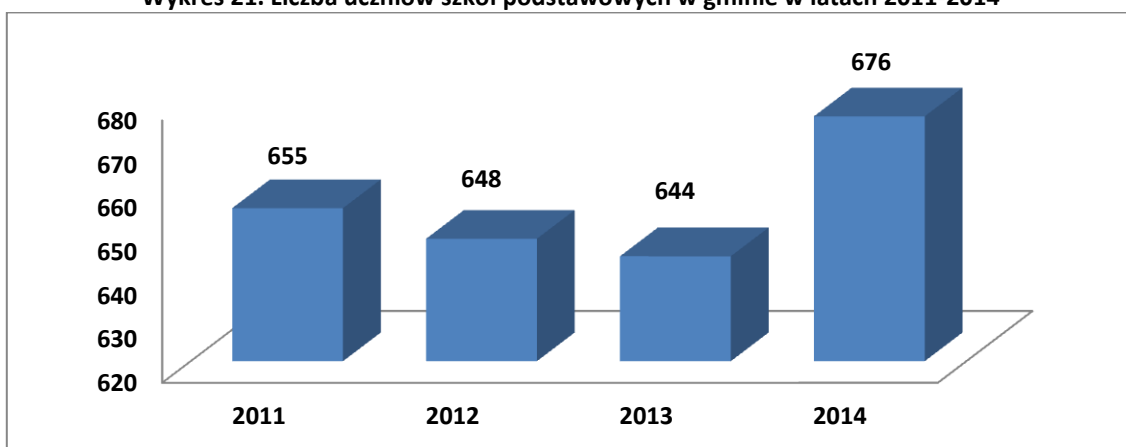
Szkoły podstawowe

Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka funkcjonują 2 szkoły podstawowe:

- Szkoła Podstawowa im. Marii Konopnickiej w Nowej Wsi Wielkiej,
- Szkoła Podstawowa im. Powstańców Wielkopolskich w Brzozie.

W 2014 r. do szkół podstawowych na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka uczęszczało 676 uczniów. W latach 2011-2014 liczba dzieci uczęszczających do szkół podstawowych zwiększyła się o 21 osób (3,2%).

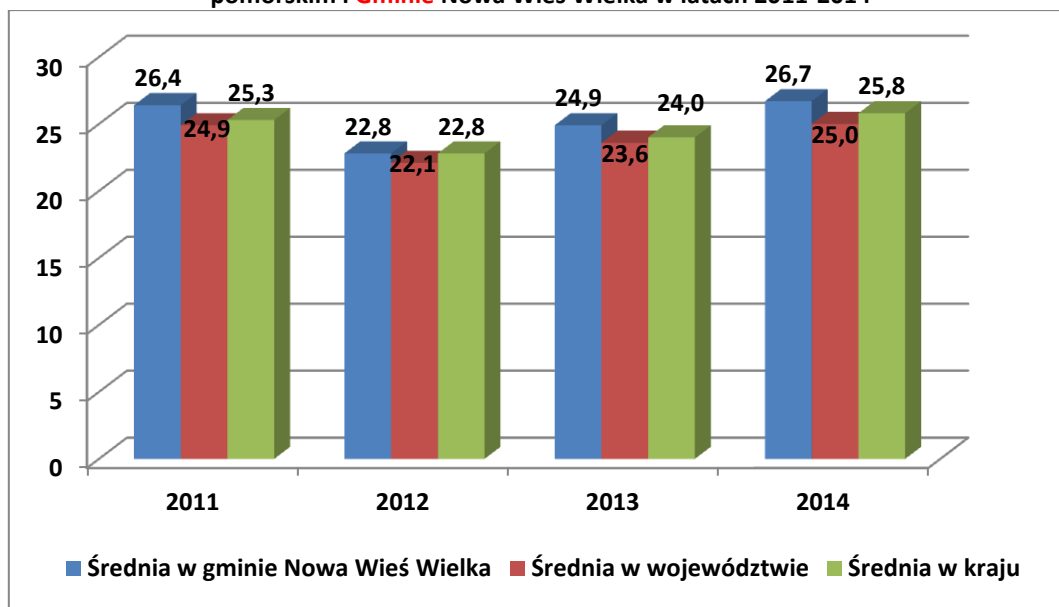
Wykres 21. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2014 r. ponad połowa uczniów uczęszczała do szkoły podstawowej w Brzozie – 357 uczniów (52,8%). W roku szkolnym 2014/2015 średnia liczba uczniów w klasach szkół podstawowych wyniosła 19,8 osób. Brak przepełnienia klas pozytywnie wpływa na jakość nauczania w placówkach oświatowych w gminie, czego potwierdzeniem są wyniki egzaminów szóstoklasistów w ostatnich latach.

Wykres 22. Średnie wyniki egzaminów klas VI (zestaw standardowy) w kraju, województwie kujawsko-pomorskim i Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

W latach 2011-2014 średnie wyniki egzaminów szóstoklasistów w gminie Nowa Wieś Wielka kształtowały się lepiej niż przeciętne wyniki w województwie kujawsko-pomorskim i w kraju. Dla porównania w 2014 r. średnia w gminie Nowa Wieś Wielka wynosiła 26,4 punktów (na 40 punktów możliwych) i była wyższa o 1,5 punktu od średniej w województwie oraz 1,1 punktu od średniej dla kraju.

W analizowanym roku szkolnym w szkołach podstawowych w gminie zatrudnionych było 64 nauczycieli.

Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące szkół w gminie Nowa Wieś Wielka. Stan na 30.09.2014 r.

Wyszczególnienie	Uczniowie	w tym	Oddziały	Nauczyciele		
		dziewczęta		pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni (stos.pracy)	niepełnozatrudnieni (w etatach)
Szkoła Podstawowa w Brzozie	357	182	18,00	32	3	1,63
Szkoła Podstawowa w Nowej Wsi Wielkiej	319	150	18,00	32	4	1,68

Źródło: <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-wykaz-szkol-i-placowek/26-wykaz-wg-województw.html>

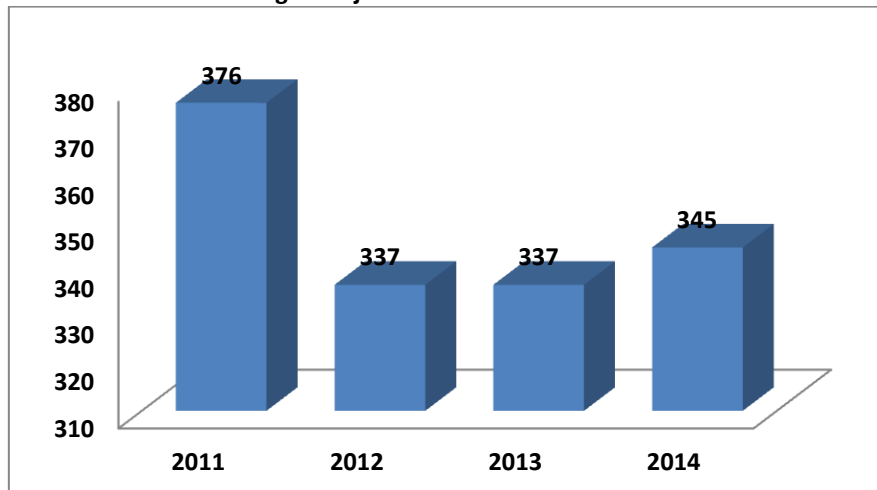
Szkoły gimnazjalne

Na terenie gminy funkcjonują dwa gimnazja:

- Gimnazjum im. Karola Wojtyły w Brzozie,
- Gimnazjum im. Jana Kochanowskiego w Nowej Wsi Wielkiej.

W 2014 r. do gimnazjów uczęszczało 345 uczniów. W latach 2011-2014 liczba uczniów ulegała wahaniom, jednakże w całym okresie analizy odnotowano spadek o 8,2% (31 uczniów).

Wykres 23. Liczba uczniów w gimnazjach w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku szkolnym 2014/2015 do gimnazjum w Nowej Wsi Wielkiej uczęszczało 157 uczniów, a do gimnazjum w Brzozie 188 uczniów. Średnia liczba uczniów w klasie wyniosła 19,16 osób.

Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące szkół w Gminie Nowa Wieś Wielka (stan na 30.09.2014 r.)

Wyszczególnienie	Uczniowie	w tym		Oddziały	Nauczyciele		
		dziewczęta			pełnozatrudnieni	niepełnozatrudnieni (stos.pracy)	niepełnozatrudnieni (w etatach)
Gimnazjum w Nowej Wsi Wielkiej	157	72		9,00	19	5	3,52
Gimnazjum w Brzozie	188	102		9,00	15	6	2,54

Źródło: <http://www.cie.men.gov.pl/index.php/sio-wykaz-szkol-i-placowek/26-wykaz-wg-wojewodztw.html>

Wysoką jakość nauki w gimnazjach potwierdzają średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych przeprowadzonych w latach 2012-2014. Uczniowie gimnazjów w gminie osiągnęli wyższe wyniki egzaminów w porównaniu do średniej wojewódzkiej zarówno z języka polskiego, historii, jak i matematyki.

Szczegółowe informacje dotyczące średnich wyników z egzaminów gimnazjalnych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 18. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych (%) w Gminie Nowa Wieś Wielka na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju w latach 2012-2014

Wyszczególnienie	język polski			matematyka			przedmioty przyrodnicze		
	2012	2013	2014	2012	2013	2014	2012	2013	2014
Gmina Nowa Wieś Wielka	62,8	59,1	67,0	44,3	48,8	47,9	46,3	62,2	52,3
Województwo kujawsko-pomorskie	64	61	65	46	46	45	48,6	57	50
Kraj	65	62	68	47	48	47	50	59	52

Źródło: Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku

Szkolnictwo ponadgimnazjalne

Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka funkcjonuje jedna szkoła ponadgimnazjalna – liceum dla dorosłych w Brzozie.

Tabela 19. Liczba osób uczęszczających do liceum ogólnokształcącego dla dorosłych na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014**

Wyszczególnienie	2011	2012	2013	2014
Liczba osób uczęszczających do liceum ogólnokształcącego dla dorosłych	24	39	41	22

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W latach 2011-2013 następował wzrost osób uczęszczających do liceum ogólnokształcącego dla dorosłych. Spadek liczby osób uczęszczających do tego typu placówki odnotowano w 2014 r. W porównaniu z rokiem 2013, spadek wyniósł 46,4%, tj. 19 osób.

Tabela 20. Liczba młodzieży na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014**

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
16 lat	130	135	138	111	112
17 lat	135	133	135	137	115
18 lat	135	136	131	137	140
Razem	400	404	404	385	367
% udział młodzieży (16-18 lat) w ogólnej liczbie ludności Gminy Nowa Wieś Wielka	4,1%	4,1%	4,1%	3,9%	3,8%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W 2014 r. liczba młodzieży w wieku 16-18 lat wyniosła 367 osób. Liczba młodzieży od 2010 r. spadła o 33 osoby. Jak pokazują dane GUS, młodzież stanowi ok. 4% wszystkich mieszkańców gminy.

Szkolnictwo wyższe w regionie zapewniają dwa duże ośrodki akademickie w Bydgoszczy i Toruniu.

II.6.2. Ochrona zdrowia

Podstawową opiekę zdrowotną na obszarze Gminy sprawuje **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Gminna Przychodnia w Nowej Wsi Wielkiej, ul. Bydgoska 14, 86-060 Nowa Wieś Wielka,**

- **Przychodnia w Nowej Wsi Wielkiej (ul. Bydgoska 14 86-060 Nowa Wieś Wielka),**
- **Przychodnia w Brzozie (ul. Przemysłowa 1B, 86-061 Brzoza).**

Główne cele podstawowej opieki zdrowotnej na terenie gminy określa Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 10 października 2001 r. (Dz. U. Nr 121, poz. 1315), zgodnie z którym nałożone są na jednostki samorządu terytorialnego obowiązki związane z zabezpieczeniem medycznym podległych sobie obszarów. Na poziomie gminy obowiązkiem jest zabezpieczenie świadczeń z zakresu: podstawowej opieki zdrowotnej, położnictwa i ginekologii, stomatologii.

Główne cele podstawowej opieki zdrowotnej na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka to:

- Zapewnienie optymalnego zakresu świadczeń zdrowotnych na poziomie podstawowym (tzn. w ramach NFZ) dla pełno- i niepełnosprawnych pacjentów zadeklarowanych do przychodni w Brzozie i Nowej Wsi Wielkiej,
- Angażowanie się przychodni w realizację programów i akcji prozdrowotnych w ramach szeroko rozumianej edukacji i profilaktyki zdrowotnej na terenie gminy i województwa,
- Adaptacja, remonty oraz doposażenie w sprzęt medyczny i inny, pomieszczeń w budynkach przychodni w Brzozie i Nowej Wsi Wielkiej,
- Konsekwentne podnoszenie kwalifikacji zawodowej personelu medycznego poprzez kierowanie na kursy i szkolenia oraz analizowanie uwag zgłaszanych przez pacjentów.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w placówkach w Nowej Wsi Wielkiej oraz w Brzozie zapewnia:

- porady lekarskie dla dorosłych i dzieci,
- porady ginekologiczne wraz z badaniem USG,
- opiekę pielęgniarki i położnej środowiskowej,
- leczenie stomatologiczne,
- rehabilitację w przychodni i w domu pacjenta,
- badania laboratoryjne obowiązujące dla podstawowej opieki zdrowotnej,
- szczepienia ochronne, EKG, pomiar ciśnienia, pomiar masy ciała i wzrostu,
- organizujemy akcje i programy prozdrowotne finansowane przez Urząd Gminy, Urząd Marszałkowski oraz programy profilaktyczne zakontraktowane z NFZ,
- mamy doświadczenie w organizowaniu i realizacji programów na terenie województwa kujawsko-pomorskiego,
- zapewniamy transport sanitarny zgodnie ze wskazaniami lekarskimi oraz odrębnymi przepisami obowiązującymi w kontraktach z NFZ.

W Gminnej Przychodni funkcjonują komórki organizacyjne, prowadzące działalność medyczną:

- Poradnia Ogólna w Nowej Wsi Wielkiej,
- Poradnia Pediatryczna D, D1 w Nowej Wsi Wielkiej,
- Poradnia Stomatologiczna w Nowej Wsi Wielkiej,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Nowej Wsi Wielkiej,
- Gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej w Nowej Wsi Wielkiej,
- Gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej w Nowej Wsi Wielkiej,
- Gabinet Szkolny w Gimnazjum w Nowej Wsi Wielkiej,
- Dział (pracownia) fizjoterapii w Nowej Wsi Wielkiej,
- Poradnia Ogólna w Brzozie,
- Poradnia Pediatryczna D, D1 w Brzozie,
- Poradnia Stomatologiczna w Brzozie,
- Poradnia Ginekologiczno-Położnicza w Brzozie,
- Gabinet pielęgniarki środowiskowo-rodzinnej w Brzozie,
- Gabinet położnej środowiskowo-rodzinnej w Brzozie,
- Dział (pracownia) fizjoterapii w Brzozie,
- Gabinet Szkolny w Szkole Podstawowej w Brzozie,
- Gabinet Szkolny w Gimnazjum w Brzozie,
- Gabinet diagnostyczno-zabiegowy w Nowej Wsi Wielkiej,

- Gabinet diagnostyczno-zabiegowy w Brzozie.

W ramach podstawowej opieki zdrowotnej w 2014 r. udzielono ogółem 41 734 porad. Natomiast w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej udzielono ogółem 43 366 porad lekarskich.

Tabela 21. Podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna w latach 2011-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Podstawowa opieka zdrowotna - porady	szt.	47 285	38 424	47 385	41 734
Ambulatoryjna opieka zdrowotna - porady lekarskie	szt.	-	40 006	48 733	43 366

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Działalność placówek ochrony zdrowia uzupełnia 5 aptek. W 2014 r. na jedną aptekę ogólnodostępną przypadało 1956 osób. Wskaźnik ten kształtował się lepiej niż w całym powiecie bydgoskim, gdzie średnio na jedną aptekę przypadało 4656 osób.

Tabela 22. Apteki w Gminie Nowa Wieś Wielka

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2011	2012	2013	2014
Apteki ogólnodostępne					
apteki	ob.	4	4	4	5
mgr farmacji	osoba	6	5	6	8
Apteki - wskaźniki					
ludność na aptekę ogólnodostępną	osoba	2341	2389	2409	1956

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Specjalistyczne usługi medyczne oraz leczenie zamknięte świadczone są przez szpitale zlokalizowane w Bydgoszczy oddalonej ok. 20 km od centrum gminy.

~~Służba zdrowia od lat boryka się kłopotami finansowymi, zarówno na szczeblu centralnym jak i lokalnym.~~ Ośrodki Zdrowia na terenie gminy są w stanie zapewnić mieszkańcom dostęp do podstawowej opieki medycznej jedynie na podstawowym poziomie. Szansą na rozszerzenie oferty usług medycznych jest pozyskanie środków finansowych z funduszy europejskich na zakup nowego sprzętu medycznego oraz na przeprowadzenie niezbędnych remontów, zwłaszcza przystosowanie ośrodków dla osób niepełnosprawnych.

II.6.3. Pomoc społeczna

System pomocy społecznej wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka. Umożliwia przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych osobom, które nie są w stanie pokonać ich samodzielnie. W ramach pomocy społecznej podejmowane są działania zmierzające do usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem.

Celem pomocy społecznej jest:

- a) zaspakajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin oraz umożliwienie im bytowania w warunkach odpowiadających godności człowieka;
- b) doprowadzanie w miarę możliwości do życiowego usamodzielniania osób i rodzin oraz ich integracji ze środowiskiem;

- c) zapobieganie powstawaniu trudnych sytuacji życiowych osób i rodzin oraz umożliwianie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne środki, możliwości i uprawnienia.

Zadania pomocy społecznej obejmują w szczególności:

- a) tworzenie warunków organizacyjnych funkcjonowania pomocy społecznej, w tym rozbudowę niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- b) analizę i ocenę zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia pomocy społecznej;
- c) przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń;
- d) animowanie działań na rzecz integracji i aktywizacji społeczności lokalnej;
- e) pobudzanie społecznej aktywności w zaspakajaniu niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin;
- f) pracę socjalną rozumianą jako działalność zawodową, skierowaną na pomoc osobom i rodzinom we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie.

Zadania z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej z siedzibą w Nowej Wsi Wielkiej, ul. Ogrodowa 2.

W Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej pracują lub z Ośrodkiem współpracują: pracownicy socjalni, asystent rodziny, psychologowie, pedagodzy – wychowawcy świetlicy, instruktorzy terapii zajęciowej, terapeuta uzależnień, psychiatra, logopeda, specjalista dysleksji i dysgrafii, opiekunki osób starszych.

Ośrodek powołany jest do niesienia pomocy finansowej, rzeczowej i usługowej osobom i rodzinom jej potrzebującym. Poza realizacją zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej Ośrodek tworzy i realizuje lokalne programy służące rozwiązywaniu problemów społecznych, dzięki którym pracownicy wdrażają działania wspierające rodzinę w jej funkcjonowaniu w środowisku lokalnym. Współpracując z organizacjami pozarządowymi wspierającymi określone grupy społeczne pozyskano na rzecz osób niepełnosprawnych nowoczesny sprzęt rehabilitacyjny i zestaw do korekcji wad postawy u dzieci. Także współpraca z organizacjami pozwala rozwijać różnorodność usług specjalistycznych świadczonych na rzecz mieszkańców tj. poradnictwo psychologiczne, organizację czasu wolnego dzieci, uaktywnianie seniorów, psychologiczno - prawne wspieranie rodziny.

W Ośrodku występują następujące komórki organizacyjne:

- a) Referat Finansowo-Organizacyjny,
- b) Referat Pomocy Środowiskowej,
- c) Referat Świadczeń Rodzinnych,
- d) Środowiskowy Dom Samopomocy,
- e) Ośrodek Profilaktyki Alkoholowej,
- f) Mieszkania Chronione,
- g) Świetlice Środowiskowe.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Nowej Wsi Wielkiej jest bardzo ważną placówką w systemie pomocy środowiskowej, spełnia bowiem funkcję wspierającą, rehabilitacyjną, wychowawczą, jak i integracyjną. Przeznaczony jest dla 35 uczestników – osób zaburzonych psychicznie i upośledzonych

intelektualnie. Dom jest ogniwem oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych intelektualnie i przewlekle chorych psychicznie, które mają poważne trudności w życiu codziennym, wymagają pomocy i opieki niezbędnej do życia w środowisku rodzinnym i społecznym oraz w przewyższaniu ich trudnych sytuacji życiowych.

Terapia zajęciowa odbywa się w następujących pracowniach: stolarsko-modelarskiej, krawiecko-dziewiarskiej, plastyczno-rękodzielniczej, edukacyjno-komputerowej, gospodarstwa domowego, kulinarnej.

Świetlice środowiskowe

Wychodząc naprzeciw potrzebom w zakresie tworzenia i realizowania systemu opieki nad dziećmi i młodzieżą uruchomiono na terenie gminy świetlice środowiskowe. Placówki te przeznaczone są dla dzieci z rodzin dysfunkcyjnych, które poprzez zabawę i zajęcia socjoterapeutyczne uczą się właściwego funkcjonowania w rodzinie i środowisku. Na obszarze gminy funkcjonuje w chwili obecnej 6 takich placówek: w Nowej Wsi Wielkiej, Brzozie, Dąbrowie Wielkiej, Nowym Smolnie, Prądocinie, Dobromierzu.

Świetlice są otwarte dla wszystkich dzieci w wieku 6-16 lat z Gminy Nowa Wieś Wielka. Głównym ich zadaniem jest wszechstronny rozwój wychowanka, świadome i aktywne przygotowanie go do życia w społeczeństwie, a ponadto wspomaganie prawidłowego rozwoju dzieci oraz rozwijaniu zainteresowań i zdolności uczestników poprzez udział w atrakcyjnych zajęciach edukacyjno-zabawowych.

Ośrodek Profilaktyki Alkoholowej

Ośrodek Profilaktyki Alkoholowej w Gminnym Ośrodku Kultury stanowi zaplecze dla prowadzonej terapii w zakresie uzależnień i współuzależnień. Ośrodek przystosowany jest do prowadzenia konferencji i szkoleń oraz stwarza możliwość kształcenia kadry prowadzącej profilaktykę alkoholową w gminie.

W zakresie rozwiązywania problemów społecznych GOPS współpracuje z organizacjami pozarządowymi tj.:

- Zarządem Gminnym Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Nowej Wsi Wielkiej, w zakresie współorganizowania imprez dla środowiska lokalnego o charakterze charytatywnym i pomocowym,
- Parafialnym Oddziałem Akcji Katolickiej Archidiecezji Gnieźnieńskiej w Nowej Wsi Wielkiej w zakresie organizacji pomocy najuboższym,
- Stowarzyszeniem Pomocy na Rzecz Rodzin w Nowej Wsi Wielkiej w zakresie organizacji wsparcia dla osób niepełnosprawnych w tym zaburzonych psychicznie,
- Kołem Gospodyń Wiejskich w Nowej Wsi Wielkiej,
- Klubem Seniora „Wrzos” w Nowej Wsi Wielkiej,
- Klubem Seniora w Brzozie,
- Klubami Sportowymi działającymi na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka.

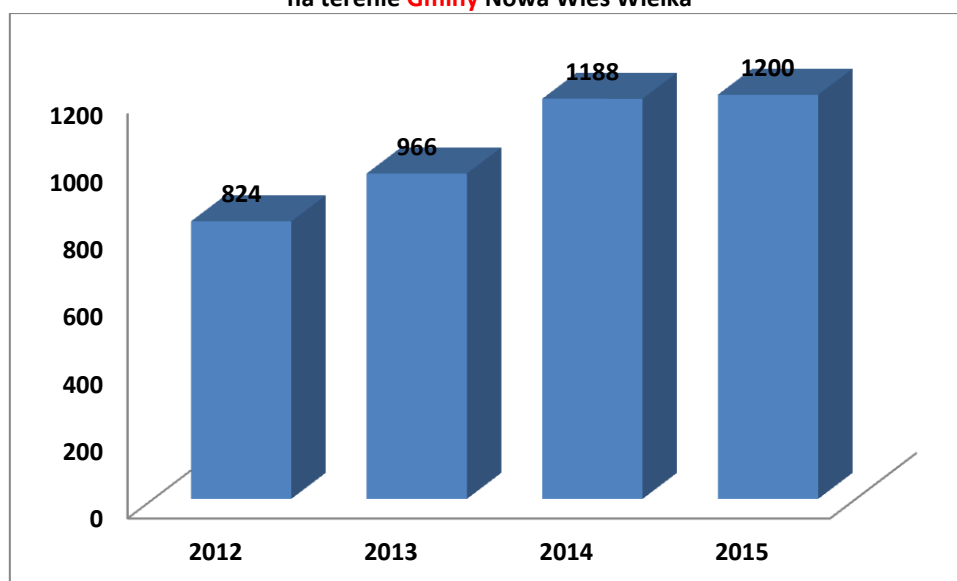
Na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka **nie funkcjonują jednostki organizacyjne** pomocy społecznej, **takie jak:** dzienne domy pomocy, noclegownie, schroniska i domy dla osób bezdomnych, kluby samopomocy, domy pomocy społecznej, ośrodki interwencji kryzysowej, jednostki specjalistycznego

poradnictwa, placówki wsparcia dziennego, placówki opiekuńczo-wychowawcze, centrum integracji społecznej, klub integracji społecznej, warsztat terapii zajęciowej, zakład aktywności zawodowej.

Mieszkańcy mają możliwość korzystania z wymienionych powyżej placówek na terenie innych jednostek samorządu terytorialnego.

Poniżej przedstawione dane przedstawiają charakterystykę osób korzystających z pomocy społecznej w latach 2012-2014 wraz z prognozą na rok 2015. Na koniec 2014 r. objętych wsparciem było 1188 osób, co stanowiło ok. 12% ogółu mieszkańców. Na terenie gminy widoczny jest wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej – o 364 osoby w porównaniu do roku bazowego, co stanowi wzrost o ok. 30%. Prognozuje się, że liczba osób, którym udzielone zostanie wsparcie i pomoc w 2015 r. wyniesie 1200.

Wykres 24. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w latach 2012-2014 wraz z prognozą na 2015 r. na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań gmin dotyczących pomocy społecznej

Rośnie również liczba rodzin którym udzielono wsparcia w ramach pomocy społecznej: w 2012 r. – 309 osób, w 2013 r. – 348 osób, w 2014 r. – 331 osoby.

Tabela 23. Dane dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w 2014 r.

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Osoby, którym udzielono pomocy i wsparcia			
Liczba osób	824	966	1188
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie			
Liczba osób	488	525	500
Liczba rodzin	309	348	331
Liczba osób w rodzinach	856	974	892
Osoby i rodziny, którym przyznano świadczenie pieniężne			
Liczba osób	266	312	294
Liczba rodzin	249	290	274

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Liczba osób w rodzinach	723	819	763
Osoby i rodziny, z którymi przeprowadzono wywiad środowiskowy			
Liczba osób	383	420	444
Liczba rodzin	348	374	390
Liczba osób w rodzinach	975	1057	1072

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań gmin dotyczących pomocy społecznej

Jedną z głównych przyczyn udzielenia pomocy społecznej w gminie jest ubóstwo. Przyczyną tego może być bezrobocie wśród mieszkańców, które w minimalnym stopniu ulega zmianom. Między innymi z powodu bezrobocia udzielane są świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Z danych statystycznych Urzędu Pracy wynika, iż kobiety bardziej są narażone na bezrobocie niż mężczyźni. Na obszarze gminy kobiety stanowią ponad 60% beneficjentów pomocy społecznej. Istotny wpływ na sytuację kobiet wywierają przede wszystkim takie czynniki jak przerwa w pracy wynikająca z macierzyństwa, dezaktualizacja kwalifikacji zawodowych oraz niechęć pracodawców do przyjmowania kobiet młodych. Diametralnie rośnie również liczba osób którym udzielona jest pomoc społeczna z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby.

W 2014 r. na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka najwięcej osób w rodzinach było objętych pomocą społeczną z powodu:

- długotrwałej lub ciężkiej choroby – 625 osób (249 rodzin),
- ubóstwa – 582 (211 rodzin),
- bezrobocia – 471 (159 rodzin),
- **bezradności** w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego – 451 (120 rodzin),
- niepełnosprawności – 358 (151 rodzin).

Tabela 24. Powody, dla których przyznawano świadczenia w ośrodkach pomocy społecznej na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka w 2014 r. – liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną**

Wyszczególnienie	2012	2013	2014
Ubóstwo	521	619	582
Bezdomność	0	2	6
Potrzeba ochrony macierzyństwa (liczba rodzin)	88	101	103
Bezrobocie	406	501	471
Niepełnosprawność	388	396	358
Długotrwała lub ciężka choroba	566	664	625
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	467	463	451
Przemoc w rodzinie	39	74	79
Alkoholizm	108	103	98
Trudność w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	15	39	8
Zdarzenie losowe	21	11	2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań gmin dotyczących pomocy społecznej

Najczęstszym powodem przyznawania pomocy materialnej jest długotrwała lub ciężka choroba – 53% wszystkich korzystających z pomocy społecznej i 6,5% ogółu społeczeństwa w gminie. Narasta też problem ubóstwa i aktualnie jest on na poziomie ponad 6% ogółu społeczeństwa, a ponieważ szybko wzrasta – staje się już coraz bardziej niepokojącym sygnałem. Poważnym problemem jest nieradzenie sobie w sprawach opiekuńczo-wychowawczych z dziećmi, gdyż sięga skali ponad 4,6% i stosunkowo znacząco wzrasta w ostatnich latach. W grupie przyczyn, które systematycznie wzrastają jest niepełnosprawność, która **występuje** u ponad 3,7 % ludności.

Formy udzielania pomocy społecznej

Pomoc społeczna udzielana jest w formie świadczeń pieniężnych (zasiłek stały, zasiłek okresowy, zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy) oraz świadczeń niepieniężnych (praca socjalna, posiłek, schronienie, ubranie, sprawienie pogrzebu, odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania, specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania).

Mieszkańcy otrzymują również inne rodzaje pomocy i świadczeń: zasiłki rodzinne i dodatki do zasiłków rodzinnych, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka, świadczenia opiekuńcze, dodatki mieszkaniowe, dodatki energetyczne, opłacenie składki ubezpieczenia zdrowotnego i społecznego, świadczenia pieniężne z **tytułu wykonywania** prac społecznie użytecznych oraz stypendia socjalne dla uczniów i zasiłki szkolne.

Wartość zasiłków stałych wypłacanych w analizowanym okresie corocznie wzrasta i w latach 2012-2014 wyniosła odpowiednio: 92 054 zł (2012 r.), 130 242 zł (2013 r.), 140 348 zł (2014 r.).

W strukturze zasiłków dominowało wsparcie dla jednoosobowych gospodarstw domowych. Zasiłki okresowe przyznawane były głównie osobom pozostającym bez pracy. Kolejnymi przyczynami udzielania wsparcia były: ubóstwo, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz niepełnosprawność, długotrwała choroba, alkoholizm, bezdomność, przemoc w rodzinie, trudności adaptacyjne po opuszczeniu zakładu karnego, zdarzenia losowe i narkomania.

Natężenie korzystania z pomocy społecznej dobrze opisuje wskaźnik deprivacji lokalnej, który wyraża się przez stosunek liczby osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej do ogólnej liczby mieszkańców gminy w przeliczeniu na 1 000 osób. W 2014 wskaźnik ten dla obszaru **Gminy** Nowa Wieś Wielka wyniósł 92,55 i był niższy niż średnia dla województwa kujawsko-pomorskiego. Wskaźnik deprivacji dla województwa w 2014 roku wynosił 112 osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców (o 8 osób więcej niż w roku poprzednim).

W **Gminie** Nowa Wieś Wielka w 2014 r. pomocą społeczną objęto ok. 12% mieszkańców, w tym długotrwale korzystający z pomocy społecznej stanowili 45,6% ogółu wszystkich korzystających.

Dla porównania w powiecie bydgoskim pomocą społeczną objęto 8,1% ludności, natomiast w województwie kujawsko-pomorskim -11,2% mieszkańców regionu. Wśród osób w województwie, którym przyznano decyzją świadczenie osoby długotrwale korzystające z pomocy stanowiły 56%.

Przystępując do analizy świadczeń pieniężnych i niepieniężnych należy podkreślić, iż osoby potrzebujące pomocy mogły ją otrzymać w obydwu tych formach, co oznacza, że wyniki w tym

zakresie nie sumują się do 100%. W roku 2014 korzystający z pomocy społecznej częściej uzyskiwali świadczenia pieniężne (64,22%), aniżeli niepieniężne(45,87%).

W stosunku do roku poprzedniego, w roku 2014 spadł udział osób, które uzyskały świadczenie pieniężne oraz niepieniężne w ogólnej liczbie świadczeniobiorców. Dla porównania w województwie kujawsko-pomorskim uzyskiwali świadczenia pieniężne w wymiarze 68,2% oraz niepieniężne w wymiarze 46,3%.

Zagadnienie bezrobocia w znaczący sposób koreluje z natężeniem korzystania z pomocy społecznej. W tym względzie warto przyrzeć się zestawieniu liczby osób bezrobotnych do populacji osób będących w wieku produkcyjnym w **Gminie** Nowa Wieś Wielka.

Na koniec 2014 r. w gminie Nowa Wieś Wielka zarejestrowane były 373 osoby bezrobotne, w tym 57,1% stanowiły kobiety (213). W analizowanym roku zarejestrowani bezrobotni na terenie gminy stanowili 5,8% liczby ludności w wieku produkcyjnym. Z ogólnej liczby osób bezrobotnych 48,52 % stanowiły osoby długotrwale bezrobotne. Wskazuje to na tendencję utrzymywania się w populacji bezrobotnych osób pozostających bez zatrudnienia w sposób długotrwały oraz mniejszego przyływu nowo zarejestrowanych w PUP.

Zjawisko bezrobocia ma istotne znaczenie w odniesieniu do natężenia korzystania z pomocy społecznej. Warto bowiem zauważyć, iż dane dotyczące wielkości populacji osób bezrobotnych korespondują ze skalą korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Tabela 25. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w gminie Nowa Wieś Wielka

Wyszczególnienie	Gmina Nowa Wieś Wielka
Liczba osób w rodzinach pobierających świadczenia pomocy społecznej w stosunku do ogólnej liczby mieszkańców w przeliczeniu na 1 tys. osób	51,88
Odsetek klientów długotrwale korzystających z pomocy społecznej	45,60%
Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą pieniężną	64,22%
Odsetek klientów pomocy społecznej objętych pomocą niepieniężną	45,87%
Odsetek osób długotrwale bezrobotnych w populacji osób bezrobotnych	48,52%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za 2014 rok.

Korelacja zjawiska bezrobocia i korzystania z pomocy społecznej jest szczególnym czynnikiem determinującym zagrożenie wykluczeniem społecznym.

Pojęcie wykluczenia, bądź marginalizacji, odnosi się do sytuacji, w której jednostki zostają, z różnych przyczyn, pozbawione możliwości pełnego uczestniczenia w życiu społecznym. Na terenie gminy brak jest dokładnych danych liczbowych na temat osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym. Występują tu jednak osoby dotknięte czynnikami determinującymi wykluczenie społeczne lub zagrożenie nim, np.: bezrobocie, ubóstwo, inne patologie i zagrożenia społeczne. Działania takie jak m.in. wypłata świadczeń z opieki społecznej, prowadzenie działań o charakterze aktywizującym klientów pomocy społecznej, jest niewystarczająca, o czym świadczy np. długotrwałość bezrobocia, zwiększenie korzystania ze środków pomocy społecznej, niski poziom aktywności i zaangażowania osób starszych itd. W związku z tym należy podejmować próby

dostosowywania/rozwijania obecnie świadczonych usług społecznych , by zaspokoić potrzeby tych grup.

W związku z realizacją ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, GOPS od 2015 r. jest zobowiązany do zatrudnienia asystenta rodziny, który swym wsparciem powinien pomagać rodzinom prawidłowo wypełniać role opiekuńczo – wychowawcze. W 2013 r. objęto pomocą asystenta rodziny 3 rodziny, już w 2014 r. liczba ta wzrosła do 13. Prognoza na 2015 r. wynosi także 13 rodzin.

Istotnym aspektem w kontekście pomocy społecznej jest również konieczność zapewnienia schronienia osobom bezdomnym. Obowiązek zapewnienia posiłku, ubrania i noclegu osobie tego potrzebującej jest nie tylko pisany, ale także moralnym obowiązkiem wobec potrzebujących. Obowiązek ten powoduje konieczność zapewnienia odpowiednich środków finansowych na pokrycie kosztów pobytu tych osób w schronisku lub w domu pomocy społecznej. Od 2012r. obserwuje się wzrostową tendencję związaną z problemem bezdomności mieszkańców gminy

Oprócz wskazanych powyżej niedostatków w zakresie pomocy społecznej należy zwrócić także uwagę na świadczenie usług opiekuńczych i odsetek osób nimi objętych. Usługi opiekuńcze to forma pomocy przysługująca, zgodnie z ustawą o pomocy społecznej, osobom samotnym, które z powodu wieku, choroby, niepełnosprawności lub innej przyczyny wymagają pomocy innych osób, a są jej pozbawione. Usługi mogą być przyznane również osobom, którym rodzina nie jest w stanie zapewnić odpowiedniej opieki, ma to szczególne znaczenie zwłaszcza ze względu na zwiększającą się liczbę osób starszych, populacja których stanowi 12% ogółu mieszkańców gminy. Osoby starsze często nie są w stanie samodzielnie zaspokoić własnych potrzeb życiowych, dlatego należy podejmować działania mające na celu umożliwienie im pełniejszego funkcjonowania w środowisku. Warto także podejmować działania „podtrzymujące” aktywność społeczną i indywidualną osób starszych.

Na skutek zmian demograficznych (proces starzenia się społeczeństwa i wydłużanie przeciętnej długości życia) znacząco wzrastają potrzeby związane z opieką nad osobami starszymi. Zmiany demograficzne zachodzące w społeczeństwie powodują więc konieczność wprowadzenia efektywnego systemu wsparcia dla osób starszych. Niezbędne jest podejmowanie działań pozwalających osobom w wieku poprodukcyjnym jak najdłużej funkcjonować w środowisku domowym. Należy również rozwijać specjalistyczne usługi opiekuńcze, w tym m.in. zabiegi rehabilitacyjne. Ponadto, wraz ze zmianą struktury wieku mieszkańców gminy, jak i całego regionu istotne jest podejmowanie działań, które zapewnią poprawę dostępności miejsc w placówkach stacjonarnych dla osób starszych.

W województwie kujawsko-pomorskim usługi opiekuńcze świadczone były w 122 gminach, w tym również na obszarze Gminy Nowa Wieś Wielka, gdzie pomocą objęto w 2014 r. 5 osób.

Opieka nad dziećmi do lat 3

Na terenie gminy Nowa Wieś Wielka nie funkcjonują żłobki i kluby dziecięce. W 2014 r. na analizowanym obszarze liczba dzieci w wieku do lat 3 wyniosła 276. W latach 2010-2014 liczba dzieci w tej grupie wiekowej na terenie gminy zmniejszyła się o 11,5% (36 dzieci).

Należy podkreślić, że część kobiet ma ograniczone możliwości dotyczące aktywności zawodowej po urlopie macierzyńskim. Rodzice muszą sami zapewniać opiekę nad dziećmi do czasu, gdy osiągną one wiek przedszkolny. Część rodziców pozostawia dzieci pod opieką innym członkom rodziny lub też

korzysta z placówek opieki nad dziećmi do lat 3 zlokalizowanych w Bydgoszczy, co dotyczy rodziców dojeżdżających do pracy w Bydgoszczy. Jednym z ograniczeń są również koszty związane z opłatami za żłobki czy też wynagrodzenie opiekunki lub niani. Powyższa sytuacja może stanowić dla wielu rodziców barierę, która zmusza jednego z rodziców do zaprzestania aktywności zawodowej.

II.6.4. Sport i rekreacja

Ważnym aspektem aktywności społecznej jest aktywność fizyczna, będąca czynną formą zagospodarowania wolnego czasu i promująca zachowania prozdrowotne. Gmina Nowa Wieś Wielka poprzez rozbudowę infrastruktury sportowej stwarza warunki do uprawiania różnych dyscyplin sportowych oraz kształtowania od najmłodszych lat właściwych postaw współdziałania i uczciwej rywalizacji.

Na obszarze gminy występuje następująca infrastruktura sportowa: sale gimnastyczne przy szkołach podstawowych i gimnazjach, obiekty sportowe typu Orlik oraz boiska szkolne.

Na terenie gminy odbywają się liczne imprezy sportowe i rekreacyjne, związane m.in. z wyścigami rowerowymi, bieganiem, piłką nożną, łucznictwem, strzelectwem, nordic walking. Do najważniejszych imprez organizowanych na obszarze gminy należą:

- „Rodzinny Rajd Rowerowy, Festiwal Turystyczno Sportowy Powiatu Bydgoskiego”, który organizowany jest od kilku lat przez Stowarzyszenie „**Rowerowa Brzoza**” wspólnie z Urzędami Gmin Nowa Wieś Wielka i Białe Błota. Impreza ta z roku na rok przyciąga coraz więcej sympatyków **rowerów oraz czynnego wypoczynku**. W rajdzie uczestniczą rowerzyści w różnym wieku oraz całe rodziny;
- Manewry Kajakowe „Pętla Olimpijska” organizowane przez Stowarzyszenie Promocji Turystyki Kajakowej „Orzeł”. Splyw odbywa się po wodach Nowego Kanału Noteckiego, Górnego Kanału Noteci ze startem i metą w Olimpinie.

Na terenie gminy funkcjonują również:

- Klub Sportowy „Brzoza” (piłka nożna),
- Gminny Ludowy Klub Sportowy „Burza” **Nowa Wieś Wielka** (piłka nożna),
- **Akademia Futbolu Brzoza (piłka nożna)**,
- Uczniowski Klub Sportowy „Sokół” (łucznictwo),
- **Uczniowski Klub Sportowy „Kuźnia” (strzelectwo)**,
- **Uczniowski Klub Sportowy „Szabla” (szermierka)**,
- Koło Ligi Obrony Kraju (strzelectwo).

II.6.5. Kultura

Działalnością kulturalną na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka zajmuje się Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Wielkiej.

Podstawowym zadaniem Ośrodka jest:

- a) tworzenie warunków do rozwoju i upowszechniania szeroko rozumianej kultury,
- b) edukacja kulturalna i wychowanie przez sztukę, sport i rekreację,
- c) prezentacje dorobku oraz sylwetek regionalnych i ogólnopolskich twórców,
- d) promocja gminnej kultury, sztuki i sportu,
- e) kształtowanie wzorców i nawyków aktywnego uczestnictwa w kulturze,

- f) tworzenie ciekawej oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup społecznych,
- g) współpraca z placówkami oświatowo-wychowawczymi oraz z innymi instytucjami, w tym z domami kultury,
- h) pozyskiwanie jak największej liczby odbiorców oferowanych propozycji.

Powyższe cele realizowane są poprzez:

- a) adresowanie propozycji z obszaru szeroko rozumianej kultury do rozmaitych grup odbiorców,
- b) organizowanie konkursów, zawodów, wystaw, przeglądów, koncertów, pokazów, itp.
- c) tworzenie i upowszechnianie scenicznych programów artystycznych,
- d) organizowanie różnych form rekreacji, rozrywki i zabaw dla dzieci, młodzieży i dorosłych,
- e) organizację i obsługę gminnych imprez integrujących wspólnotę gminną o charakterze patriotycznym, turystycznym, rekreacyjnym itp.
- f) prowadzenie kół zainteresowań i organizowanie zajęć rozwijających talenty i pasje uczestników.

Ośrodek dysponuje jedną wielofunkcyjną salą o powierzchni 150 m² i posiada zaplecze kuchenne. Ośrodek jest organizatorem imprez kulturalnych, takich jak przeglądy piosenek, konkursy recytatorskie, gale taneczne, koncerty, wystawy, których celem jest realizacja zadań w zakresie upowszechniania kultury. W Ośrodku odbywają się również **sesje Rady Gminy**, zebrania wiejskie, szkolenia, narady, pokazy, prezentacje, biesiady oraz imprezy rodzinne. Dużym powodzeniem wśród mieszkańców cieszą się imprezy plenerowe, ludyczne i sportowo-rekreacyjne.

Przy organizacji wielu imprez Ośrodek ściśle współpracuje z organizacjami pozarządowymi, instytucjami oświatowymi, GOPS i Urzędem Gminy. GOK współuczestniczy w organizacji obchodów świąt państwowych na terenie gminy oraz imprez podtrzymujących tradycje ludowe.

W ramach GOK funkcjonuje 9 świetlic zlokalizowanych w sołectwach: Dąbrowa Wielka, Dobromierz, Jakubowo, Januszkowo, Leszyce, Nowa Wioska, Nowe Smolno, Prądocin i Tarkowo Dolne.

Poza GOK działalność kulturową prowadzi Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Wsi Wielskiej wraz z filią w Brzozie, która posiada księgozbiór wynoszący prawie 26 tys. woluminów. W porównaniu z rokiem 2010 księgozbiór zwiększył się o 11,3%. Placówki wyposażone są w stanowiska komputerowe z dostępem do Internetu. Mieszkańcy mogą korzystać z dostępu on-line do katalogu księgozbioru. Wszystkie czynności biblioteczne są skomputeryzowane.

Cele i zadania biblioteki:

1. Biblioteka służy zaspokajaniu potrzeb oświatowych, kulturalnych i informacyjnych społeczeństwa gminy oraz uczestniczy w upowszechnianiu wiedzy i kultury.
2. Do zadań Biblioteki należy prowadzenie działalności bibliotecznej, bibliograficznej, informacyjnej, wystawienniczej i usługowej, a w szczególności:
  - a. gromadzenie, opracowywanie, przechowywanie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych, służących obsłudze potrzeb informacyjnych, edukacyjnych i samokształceniowych, ze szczególnym uwzględnieniem materiałów dotyczących własnego regionu,

- b. udostępnianie zbiorów bibliotecznych w siedzibie Biblioteki, wypożyczanie do domu oraz prowadzenie wypożyczeń międzybibliotecznych,
  - c. prowadzenie działalności informacyjno – bibliograficznej, popularyzacja książki i czytelnictwa oraz nowych technologii informacyjnych – Internetu,
  - d. współdziałanie z innymi bibliotekami, instytucjami oświatowo – wychowawczymi, instytucjami upowszechniania kultury oraz organizacjami i towarzystwami w zaspokajaniu i rozwijaniu potrzeb oświatowych i kulturalnych społeczeństwa.
3. Biblioteka może podejmować inne działania wynikające z potrzeb środowiska lokalnego.

W Gminie Nowa Wieś Wielka **następuje** systematyczny wzrost wypożyczeń książek. Jednym z czynników wpływających na ten stan jest systematyczne uzupełnianie księgozbiorów i dbanie o zaspokajanie interesów czytelników.

Tabela 26. Biblioteki i czytelnictwo na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka** w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	Jednostka miary	2010	2011	2012	2013	2014
Biblioteki i filie	obiekt	2	2	2	2	2
Księgozbiór	wolumin	25 569	26 226	26 930	27 723	28 486
Czytelnicy w ciągu roku	osoba	1181	1202	1225	1274	1296
Wypożyczalnia księgozbioru na 1 czytelnika w woluminach	wolumin	15,6	15,2	15,8	14,4	14,1
Ludność na 1 placówkę biblioteczną	osoba	4577	4682	4779	4819	4889

Źródło: GUS – Bank Danych Lokalnych

Biblioteki publiczne i szkolne to dwa najważniejsze uczniowskie sposoby zaopatrywania się w książki.

Na terenie gminy w Chmielnikach nieprzerwanie od **2012 r.** corocznie w sierpniu odbywa się **Festiwal Muzyki „Śliwka Fest”**. Festiwal nie tylko dostarcza muzycznych wrażeń, ale również promuje młode talenty. Imprezie towarzyszą potrawy przygotowane na bazie lokalnych produktów z obszaru LGD „Trzy Doliny”. Motywem przewodnim potraw jest „**śliwka**”, od której pochodzi również nazwa festiwalu.

Mieszkańcy korzystają także z infrastruktury kulturalnej w Bydgoszczy i Toruniu (kina, teatry, **filharmonia**, opera, muzea, itp.), gdzie odbywają się festiwale o randze krajowej i międzynarodowej oraz organizowane są koncerty.

II.6.6. Bezpieczeństwo publiczne

Poczucie bezpieczeństwa jest podstawową potrzebą człowieka i całego społeczeństwa, która jest koniecznym warunkiem rozwoju społeczno-gospodarczego. Na system bezpieczeństwa publicznego w gminie Nowa Wieś Wielka składa się przede wszystkim Punkt Przyjmowania Interesantów, który zastąpił zlikwidowany posterunek Policji w Nowej Wsi Wielkiej oraz Ochotnicza Straż Pożarna, której remizy znajdują się w Nowej Wsi Wielkiej i Brzozie.

Istotnym wskaźnikiem prezentującym poziom bezpieczeństwa na terenie gminy jest statystyka liczby przestępstw popełnionych w 6 kategoriach: kradzież, kradzież z włamaniem, kradzież samochodu, pobicia i bójki, rozboje oraz uszkodzenie mienia. W poniższej tabeli zaprezentowano liczbę

stwierdzonych przestępstw w powyższych kategoriach w granicach administracyjnych **Gminy** Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2012.

Tabela 27. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2012**

Wyszczególnienie	2011	2012
Kradzież	60	50
Kradzież z włamaniem	14	26
Kradzież samochodu	4	9
Bójka i pobicie	1	3
Przestępstwa rozbójnicze	2	0
Uszkodzenie mienia	6	6
Razem	87	94

Źródło: Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

W 2012 r. na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka, w wymienionych kategoriach, zarejestrowano łącznie więcej przestępstw stwierdzonych niż w 2011 r., co było spowodowane odnotowaniem przede wszystkim większej liczby kradzieży z włamaniem. Wzrosła również liczba kradzieży samochodów. Pomimo wzrostu **liczby** zarejestrowanych przestępstw, odnotowano spadek liczby kradzieży (10 przestępstw mniej). Uszkodzenia mienia pozostały na niezmiennym poziomie (6 zarejestrowanych przestępstw). W 2012 roku nie odnotowano żadnego przestępstwa rozbójniczego.

Dla zobrazowania bezpieczeństwa na obszarze **Gminy** Nowa Wieś Wielka istotne znaczenie mają również dane dotyczące stanu bezpieczeństwa w ruchu drogowym.

Tabela 28. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie **Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2012**

Wyszczególnienie	2011	2012
Wypadki	10	9
Zabici	1	1
Ranni	13	10
Kolizje	165	137
Razem	189	157

Źródło: Studium Uwarunkowań Rozwoju Przestrzennego Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Z przytoczonych statystyk wynika, że nastąpił spadek liczby zdarzeń w ruchu drogowym. W latach 2011-2012 liczba wypadków, liczba rannych i liczba kolizji spadły odpowiednio o 10%, 23,1% i 17%. Liczba zabitych pozostała na tym samym poziomie (jedno zarejestrowane zabójstwo). Wśród zdarzeń w ruchu drogowym dominują kolizje, które w 2012 r. stanowiły 87% wszystkich zdarzeń drogowych.

W Bydgoszczy usytuowana jest Policyjna Izba Dziecka, która zapewnia całodobową doraźną opiekę wychowawczą zatrzymanym nieletnim, a także prowadzi działania profilaktyczno-wychowawcze. Zasięg placówki obejmuje obszar całego województwa kujawsko-pomorskiego.

Kluczowe wnioski i obserwacje

1. W 2014 r. 73,3% dzieci w wieku 3-5 lat objętych było wychowaniem przedszkolnym. Na terenie **Gminy** Nowa Wieś Wielka wychowanie przedszkolne zapewniają 3 placówki wychowania przedszkolnego, w tym 1 niepubliczna oraz 2 publiczne. Istniejąca obecnie liczba miejsc

w przedszkolach zaspokaja popyt na tego typu usługi w gminie, *lecz w miejscowości Brzoza wymaga inwestycji w budowę infrastruktury, ze względu na rozlokowanie części oddziałów w innych placówkach oraz stan techniczny budynku głównego. Na uwadze należy mieć również szybko wzrastającą liczbę mieszkańców Brzozy, Olimpina i Kobylarni, których dzieci korzystają lub będą korzystać z placówki w Brzozie.*

2. Gmina systematycznie rozbudowuje placówki oświatowe. W ostatnich latach znacząco zwiększyła się liczba uczniów szkół podstawowych, a liczba uczniów szkół gimnazjalnych utrzymuje się na zbliżonym poziomie. Na terenie gminy nie funkcjonuje szkolnictwo ponadgimnazjalne i wyższe (*poza liceum dla dorosłych w Brzozie*). Edukację w tym zakresie zapewnia przede wszystkim Miasto Bydgoszcz. Wysoki poziom nauczania przekłada się na wyższe wyniki z egzaminów szóstoklasistów niż średnia dla województwa i kraju.
3. Na terenie *Gminy* Nowa Wieś Wielka infrastruktura społeczna w zakresie ochrony zdrowia jest dobrze rozwinięta. Podmioty ochrony zdrowia oferują szeroki wachlarz badań specjalistycznych. Należy jednak zwrócić uwagę, że w związku z zachodzącymi zmianami demograficznymi i starzeniem się społeczeństwa istnieje konieczność dostosowania infrastruktury w zakresie ochrony zdrowia do potrzeb seniorów i osób niepełnosprawnych, w tym m.in. dostosowanie budynków użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych, a także zwiększenie dostępu do specjalistycznej opieki geriatrycznej oraz opieki długoterminowej.
4. Głównymi powodami korzystania z pomocy społecznej są: długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo i bezrobocie. Istotne jest podejmowanie działań ukierunkowanych na ochronę i polepszenie warunków życia najsłabszych grup społecznych zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz stworzenie warunków umożliwiających im aktywne uczestnictwo w życiu społecznym.
5. Na terenie gminy brakuje ofert opieki nad dziećmi do lat 3. Jednocześnie obserwuje się spadek liczby dzieci w wieku do lat 3.
6. *Na terenie gminy działalność społeczno-kulturalną prowadzą Gminny Ośrodek Kultury w Nowej Wsi Wielkiej oraz Gminna Biblioteka Publiczna w Nowej Wsi Wielkiej wraz z filią w Brzozie. Działania w/w ośrodków koncentrują się głównie na organizowaniu imprez. Zauważalne są braki w zakresie oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych.*
7. Infrastruktura sportowo-rekreacyjna jest dobrze rozwinięta. Do dyspozycji mieszkańców jest wiele obiektów sportowych, jednakże z uwagi na ciągły wzrost liczby mieszkańców, wskazany jest dalszy rozwój infrastruktury sportowo-rekreacyjnej oraz nieustanne podejmowanie działań promujących aktywność fizyczną (m.in. poprzez budowę ścieżek rowerowych).
8. Na terenie gminy funkcjonują dwie jednostki ochrony przeciwpożarowej zdolne podjąć działania ratowniczo-gaśnicze. Bezpieczeństwo publiczne zapewnia również Komisariat Policji Bydgoszcz – Wyżyny. W gminie funkcjonuje jedynie Punkt Przyjmowania Interesantów czynny dwa razy w tygodniu.

II.7. Zasoby finansowe Gminy

Budżet **gminy** jest finansowym wyrazem i instrumentem realizacji polityki gospodarczej. Zamieszczona poniżej tabela prezentuje wybrane pozycje z budżetu Gminy Nowa Wieś Wielka z lat 2010-2014 obrazujące skalę rocznych przychodów i wydatków niniejszej jednostki samorządu terytorialnego.

Tabela 29. Wybrane pozycje z budżetu Gminy Nowa Wieś Wielka z lat 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
dochody ogółem	27 469 021,06	29 797 228,81	29 938 857,89	31 289 931,66	35 163 820,85
dochody własne	15 019 141,99	15 261 099, 96	15 692 340,80	17 162 801,09	19 130 427,19
dochody ogółem na 1 mieszkańca	3019,24	3220,63	3170,48	3260,39	3628,50
dochody własne na 1 mieszkańca	1650,82	1649,49	1661,80	1788,35	1974,04
subwencja ogólna, w tym:	8 478 985,00	8 831 543,00	9 276 542,00	9 230 737,00	9 414 411,00
część oświatowa subwencji ogólnej	7 543 670,00	7 924 262,00	8 331 347,00	8 240 012,00	8 361 219,00
wydatki ogółem	26 287 570,68	30 531 149,27	31 282 965,35	33 130 445,84	41 493 462,68
wydatki inwestycyjne	4 275 266,52	7 853 351,23	6 671 128,60	6 721 516,69	11 874 644,14
wydatki bieżące ogółem	22 012 304,16	22 677 798,04	24 611 836,75	26 408 929,15	29 618 818,54
wydatki bieżące na wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń	11 642 772,68	12 534 332,52	13 515 555,76	14 623 782,97	15 712 874,42
wydatki ogółem na 1 mieszkańca	2889,38	3299,95	3312,82	3452,17	4281,65
nadwyżka/deficyt	1 181 450,38	-733 920,46	-1 344 107,46	-1 840 514,18	-6 329 641,83

Źródło: Dane GUS – Bank Danych Lokalnych

W analizowanym okresie dochody Gminy Nowa Wieś Wielka systematycznie zwiększały się. W latach 2010-2014 dochody ogółem wzrosły o 28% i wyniosły ponad 35,1 mln zł. Wzrost dochodów spowodowany był nie tylko waloryzowanymi subwencjami z budżetu centralnego, ale przede wszystkim zwiększeniem się dochodów własnych Gminy. W badanym okresie dochody własne Gminy stanowił corocznie ok. 51-55% ogólnych dochodów, a subwencja oświatowa stanowiła corocznie ok. 23-27% ogólnych dochodów.

Największy udział w dochodach własnych Gminy Nowa Wieś Wielka stanowi podatek od nieruchomości, który w analizowanym okresie czasu kształtował się na poziomie ok. 42-47% wszystkich dochodów własnych. Istotną rolę ogrywa również podatek dochodowy od osób fizycznych, który wynosił ok. 33-36% wszystkich dochodów własnych.

Strukturę dochodów własnych prezentuje tabela 30.

Tabela 30. Struktura dochodów własnych Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
podatek rolny	0,69%	0,57%	0,62%	0,57%	0,47%
podatek leśny	0,76%	0,85%	1,00%	0,93%	0,78%
podatek od nieruchomości	43,46%	45,68%	46,75%	43,84%	42,57%
podatek od środków transportowych	1,62%	1,63%	1,72%	1,61%	1,66%
wpływy z opłaty skarbowej	0,19%	0,20%	0,15%	0,13%	0,14%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	34,57%	35,73%	34,35%	34,71%	33,42%
udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	3,08%	1,95%	1,79%	2,00%	2,68%
wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	0,24%	0,24%	0,61%	3,54%	7,10%
pozostałe	15,39%	13,15%	13,01%	12,67%	11,18%
Razem	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wydatki ogólne gminy w badanym okresie zwiększyły się o ok. 58%, co było spowodowane przede wszystkim zwiększeniem wydatków inwestycyjnych. Ze struktury wydatków wynika, że największy udział w wydatkach stanowiły wydatki bieżące w latach 2010 i 2013 (odpowiednio: 83,7% i 79,7%), zaś najmniejszy w 2014 r. (71,4%). Znacząco wzrosły wydatki inwestycyjne Gminy. Dla porównania w 2010 r. stanowiły one 16,3%, a na koniec 2014 r. 28,6%.

Strukturę wydatków budżetowych Gminy Nowa Wieś Wielka prezentuje tabela 31.

Tabela 31. Struktura wydatków budżetowych Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Rolnictwo i łowiectwo	7,03	10,56	5,80	4,14	6,46
Transport i łączność	9,75	10,76	12,36	13,34	14,09
Gospodarka mieszkaniowa	1,94	0,91	3,37	2,52	1,55
Działalność usługowa	0,90	1,89	0,53	0,33	0,30
Informatyka	0,12	0,00	0,00	0,00	0,00
Administracja publiczna	10,39	8,99	9,49	10,09	12,43
Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	0,13	0,05	0,01	0,01	0,21
Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	1,22	1,28	1,62	0,80	0,74

Wyszczególnienie	2010	2011	2012	2013	2014
Dochody od osób prawnych, od osób fizycznych i od innych jednostek nieposiadających osobowości prawnej oraz wydatki związane z ich poborem	0,26	0,25	0,00	0,00	0,00
Obsługa długu publicznego	0,39	0,35	0,19	0,44	0,46
Różne rozliczenia	0,09	0,07	0,07	0,03	0,02
Oświata i wychowanie	41,64	38,05	41,18	41,77	33,50
Ochrona zdrowia	0,62	0,57	0,47	0,45	0,44
Pomoc społeczna	15,74	13,51	13,65	14,04	12,05
Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	0,42	0,43	0,44	0,44	0,00
Edukacyjna opieka wychowawcza	1,64	1,52	1,37	1,54	1,33
Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4,57	4,28	5,83	3,98	13,55
Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	1,91	1,62	1,94	3,98	1,97
Kultura fizyczna i sport	1,24	4,91	1,68	2,10	0,90
RAZEM	100%	100%	100%	100%	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

W strukturze wydatków budżetowych Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 dominują *Oświata i wychowanie*, *Pomoc społeczna*, *Administracja publiczna* oraz *Transport i łączność*. Pozostałe pozycje w ostatnim roku analizy stanowiły po mniej niż 10% ogółu wydatków.

III. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW I POTRZEB ROZWOJOWYCH GMINY

W celu pełnego zobrazowania sytuacji panującej na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka niezbędne są informacje uzyskane bezpośrednio od mieszkańców. W związku z tym zostało przeprowadzone badanie ankietowe. Mieszkańcy zostali poproszeni o wyrażenie opinii o aktualnej sytuacji w gminie oraz zaproponowanie kierunków rozwoju, które są ich zdaniem priorytetowe.

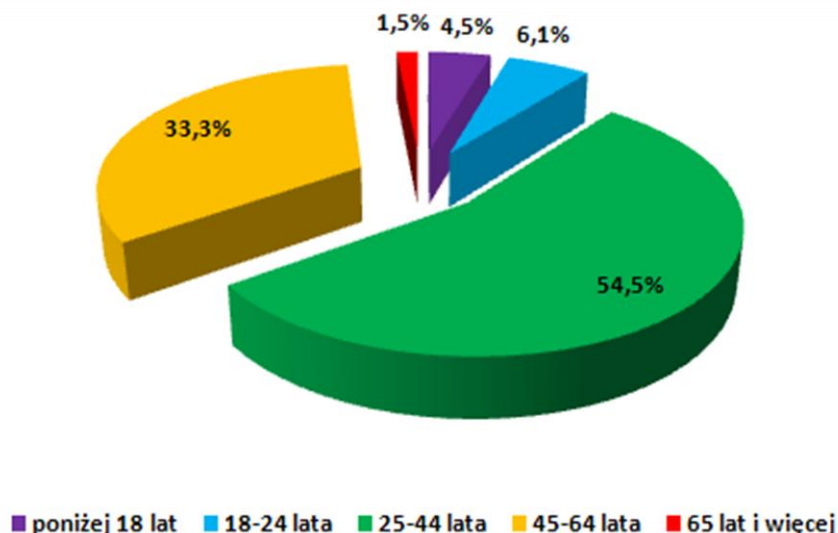
Konsultacje z mieszkańcami były prowadzone poprzez ankiety w okresie od dnia 9 do 22 listopada 2015 r. (14 dni). Mieszkańcy mogli wypełnić ankietę w wersji elektronicznej, jak również z wersji papierowej. Formularz w wersji elektronicznej został udostępniony na stronie internetowej Gminy Nowa Wieś Wielka – www.bip.nowawieswielka.pl. Natomiast formularz w wersji papierowej był dostępny w siedzibie Urzędu Gminy Nowa Wieś Wielka w pokoju nr 8. O badaniu ankietowym mieszkańcy zostali powiadomieni także przez system SISMS.

III.1. Charakterystyka mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym

W badaniu ankietowym wzięło udział 65 osób, co stanowiło zaledwie 0,7% wszystkich mieszkańców Gminy Nowa Wieś Wielka. Wśród ankietowanych mieszkańców 54,5% stanowiły kobiety, a 45,5% mężczyźni.

Przeważającą grupę stanowiły osoby w wieku 25-44 lat (36 osób – 54,5%) oraz 45-64 lat (22 osoby – 33,3%). Oznacza to, że prawie 88% ankietowanych należało do grupy osób młodych i w średnim wieku, i to ich opinia o gminie przeważa w badaniu. Wiek pozostałych osób przedstawiał się następująco: poniżej 18 lat – 3 osoby (4,5%), 18-24 lat – 4 osoby (6,1%), 65 lat i więcej (1,5%).

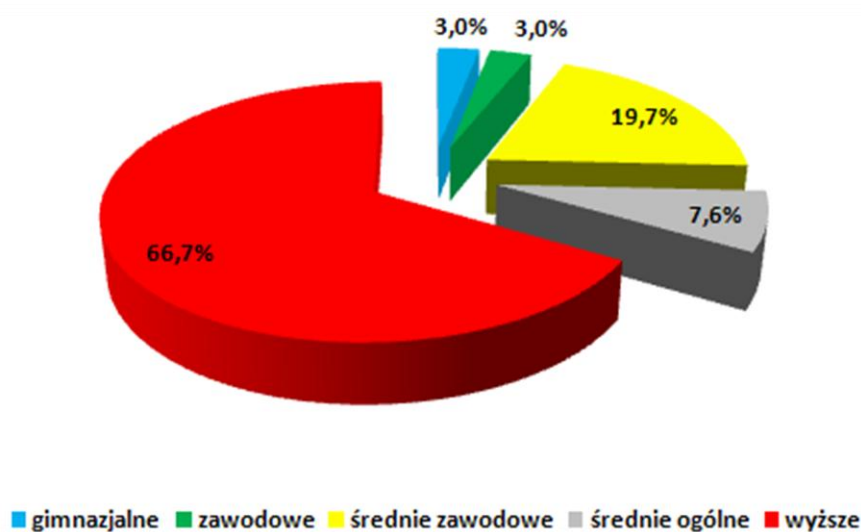
Wykres 25. Struktura wiekowa mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najliczniejszą grupę wśród mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym – 66,7% (44 osoby). Prawie co piąty ankietowany mieszkaniec posiadał wykształcenie średnie zawodowe (13 osób). Pozostali ankietowani posiadali wykształcenie średnie ogólne – 7,6% (5 osób). Najmniej liczną grupę stanowiły mieszkańcy z wykształceniem gimnazjalnym i zawodowym – po 3% (po 2 osoby).

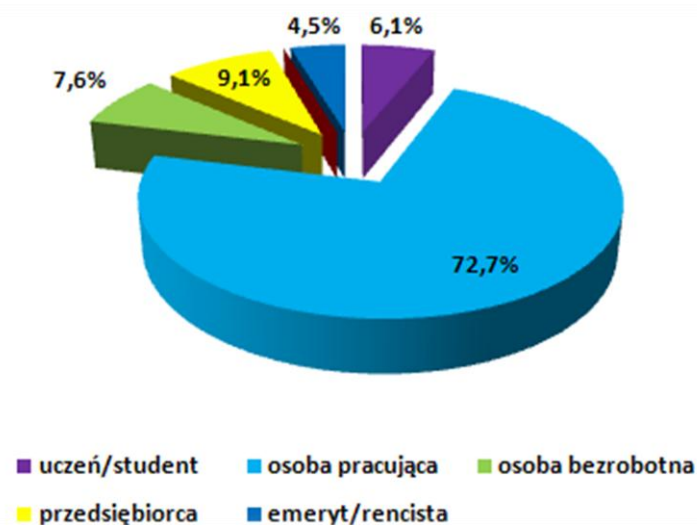
Wykres 26. Struktura wykształcenia mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Spośród wszystkich uczestników badania ankietowego prawie ¾ stanowiły osoby pracujące – 72,7% (48 osób). Pozostali mieszkańcy, którzy wzięli udział w badaniu to przedsiębiorcy – 9,1% (6 osób), osoby bezrobotne – 7,6% (6 osób), uczniowie/studenci – 6,1% (4 osoby) oraz emeryci i renciści – 4,5% (3 osoby).

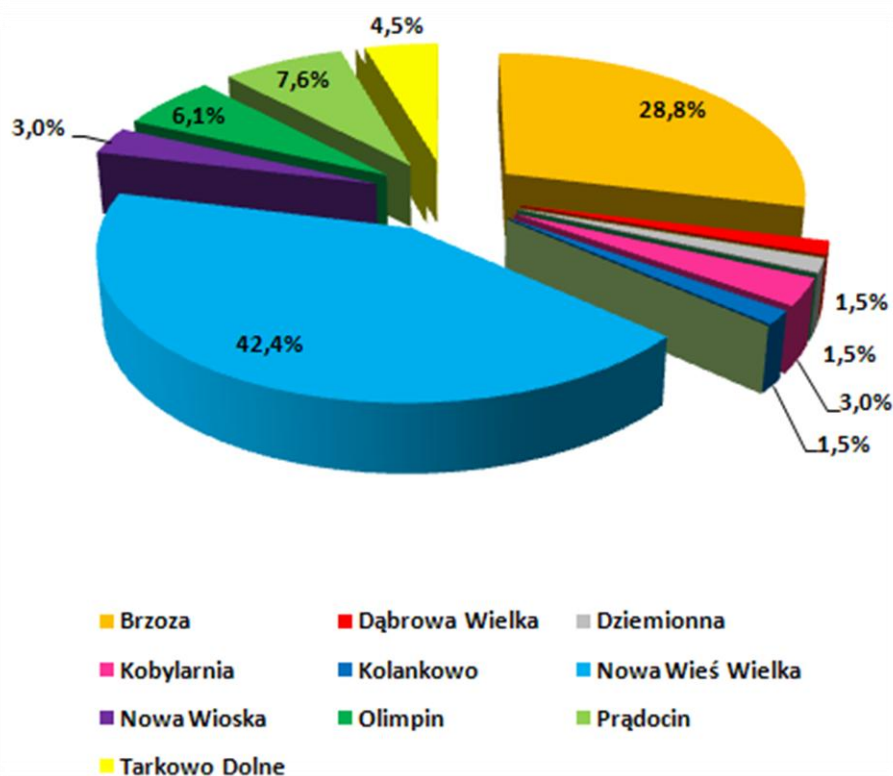
Wykres 27. Struktura zatrudnienia mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najliczniejszą grupę biorących udział w badaniu ankietowym stanowili mieszkańcy sołectwa Nowa Wieś Wielka – 42,4% (28 osób) oraz sołectwa Brzoza – 28,8% (19 osób). Po kilka formularzy ankietowych wpłynęło od mieszkańców sołectw: Prądocin (5 ankiet), Olimpin (4 ankiety), Tarkowo Dolne (3 ankiety), Nowa Wioska (2 ankiety). Po jednej ankiecie wpłynęło od mieszkańców sołectw: Dąbrowa Wielka, Dziemionna oraz Kolankowo.

Wykres 28. Miejsce zamieszkania mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym z podziałem na sołectwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

III.2. Wyniki badania ankietowego

W ankiecie zostały zawarte trzy pytania, w tym dwa zamknięte i jedno otwarte.

Pierwsze pytanie dotyczyło oceny poszczególnych aspektów życia w Gminie Nowa Wieś Wielka. Ocenie poddano 30 obszarów tematycznych, które można było ocenić w następującej skali: bardzo dobrze, dobrze, średnio, słabo, bardzo słabo i nie mam zdania.

W drugim pytaniu mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie kierunków rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka, które ich zdaniem Gmina Nowa Wieś Wielka powinna realizować w pierwszej kolejności. Mieszkańcy mogli wskazać maksymalnie 3 odpowiedzi.

Trzecie pytanie dotyczyło zaproponowania inwestycji do realizacji w Gminie Nowa Wieś Wielka. Propozycje przedsięwzięć można było wskazać w ramach 3 sfer: „infrastrukturalnej”, „społecznej” i „gospodarczej” oraz wskazać własną kategorię w pozycji „inne”. W ramach tego pytania mieszkańcy mogli wskazać maksymalnie 5 inwestycji dla każdej z powyższych sfer.

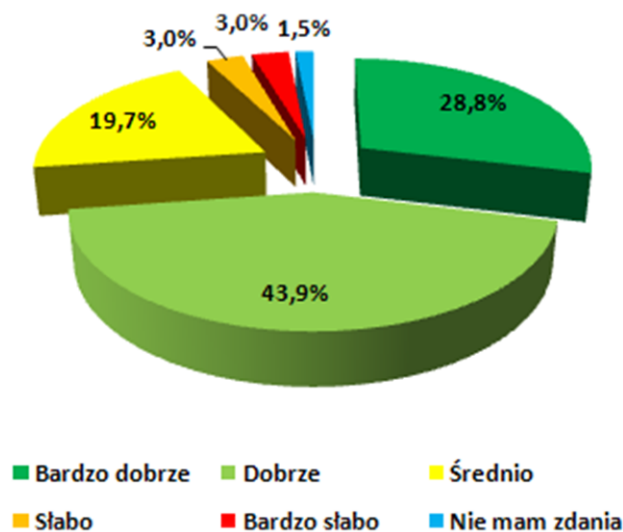
W ramach pierwszego pytania ocenie zostały poddane następujące obszary tematyczne:

- 1) dostępność komunikacyjna,
- 2) jakość komunikacji podmiejskiej,
- 3) infrastruktura drogowa gminna,
- 4) infrastruktura drogowa ponadgminna,
- 5) ścieżki rowerowe,

- 6) infrastruktura wodno-kanalizacyjna,
- 7) gospodarowanie odpadami,
- 8) infrastruktura energetyczna – oświetleniowa,
- 9) dostępność terenów inwestycyjnych,
- 10) stan zabytków i obiektów kultury,
- 11) dostępność i jakość obiektów sportowych,
- 12) dostępność miejsc do rekreacji – parki, place zabaw, skwery,
- 13) jakość środowiska naturalnego,
- 14) świadomość ekologiczna mieszkańców,
- 15) dostępność miejsc pracy,
- 16) dostępność do obiektów handlowych i usługowych,
- 17) poziom przedsiębiorczości w gminie,
- 18) jakość systemu wspierania przedsiębiorczości (ulgi, zwolnienia podatkowe),
- 19) atrakcyjność turystyczna gminy,
- 20) dostępność do opieki zdrowotnej,
- 21) jakość oferty pomocy społecznej (w tym przeciwdziałanie patologiom),
- 22) jakość oferty kulturalnej,
- 23) dostępność opieki nad dziećmi do lat 3 (żłobki, kluby dziecięce),
- 24) dostępność opieki przedszkolnej,
- 25) jakość oferty edukacyjnej,
- 26) dostęp do Internetu,
- 27) poziom bezpieczeństwa publicznego,
- 28) oddolna aktywność mieszkańców,
- 29) działalność organizacji pozarządowych,
- 30) współpraca samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami.

Dostępność komunikacyjną gminy 72,7% mieszkańców oceniło dobrze i bardzo dobrze, a 19,7% średnio. Słabo i bardzo słabo ten obszar oceniło odpowiednio ogółem 6% mieszkańców, a 1,5% mieszkańców nie miało zdania z tym temacie.

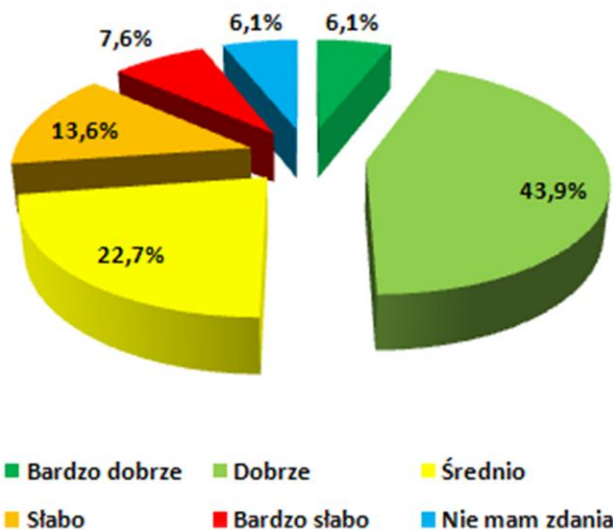
Wykres 29. Ocena dostępność komunikacyjnej gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Jakość komunikacji publicznej połowa ankietowanych oceniła dobrze i bardzo dobrze. Dla 22,7% mieszkańców jakość komunikacji podmiejskiej jest średnia, a dla 21,2% słaba i bardzo słaba. Część ankietowanych (6,1%) nie miała zdania w tym temacie.

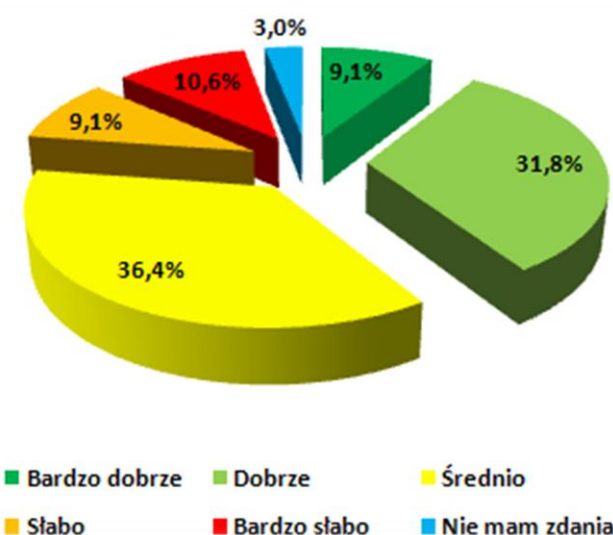
Wykres 30. Ocena jakości komunikacji podmiejskiej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Gminna infrastruktura drogowa została dobrze i bardzo dobrze oceniona przez 40,9% społeczeństwa oraz średnio przez 36,4%. Badany obszar słabo oceniło 9,1% mieszkańców. Bardzo słabo została oceniona gminna infrastruktura drogowa przez 10,6%. Pozostali mieszkańcy (3%) nie mieli zdania w tym temacie.

Wykres 31. Ocena gminnej infrastruktury drogowej

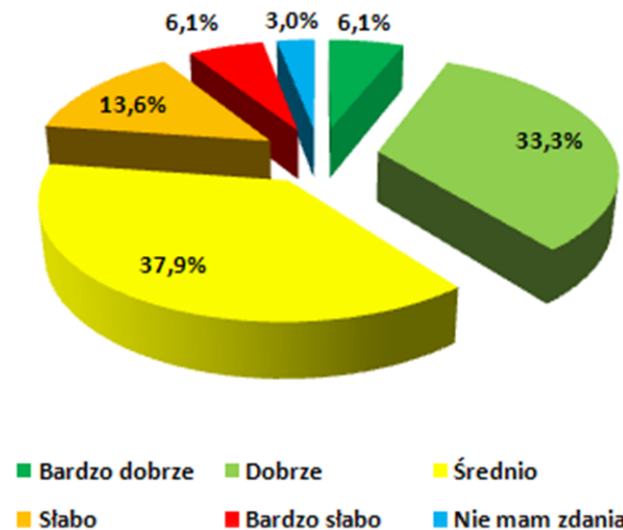
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Analogiczne odpowiedzi udzielone zostały w przypadku ponadgminnej infrastruktury drogowej. Podobnie, jak w przypadku dróg lokalnych (gminnych) 39,4% badanych mieszkańców dobrze i bardzo dobrze oceniło ponadgminną infrastrukturę drogową, a średnio 37,9%. Słabo i bardzo słabo oceniło

odpowiednio: 13,6% i 6,1%. Pozostali uczestnicy badania ankietowego nie mieli zdania w tym temacie (3%).

Wyniki dotyczące infrastruktury drogowej pozwalają stwierdzić, że pomimo systematycznej rozbudowy i modernizacji infrastruktury drogowej, znaczna część mieszkańców dostrzega, że realizowane inwestycje drogowe są cały czas niewystarczające, a istniejąca infrastruktura drogowa nadal wymaga znaczących nakładów finansowych.

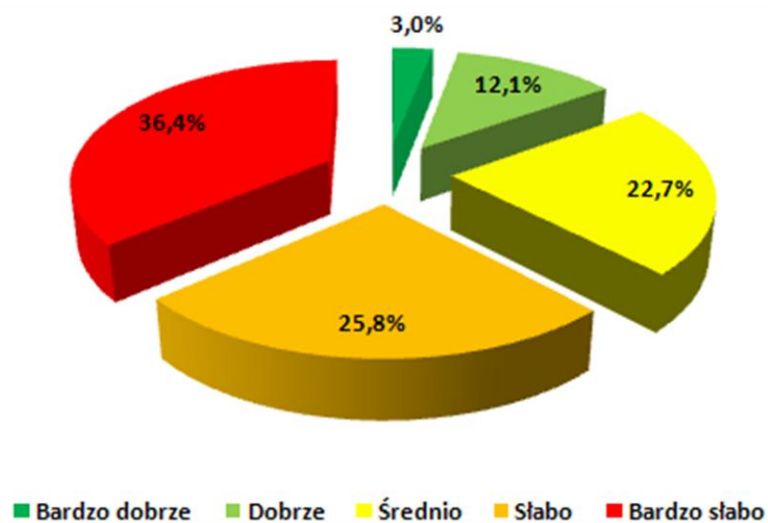
Wykres 32. Ocena ponadgminnej infrastruktury drogowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zdecydowana większość mieszkańców (62,2%) źle lub bardzo źle oceniła ścieżki rowerowe. Infrastruktura rowerowa średnio została oceniona przez 22,7% ankietowanego społeczeństwa. Pozostali mieszkańcy ocenili ścieżki rowerowe dobrze (12,1%) lub bardzo dobre (3%).

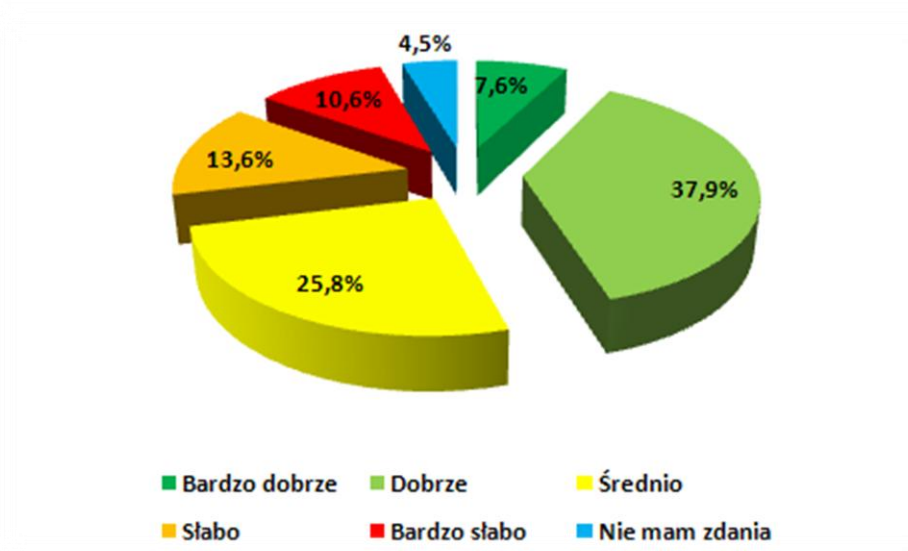
Wykres 33. Ocena ścieżek rowerowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Infrastruktura wodno-kanalizacyjna na terenie gminy przez 45,5% ankietowanych została oceniona dobrze i bardzo dobrze. Co czwarty badany (25,8%) ocenił średnio ten obszar. Słabo i bardzo słabo infrastruktura wodno-kanalizacyjna została oceniona przez 24,2% ankietowanych. Pozostali mieszkańcy (4,5%) nie mieli zdania w tym temacie.

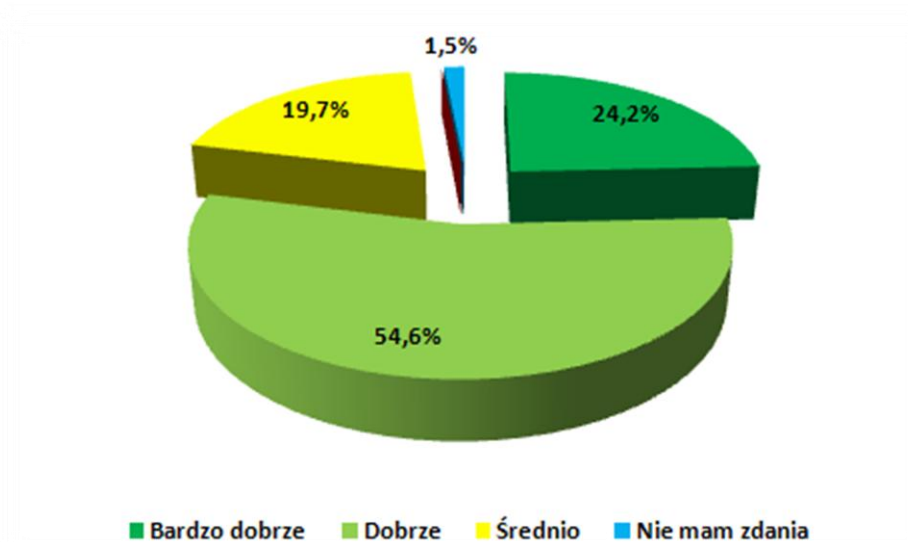
Wykres 34. Ocena infrastruktury kanalizacyjno-wodociągowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Obszar gospodarowania odpadami został pozytywnie oceniony przez większość ankietowanych. Bardzo dobrze lub dobrze obszar ten oceniło ponad 3/4 mieszkańców (78,8%). Pozostali uczestnicy badania ankietowego ocenili gospodarowanie odpadami średnio (19,7%). Jednocześnie 1,5% społeczeństwa nie miało zdania w tym temacie.

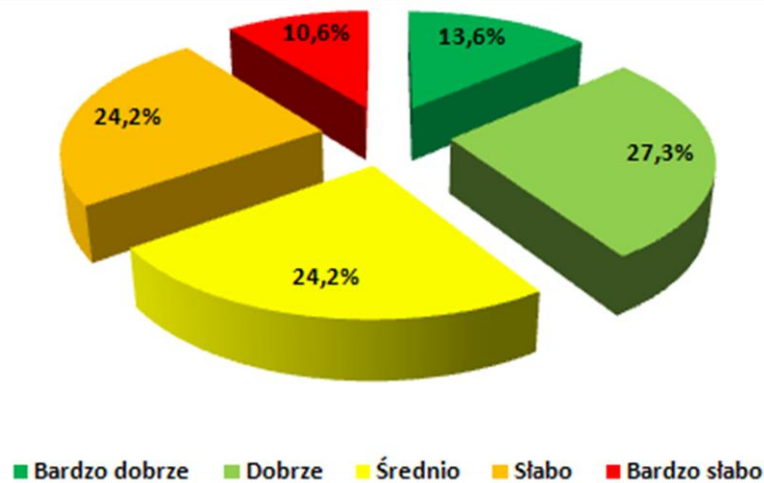
Wykres 35. Ocena gospodarowania odpadami

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Infrastruktura energetyczna gminy w zakresie oświetlenia przez 40,9% mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym została oceniona dobrze lub bardzo dobrze. Średnio oceniło ją 24,2% mieszkańców, a 34,8% dostrzegło znaczące deficyty w tym zakresie.

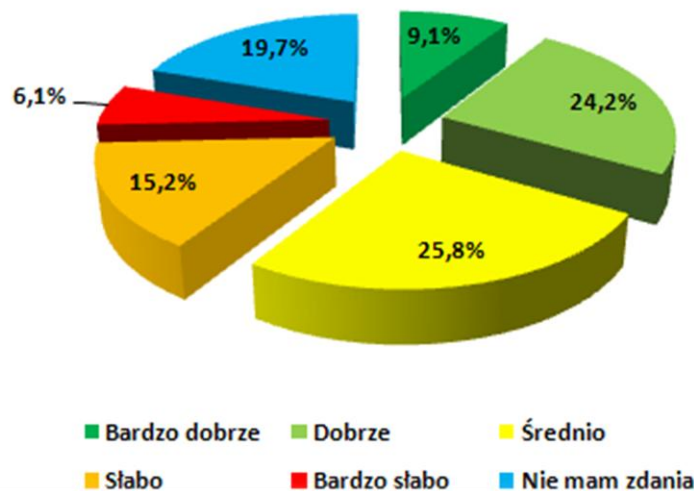
Wykres 36. Ocena infrastruktury oświetleniowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Ponad 1/3 ankietowanych mieszkańców stwierdziła, że na obszarze gminy znajdują się tereny przeznaczone pod inwestycje. Co czwarty badany stwierdził, że dostępność obszarów inwestycyjnych jest średnia, a 21,3% respondentów oceniło słabo lub bardzo słabo ten obszar. Znaczna część ankietowanych (19,7%) nie miała zdania w tym temacie.

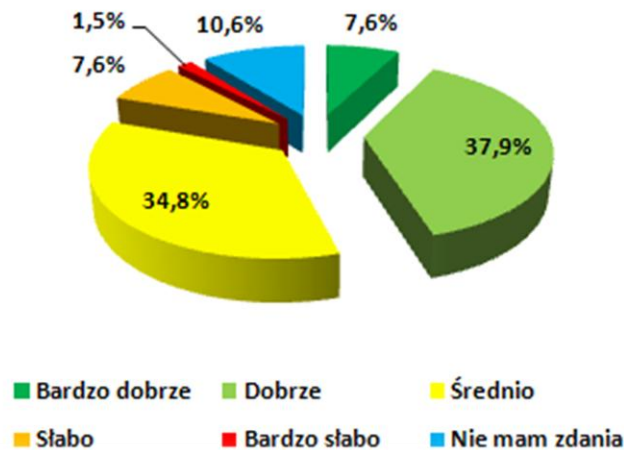
Wykres 37. Ocena dostępności terenów inwestycyjnych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Stan zabytków i obiektów kultury przez 45,5% społeczeństwa oceniony został bardzo dobrze lub dobrze. Znaczna część mieszkańców wskazała, że stan zabytków i obiektów kultury prezentuje się średnio (34,8%). Dla 9,1% ankietowanych obszar ten prezentuje się słabo lub bardzo słabo. Natomiast co dziesiąty ankietowany nie miał zdania w tym temacie.

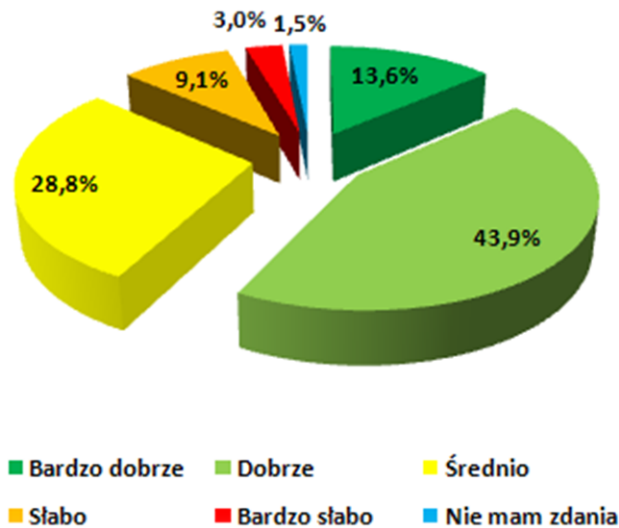
Wykres 38. Ocena stanu zabytków i obiektów kultury

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Wysoko została oceniona dostępność i jakość obiektów sportowych (57,5% mieszkańców). Dla 28,8% badanych dostępność do obiektów i ich jakość jest przeciętna. Natomiast 12,1% społeczeństwa ma zastrzeżenia co do jakości i dostępności tych obiektów. Niewielka część mieszkańców nie miała zdania w tym temacie (1,5%).

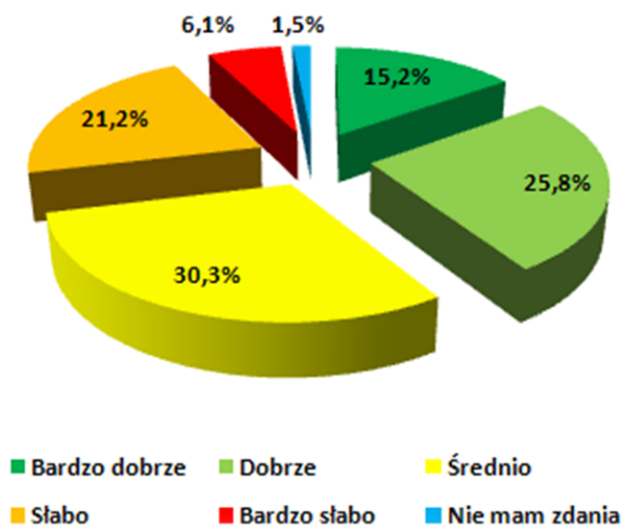
Wykres 39. Ocena dostępności i jakości obiektów sportowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zróżnicowanych odpowiedzi udzieli mieszkańcy w zakresie oceny dostępności miejsc do rekreacji. Większość ankietowanych (41%) bardzo dobrze lub dobrze oceniło dostęp do tego typu miejsc. Prawie co czwarty badany wskazywał na średnią dostępność, a 27,3% uważało, że jest ona zła lub bardzo zła. Zaledwie 1,5% ankietowanych nie miało zdania w tym temacie.

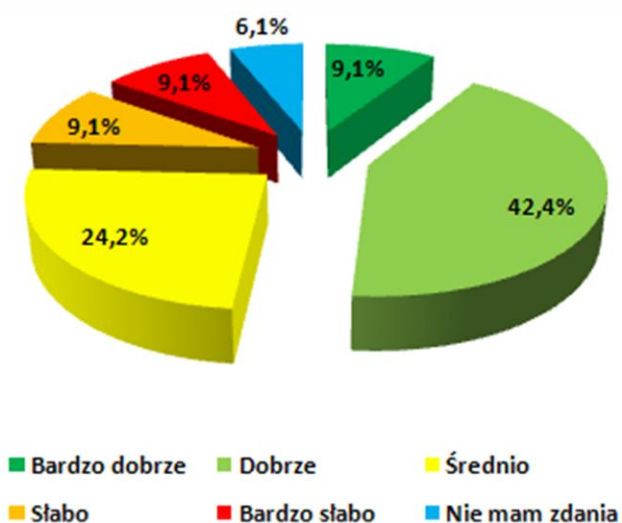
Wykres 40. Ocena dostępności miejsc do rekreacji – parki, place zabaw, skwery

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Większość uczestników badania ankietowego jest zadowolona z jakości środowiska naturalnego na terenie gminy – taką odpowiedź wskazało 51,5% mieszkańców. Prawie co czwarty mieszkaniec uważał, że jakość środowiska jest średnia, a 18,2% oceniło, że jest ona słaba lub bardzo słaba. Pozostali uczestnicy badania nie mieli zdania w tym temacie (6,1%).

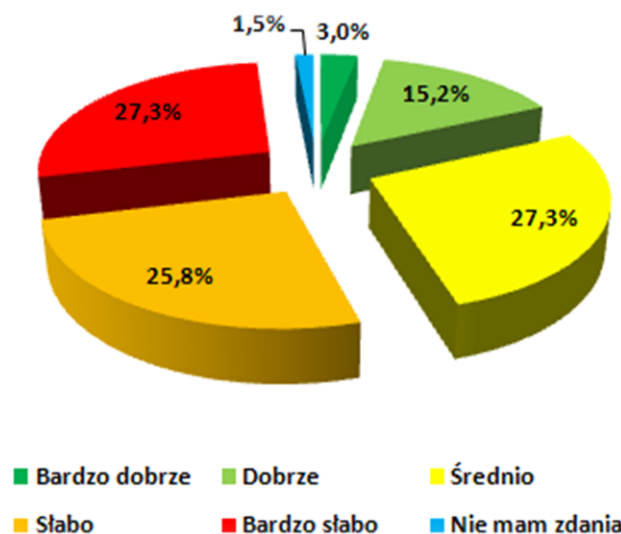
Wykres 41. Ocena jakości środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Pomimo że jakość środowiska naturalnego na terenie gminy oceniona została dość wysoko, to uczestnicy badania ankietowego zwrócili uwagę na zbyt niski poziom świadomości ekologicznej mieszkańców gminy. Dla 53,1% społeczeństwa, które wzięło udział w badaniu, świadomość ekologiczna mieszkańców gminy jest niska lub bardzo niska. Dla 27,3% ankietowanych świadomość ekologiczna mieszkańców jest średnia. Jedynie dla 18,2% badanych świadomość ekologiczna jest na wysokim poziomie. Część mieszkańców nie miała zdania w tym temacie (1,5%).

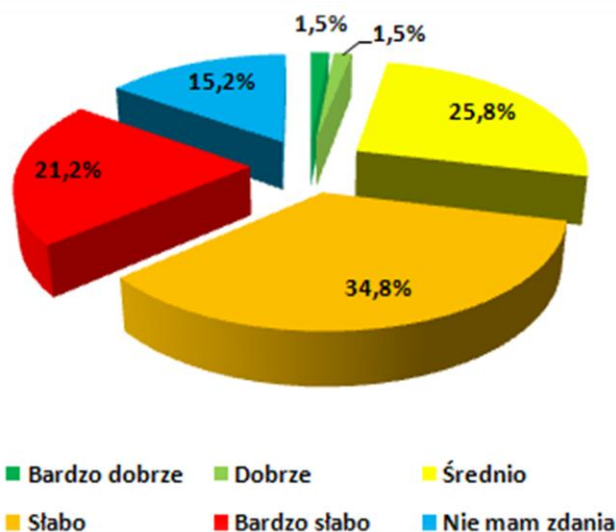
Wykres 42. Ocena świadomości ekologicznej mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Z przeprowadzonych badań wynika, że co trzeci mieszkaniec słabo ocenił dostępność miejsc pracy na terenie gminy. Bardzo słabo ten obszar został oceniony przez 21,2% ankietowanych. Co czwarty badany średnio ocenił dostępność miejsc pracy. Jedynie 3% badanych dobrze lub bardzo dobrze oceniało dostępność miejsc pracy. Pozostali mieszkańcy (15,2%) nie mieli zdania w tym temacie.

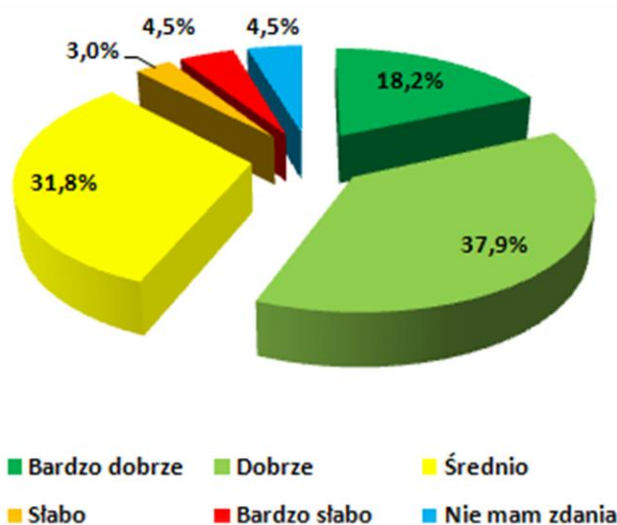
Wykres 43. Ocena dostępności miejsc pracy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Zdecydowanie bardzo dobrze lub dobrze oceniona została dostępność do obiektów handlowych i usługowych. Takiej odpowiedzi udzieliło 56,1% społeczeństwa. Część mieszkańców wskazywała, że należałoby nieznacznie poprawić dostępność do tego typu obiektów (31,8%). Niewielki odsetek społeczeństwa (7,5%) stwierdził, że dostęp do obiektów handlowo-usługowych jest zdecydowanie niewystarczający. Część mieszkańców (4,5%) nie miała zdania w tym temacie.

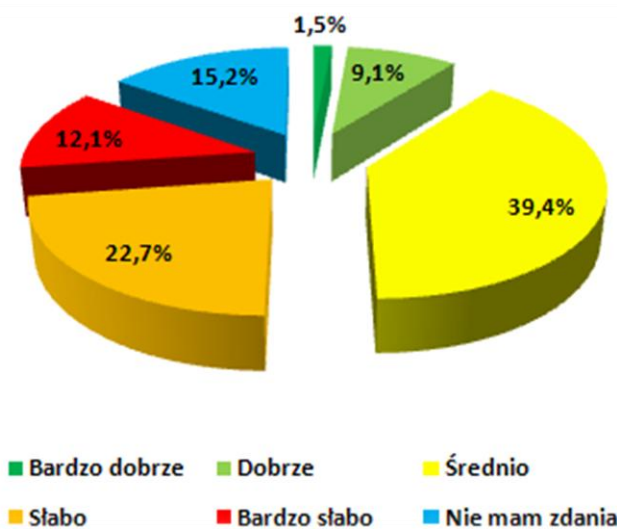
Wykres 44. Ocena dostępu do obiektów handlowych i usługowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Poziom przedsiębiorczości w gminie został oceniony przeciętnie przez 39,4% ankietowanych. Przez 34,8% uczestników badania obszar ten został oceniony słabo lub bardzo słabo. Znaczna część mieszkańców nie miała zdania na temat poziomu przedsiębiorczości (15,2%). Jedynie 10,6% badanych wskazało, że poziom przedsiębiorczości jest wysoki lub bardzo wysoki.

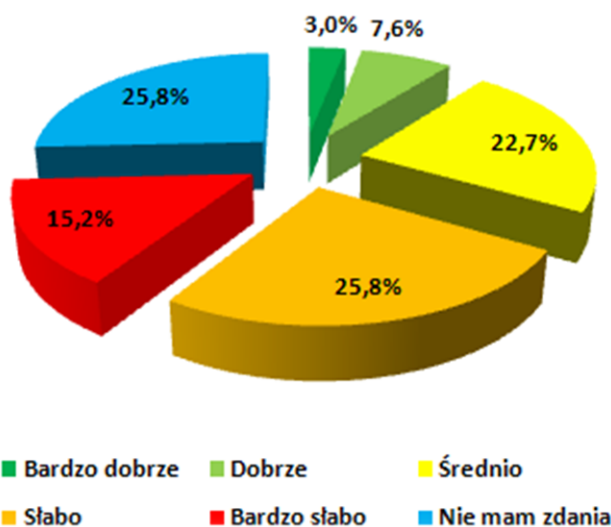
Wykres 45. Ocena poziomu przedsiębiorczości w gminie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Na pytanie dotyczące oceny jakości systemu wspierania przedsiębiorczości, znaczna część mieszkańców (41%) wskazała, że system ten wymaga poprawy. Co czwarty ankietowany nie miał zdania na ten temat, a 22,7% wskazało, że jest on przeciętny. Jedynie 10,6% badanych mieszkańców uznało, że system wspierania przedsiębiorczości prezentuje się dobrze lub bardzo dobrze.

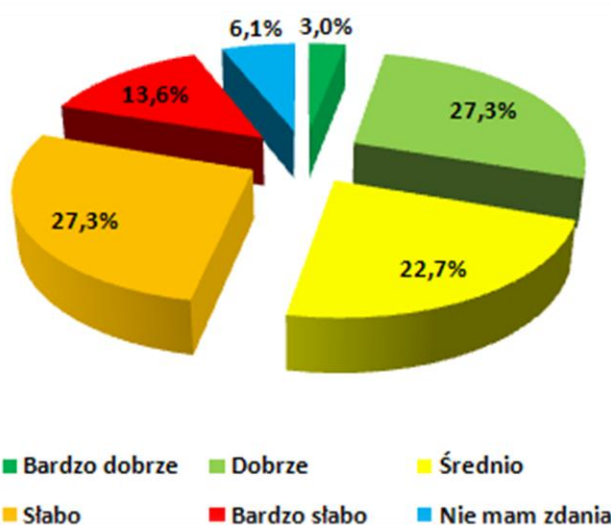
Wykres 46. Ocena jakości systemu wspierania przedsiębiorczości (ulgi, zwolnienia podatkowe)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie atrakcyjności turystycznej gminy mieszkańcy mieli podzielone zdania. Dla 40,9% społeczeństwa, które wzięło udział w badaniu ankietowym gmina nie jest atrakcyjna turystycznie, a 22,7% uważa gminę za średnio atrakcyjną turystycznie. Natomiast 30,3% wskazało, że gmina jest bardzo atrakcyjna turystycznie. Pozostali mieszkańcy nie mieli zdania w tym temacie (6,1%).

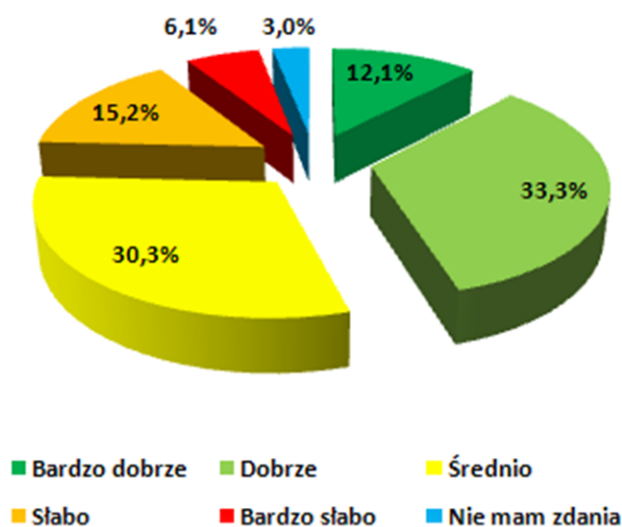
Wykres 47. Ocena atrakcyjności turystycznej gminy

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Bardzo dobrze lub dobrze dostęp do placówek ochrony zdrowia oceniło 45,4% ankietowanych. Ponad 30% społeczeństwa średnio oceniło dostęp do opieki zdrowotnej, a niewiele ponad 21% wskazało, że dostęp do opieki zdrowotnej wymaga znaczącej poprawy. Pozostali uczestnicy badania ankietowego nie mieli zdania w tym temacie (3%).

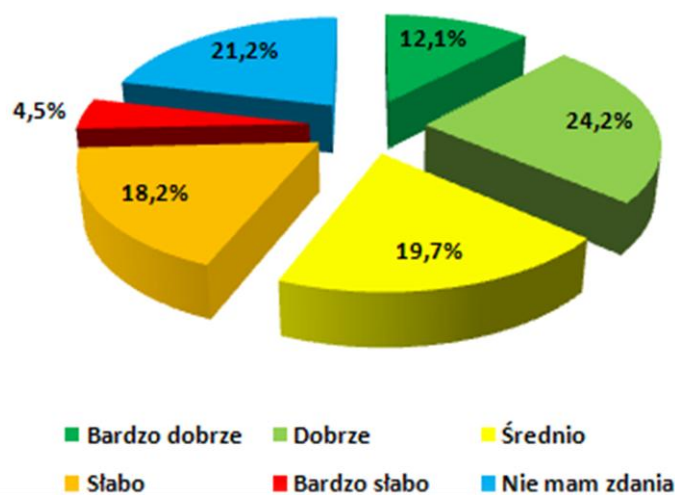
Wykres 48. Ocena dostępu do opieki zdrowotnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie jakości oferty pomocy społecznej 36,3% społeczeństwa wskazało, że jakość oferty pomocy społecznej jest w zupełności wystarczająca. Jednocześnie 22,7% badanych uznało, że obszar ten wymaga poprawy, a dla 19,7% jakość oferty pomocy społecznej wydaje się być średnia. Ponad 21% badanych nie miało zdania w tym temacie.

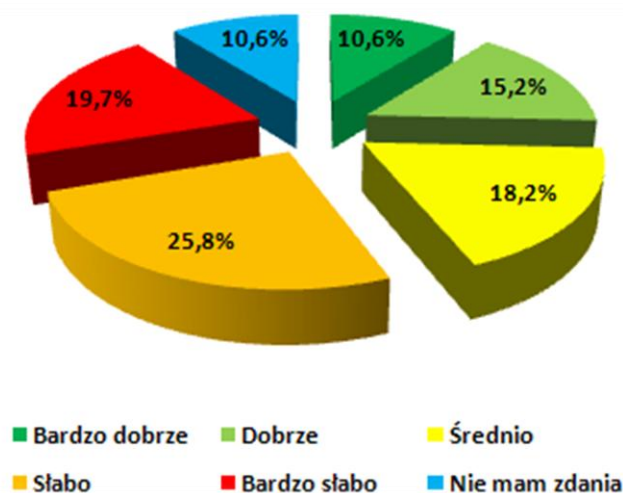
Wykres 49. Ocena jakości oferty pomocy społecznej, w tym przeciwdziałanie patologiom

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie oferty kulturalnej mieszkańcy mieli podzielone zdanie. Ponad 45% społeczeństwa uznało ofertę kulturalną gminy za słabą lub bardzo słabą. Dla 25,8% uczestników badania ankietowego oferta kulturalna na terenie gminy jest w zupełności zadowalająca, a dla 18,2% wydaje się być przeciętna. Pozostałe osoby nie miały zdania w tym temacie (10,6%).

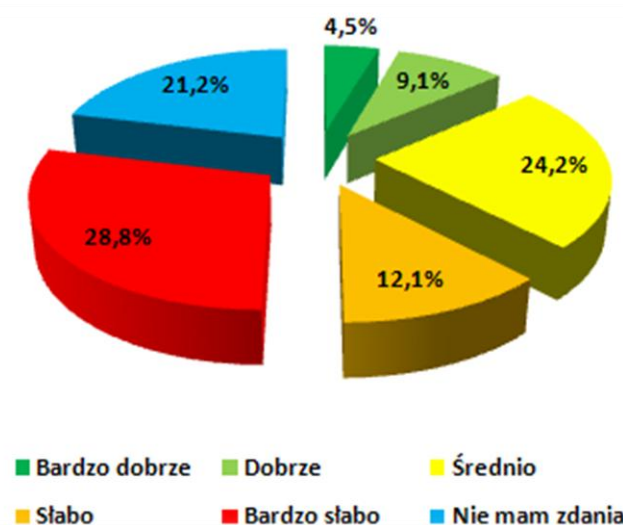
Wykres 50. Ocena jakości oferty kulturalnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W przypadku oceny dostępności opieki nad dziećmi do lat 3 ponad 40% badanych mieszkańców uznało, że obszar ten wymaga zdecydowanej poprawy. Dla 24,2% społeczeństwa dostępność do żłobków i klubów dziecięcych oceniona została przeciętnie. Znaczna część mieszkańców (21,2%) nie miała zdania w tym temacie, a jedynie 13,6% uznało, że dostęp do tego typu form opieki nad dziećmi do lat 3 jest w zupełności wystarczający.

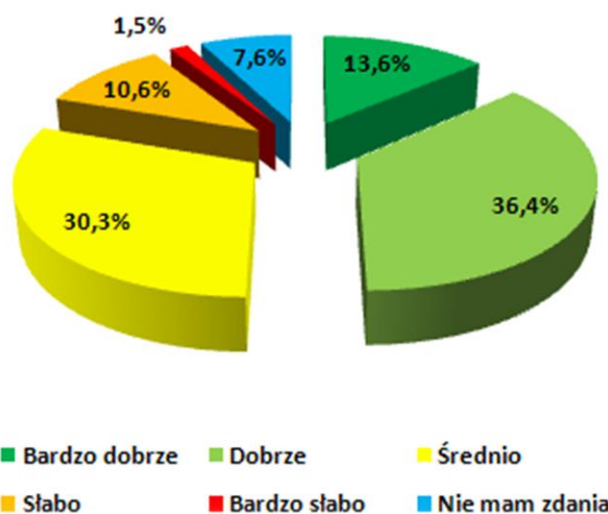
Wykres 51. Ocena dostępności opieki nad dziećmi do lat 3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W zakresie dostępności opieki przedszkolnej połowa ankietowanych uznała, że dostęp jest wystarczający. Ocenę dostateczną przyznało 30,3% badanych. Dla 12,1% mieszkańców dostępność do opieki przedszkolnej jest niewystarczająca. Natomiast 7,6% uczestników badania nie miało zdania w tym temacie.

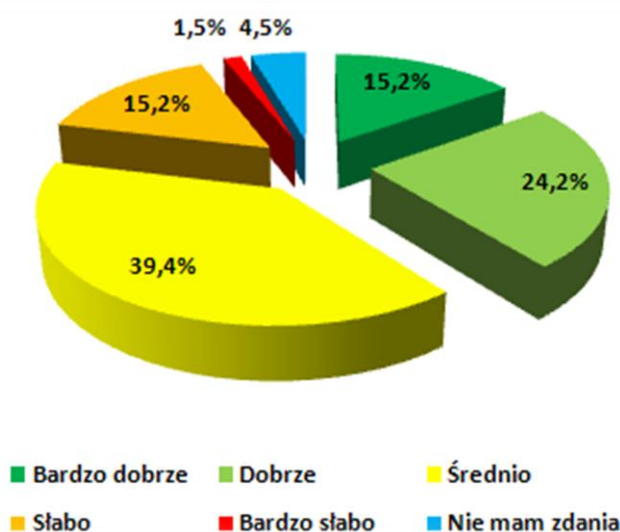
Wykres 52. Ocena dostępności opieki przedszkolnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Prawie 40% ankietowanych mieszkańców średnio oceniło jakość oferty edukacyjnej w szkołach podstawowych i gimnazjach na terenie gminy. Tyle samo badanych wskazało, że jakość oferty edukacyjnej jest w dobra lub bardzo dobra. Dla 16,7% badanych oferta edukacyjna wymaga zdecydowanej poprawy. Pozostali uczestnicy badania (4,5%) nie mieli zdania w tym temacie.

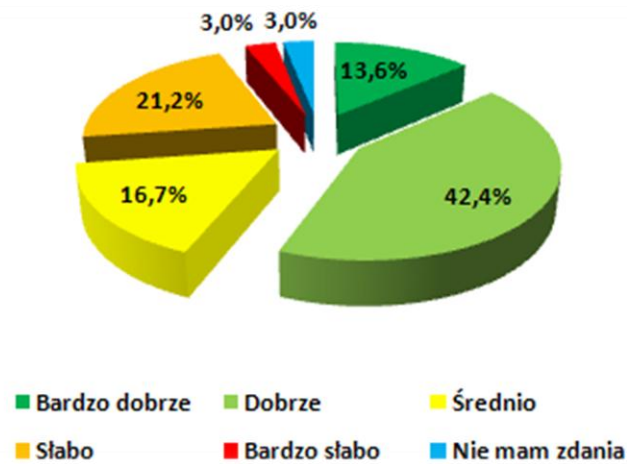
Wykres 53. Ocena jakości oferty edukacyjnej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Przez 56% mieszkańców dobrze lub bardzo dobrze oceniony został dostęp do Internetu, a 16,7% uczestników badania wskazało, że obecny dostęp do Internetu jest średni. Co piąty mieszkaniec uznał, że dostęp do Internetu wymaga znacznej poprawy. Pozostali uczestnicy badania ankietowego nie mieli zdania w tym temacie (3%).

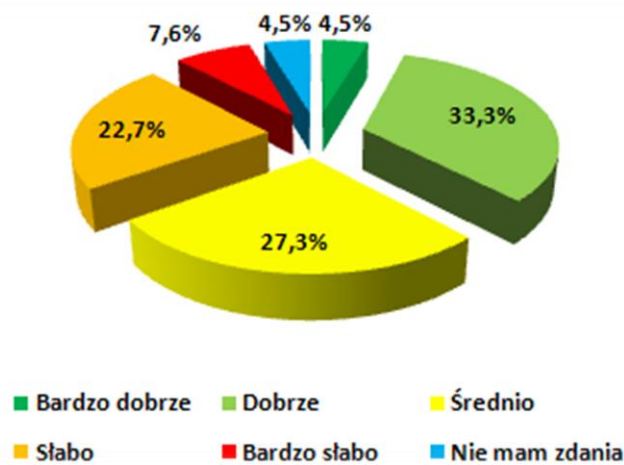
Wykres 54. Ocena dostępu do Internetu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Przeprowadzone badania wskazują, że mieszkańcy mają zastrzeżenia odnośni poziomu bezpieczeństwa na terenie gminy. Ponad 30% ankietowanych uznało, że poziom bezpieczeństwa publicznego jest niski lub bardzo niski, a 27,3% wskazało, że jest średni. Prawie 38% wskazało, że czuje się w pełni bezpiecznie w gminie, a 4,5% nie miało zdania w tym temacie.

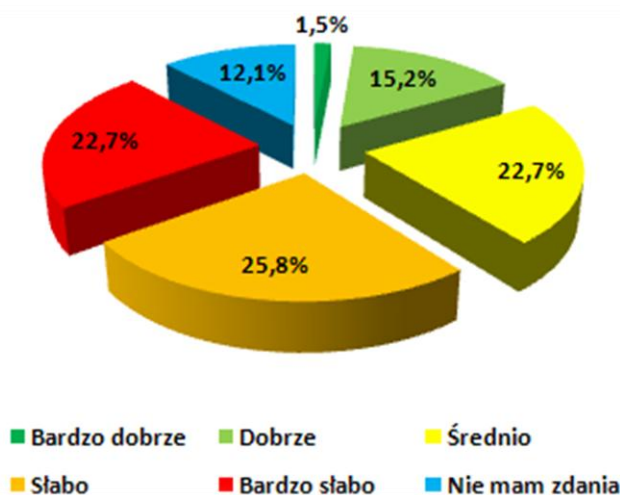
Wykres 55. Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Prawie połowa uczestników badania słabo lub bardzo słabo oceniło aktywność oddolną mieszkańców gminy. W ocenie prawie 23% mieszkańców poziom aktywności społecznej jest przeciętny. Jedynie 16,7% społeczeństwa stwierdziło, że aktywność społeczna mieszkańców jest w pełni wystarczająca. Niewiele ponad 12% ankietowanych osób nie miało zdania w tym temacie.

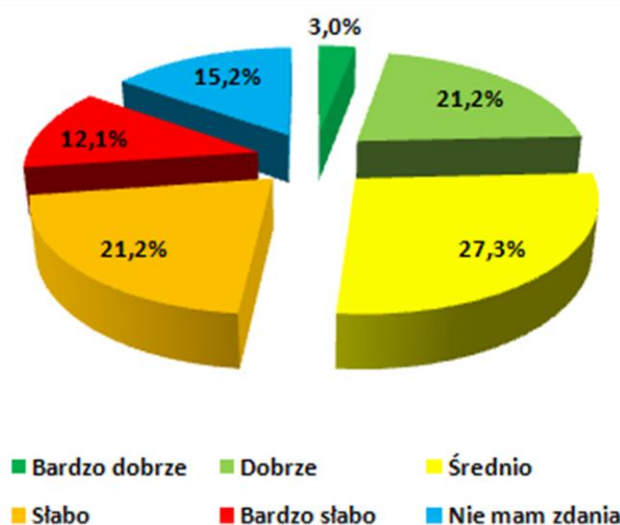
Wykres 56. Ocena oddolnej aktywności mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Mieszkańcy, którzy wyrazili swoją opinię w badaniu ankietowym, mieli podzielone zdania na temat oceny działalności organizacji pozarządowych. Co trzeci uczestnik konsultacji słabo lub bardzo słabo ocenił działalność NGO. Ocenę średnią przyznało 27,3% mieszkańców, a 24,2% uznało, że działalność organizacji pozarządowych jest dobra lub bardzo dobra. Ponad 15% uczestników badania nie miało zdania na temat działalności organizacji pozarządowych.

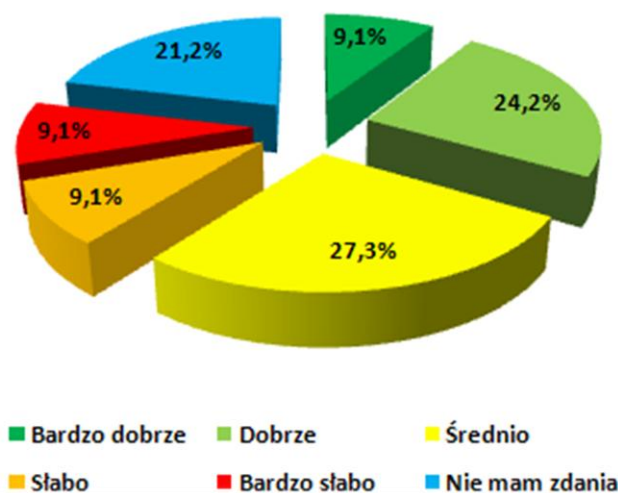
Wykres 57. Ocena działalności organizacji pozarządowych

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

W przypadku oceny współpracy samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami, co trzeci ankietowany dobrze lub bardzo dobrze ocenił ten obszar. Dla 27,3% badanych współpraca taka prezentuje się średnio, a 18,2% uznało, że jest ona niewystarczająca. Aż 21,2% społeczeństwa nie miało zdania na temat współpracy samorządu lokalnego z innymi podmiotami.

Wykres 58. Ocena współpracy samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami

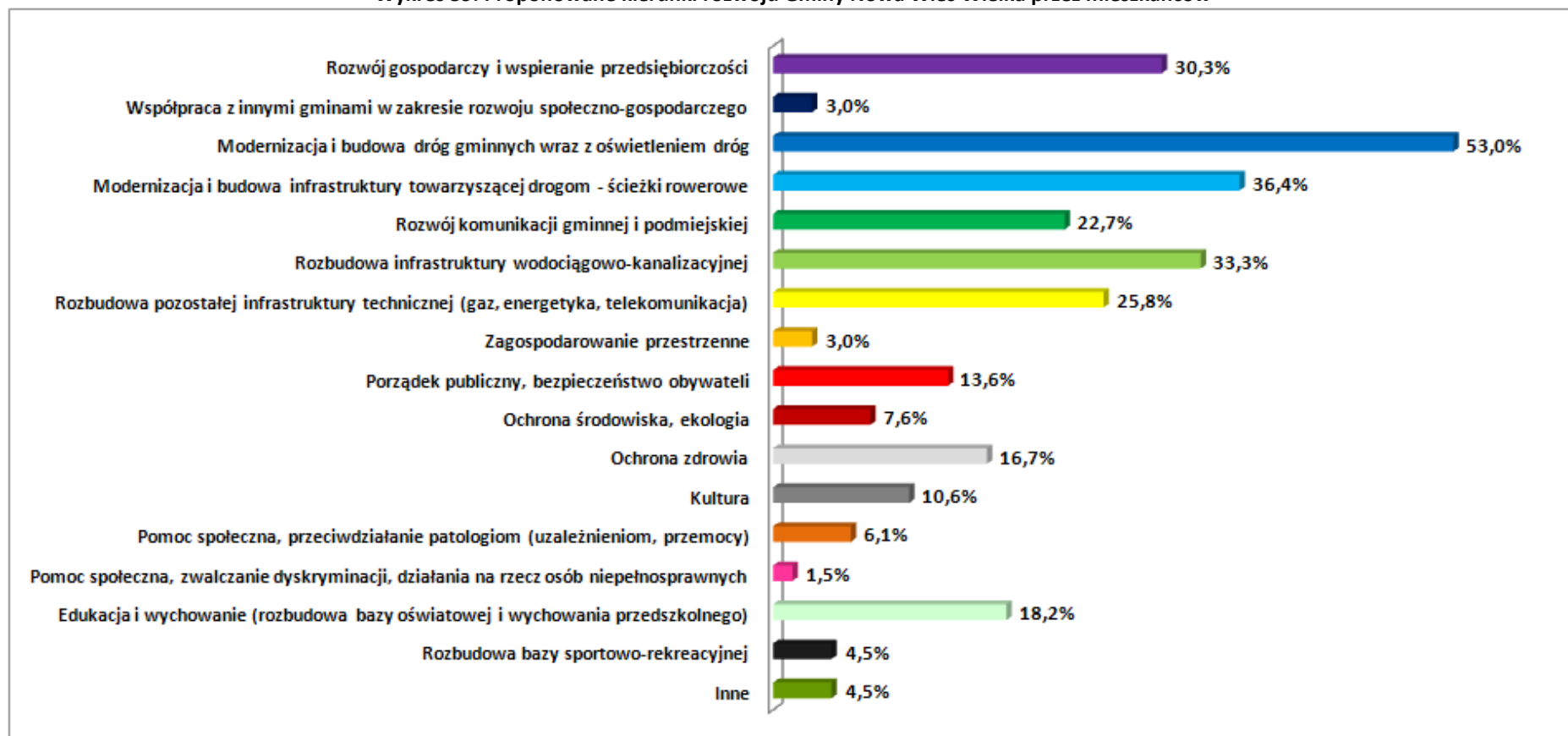
Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Po dokonaniu oceny najważniejszych sfer życia społeczno-gospodarczego w Gminie Nowa Wieś Wielka, uczestnicy badania ankietowego zostali poproszeni o wskazanie w ich ocenie najbardziej istotnych w przyszłości kierunków rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka. Mieszkańcy mogli dokonać wyboru w oparciu o 17 wyszczególnionych priorytetów, do których zaliczono:

- 1) Rozwój gospodarczy i wspieranie przedsiębiorczości,
- 2) Współpraca z innymi gminami w zakresie rozwoju społeczno-gospodarczego,
- 3) Modernizacja i budowa dróg gminnych wraz z oświetleniem dróg,
- 4) Modernizacja i budowa infrastruktury towarzyszącej drogom – ścieżki rowerowe,
- 5) Rozwój komunikacji gminnej i podmiejskiej,
- 6) Rozbudowa infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej,
- 7) Rozbudowa pozostałej infrastruktury technicznej (gaz, energetyka, telekomunikacja),
- 8) Zagospodarowanie przestrzenne,
- 9) Porządek publiczny, bezpieczeństwo obywateli,
- 10) Ochrona środowiska, ekologia,
- 11) Ochrona zdrowia,
- 12) Kultura,
- 13) Pomoc społeczna, przeciwdziałanie patologiom (uzależnieniom, przemocy),
- 14) Pomoc społeczna, zwalczanie dyskryminacji, działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
- 15) Edukacja i wychowanie (rozbudowa bazy oświatowej i wychowania przedszkolnego),
- 16) Rozbudowa bazy sportowo-rekreacyjnej,
- 17) Inne.

Uczestnicy konsultacji zostali poproszeni o wytypowanie spośród wymienionych kierunków rozwoju co najwyżej 3 najpilniejszych do realizacji. Wyniki zostały zaprezentowane na kolejnym wykresie.

Wykres 59. Proponowane kierunki rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka przez mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne na podstawie badania ankietowego

Najwięcej uczestników badania ankietowego uznało, że głównym kierunkiem rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka powinny być obszary związane z:

- Modernizacją i budową dróg gminnych wraz z oświetleniem – 53% ankietowanych,
- Modernizacją i budową infrastruktury towarzyszącej drogom – ścieżki rowerowe – 36,4% ankietowanych,
- Rozbudową infrastruktury wodno-kanalizacyjnej – 33,3% ankietowanych,
- Rozwojem gospodarczym i wspieraniem przedsiębiorczości – 30,3% ankietowanych.

Dla części osób istotna okazała się także rozbudowa pozostałej infrastruktury technicznej, w tym sieci gazowej, energetycznej i telekomunikacyjnej. Pozostałe kierunki rozwoju zostały wskazane przez mniej niż ¼ ankietowanych.

Ankieta konsultacyjna zawierała również pytania otwarte. Mieszkańcy mieli możliwość zaproponowania konkretnych propozycji inwestycyjnych, wskazanych do zrealizowania na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka. Zgłoszone propozycje były zróżnicowane i dotyczyły sfer: infrastrukturalnej, społecznej, gospodarczej. Mieszkańcy mogli wskazać również własne propozycje inwestycji poza w/w sferami. Poziom ogólności przedstawionych propozycji był zróżnicowany.

W sferze infrastrukturalnej wskazywano propozycje przedsięwzięć dotyczące:

- infrastruktury drogowej i towarzyszącej, w tym rozbudowy ścieżek rowerowych, budowy chodników i oświetlenia,
- rozbudowy infrastruktury wodno-kanalizacyjnej,
- budowy infrastruktury gazowej,
- rozbudowy i budowy obiektów użyteczności publicznej,
- poprawy efektywności energetycznej obiektów,
- poprawy jakości zagospodarowania przestrzeni publicznej na terenie gminy,
- ochrony środowiska,
- zwiększenia dostępności komunikacji publicznej.

W przypadku sfery społecznej badana grupa mieszkańców wskazywała na konieczność przeprowadzenia inwestycji w zakresie:

- ochrony zdrowia,
- kultury,
- edukacji,
- pomocy społecznej,
- sportu i rekreacji.

W sferze gospodarczej wskazywane były propozycje inwestycyjne dotyczące:

- rozwoju turystyki,
- rozwoju usług i handlu,
- wsparcia przedsiębiorczości,
- promocji inwestycyjnej gminy.

Wykaz propozycji przedsięwzięć stanowi załącznik do niniejszej Strategii.

IV. PODSUMOWANIE DIAGNOZY – ANALIZA SWOT

Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej jest nieodzownym elementem planowanych zmian w tematyce rozwoju lokalnego. Dzięki niej istnieje możliwość poznania problemów i słabych stron oraz **dostrzeżenia możliwych obszarów działania, a także mocnych strony**. Zaprezentowana analiza SWOT to metoda diagnozy sytuacji społeczności lokalnej. Nazwa techniki pochodzi od pierwszych liter angielskich słów i polega na rozważeniu:

- Sił (**Strengths**) – mocnych stron – czynników wewnętrznie pozytywnych – atutów, które w sposób pozytywny wyróżniają z otoczenia, tworzące podstawy dla rozwoju, podnoszące atrakcyjność i konkurencyjność w oczach mieszkańców, inwestorów, osób odwiedzających,
- Słabości (**Weaknesses**) – słabych stron – czynników wewnętrznie negatywnych – konsekwencji ograniczeń zasobów, mających negatywny wpływ na rozwój gminy lub utrudniających realizację zamierzeń, obniżających pozycje zarówno w oczach mieszkańców, jak i inwestorów zewnętrznych,
- Szans (**Opportunities**) – czynników zewnętrznie pozytywnych – zjawisk i tendencji w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane stają się impulsem do rozwoju, cechy makrootoczenia, które sprzyjają rozwojowi gminy,
- Zagrożeń (**Threats**) – czynników zewnętrznie negatywnych – wszystkich czynników zewnętrznych, które postrzegane są jako bariery rozwoju, cechy makrootoczenia, które mogą spowolnić rozwój gminy.

Czynniki usystematyzowane jako mocne i słabe strony Gminy Nowa Wieś Wielka traktowane są jako wewnętrzne uwarunkowania odnoszące się bezpośrednio do zasobów i problemów istniejących na jej obszarze. Szanse i zagrożenia są traktowane jako uwarunkowania zewnętrzne, niezależne, których zaistnienie w otoczeniu Gminy Nowa Wieś Wielka może na nie oddziaływać, przyczyniając się bądź to do wzmocnienia silnych stron, bądź to do ograniczenia lub wyeliminowania słabych stron.

Tabela 32. Schemat analizy SWOT

		Charakter występowania czynnika	
		Pozytywny	Negatywny
Miejsce występowania czynnika	Wewnętrzne	<p>S</p> <p>Silne strony – pozytywne cechy, które wyróżniają gminę, stanowiąc przewagę konkurencyjną</p>	<p>W</p> <p>Słabe strony – negatywne cechy gminy, będące konsekwencją ograniczeń szeroko rozumianych zasobów</p>
	Zewnętrzne	<p>O</p> <p>Szanse – korzystne tendencje w otoczeniu zewnętrznym gminy, które właściwie wykorzystane mogą stanowić dla niej istotny impuls rozwojowy</p>	<p>T</p> <p>Zagrożenia – niekorzystne zjawiska zewnętrzne, które mogą być poważną barierą rozwoju gminy, osłabiają jej silne strony oraz mogą ograniczyć możliwość wykorzystania pojawiających się szans rozwojowych</p>

Źródło: Opracowanie własne

Diagnoza uwarunkowań i rozwoju gminy Nowa Wieś Wielka została przeprowadzona we wszystkich najważniejszych obszarach, tj. rozwoju przestrzennego i środowiska, sfery społecznej i sfery gospodarczej.

Tabela 33. Analiza SWOT

Mocne Strony	Słabe strony
Środowisko, rozwój przestrzenny i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • bliskość Bydgoszczy (jednego z największych ośrodków gospodarczych, akademickich i kulturalnych województwa kujawsko-pomorskiego) • usytuowanie w strefie podmiejskiej miasta Bydgoszcz • rozwój budownictwa mieszkaniowego jednorodzinne i rezydencjonalnego • wysoka dostępność komunikacyjna – drogi krajowe nr 25 i 10 oraz komunikacja kolejowa • duży stopień zalesienia – 63% powierzchni gminy • wiele form ochrony przyrody – obszary chronionego krajobrazu, rezerваты, użytki ekologiczne, pomniki przyrody • wysoka jakość środowiska naturalnego • rozwinięta sieć wodociągowa • prawidłowo funkcjonujący system gospodarowania odpadami komunalnymi • dobry stan techniczny sieci elektroenergetycznej oraz znaczne rezerwy transformatorów • miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego ustanowione dla wielu obszarów gminy • koncentracja mieszkańców w dwóch największych zespołach miejscowości (Brzoza z Olimpinem i Nowa Wieś Wielka z Dziemionną) • objęcie obszaru gminy zasięgiem praktycznie wszystkich największych operatorów telekomunikacyjnych • sieć światłowodowa o wysokiej przepustowości łącząca Nową Wieś Wielką i Brzozę z węzłami światłowodowymi w Bydgoszczy 	<ul style="list-style-type: none"> • część dróg lokalnych i ponadlokalnych wymagająca modernizacji, rozbudowy • niedobór infrastruktury towarzyszącej (chodniki, oświetlenie, parkingi, itp.) • brak obejścia wsi Nowa Wieś Wielka i Brzoza w ciągu DK25 i bezkolizyjnego skrzyżowania z linią kolejową o znaczeniu krajowym – Tczew – Bydgoszcz – Katowice • niewystarczająco rozwinięty system ścieżek rowerowych • niedostatecznie rozwinięta sieć kanalizacyjna • brak gazu sieciowego • brak sieci ciepłowniczej • znaczny stopień rozdrobnienia arealów • obszary w sąsiedztwie rzeki Noteć narażone na podtopienia • zapotrzebowanie użytkowników na usługę Internetu szerokopasmowego
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> • wzrost liczby mieszkańców (dodatni udział ruchów migracyjnych, dodatni przyrost naturalny) • niski poziom bezrobocia • rozwinięta działalność organizacji pozarządowych, w tym współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi • imprezy o znaczeniu ponadlokalnym np. festiwal „Śliwka Fest”, Rodzinny Rajd Rowerowy, Festiwal Turystyczno Sportowy 	<ul style="list-style-type: none"> • brak domów pomocy społecznej na obszarze gminy • spadek liczby uczniów w gimnazjach • brak infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3 • wzrost liczby osób korzystających z pomocy społecznej • brak mieszkań socjalnych • brak oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup wiekowych (dzieci, młodzieży, osób starszych) • ograniczony zasięg i oferta organizacji pozarządowych, skupiająca się głównie na

<p>Powiatu Bydgoskiego”, „Pętla Olimpijska”</p> <ul style="list-style-type: none"> • aktywnie działające kluby sportowe • zmodernizowane placówki oświatowe • wysoka jakość nauczania w szkołach podstawowych i gimnazjalnych (ponadprzeciętne wyniki ze sprawdzianów szóstoklasistów i egzaminów gimnazjalnych) • realizacja programów zdrowotnych 	<p>członkach organizacji</p> <ul style="list-style-type: none"> • niska dostępność do świadczeń zdrowotnych
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> • rozwinięta przedsiębiorczość • obecność terenów atrakcyjnych dla turystyki (głównie wokół jeziora Jeziuckiego) • dostępność terenów przeznaczonych pod budownictwo jednorodzinne i rezydencjonalne • dobrze rozwinięta sieć różnorodnych punktów handlowych i usługowych • atrakcyjne placówki gastronomiczne i hotel • rozwinięty przemysł paliwowy • dostępność komunikacyjna 	<ul style="list-style-type: none"> • niewielka liczba zabytków • niewiele instytucji otoczenia biznesu (banki) • słabo rozwinięte rolnictwo (niska przydatność gleb dla produkcji rolnej, znaczny stopień rozdrobnienia arealów)
Szanse	Zagrożenia
Środowisko, rozwój przestrzenny i infrastruktura	
<ul style="list-style-type: none"> • modernizacja i rozbudowa dróg o znaczeniu lokalnym i ponadlokalnym (np. rozbudowa DK 25 w kierunku Inowrocławia do układu dwujezdniowego wraz z budową obwodnicy Złotnik Kujawskich i Nowej Wsi Wielkiej, modernizacja DW 254 i 246 oraz dróg wojewódzkich nr 1549C, 1551C oraz 1548C) • budowa zintegrowanego węzła przesiadkowego w Brzozie • rozbudowa sieci światłowodowej na terenie gminy • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • rozwój różnych form turystyki aktywnej • zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców • rozwój odnawialnych źródeł energii • uproszczenia w Prawie budowlanym • budowa sieci rozdzielczej gazowej 	<ul style="list-style-type: none"> • spadek atrakcyjności terenów inwestycyjnych • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • wzrost zagrożenia środowiska • wzrost natężenia ruchu pojazdów samochodowych • ograniczenia rozwoju przestrzennego wynikające z dużego udziału obszarów leśnych oraz różnych form ochrony przyrody • powstawanie rozproszonej zabudowy na podstawie decyzji o warunkach zabudowy • niewystarczająca świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska, w tym segregacji odpadów i stosowania odnawialnych źródeł energii
Sfera społeczna	
<ul style="list-style-type: none"> • dalszy rozwój i rozszerzenie działalności organizacji pozarządowych • rozwój opieki nad dziećmi do lat 3 • rozbudowa infrastruktury sportowej i kulturalnej • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • wzrost zaangażowania społeczeństwa w życie gminy 	<ul style="list-style-type: none"> • przenikanie negatywnych wzorców, zachowań charakterystycznych dla dużych miast • rosnące wykluczenie społeczne • starzejące się społeczeństwo • bariery ekonomiczne w dostępie do usług zdrowotnych, edukacyjnych, kulturalnych • wzrost przestępczości • wzrost poziomu bezrobocia • spadek poziomu bezpieczeństwa

	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020
Sfera gospodarcza	
<ul style="list-style-type: none"> • rozbudowa infrastruktury drogowej • napływ zewnętrznych inwestorów • możliwość pozyskiwania dofinansowania w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego • rozwój współpracy pomiędzy samorządem a podmiotami gospodarczymi • bliskość dużego rynku zbytu • bliskość rynku pracy w Bydgoszczy • rozwój innowacyjnych przedsiębiorstw • rozwój turystyki w oparciu o istniejące zasoby kulturowe i przyrodnicze • rozbudowa sieci światłowodowej na terenie gminy • zachęty bezpośrednie do inwestowania na terenie gminy (ulgi podatkowe, dostępności infrastruktury, tereny inwestycyjne) 	<ul style="list-style-type: none"> • ograniczone możliwości pozyskiwania środków finansowych w ramach nowej perspektywy UE 2014-2020 • niejasności w przepisach podatkowych • brak zachęt bezpośrednich dla potencjalnych inwestorów

Źródło: Opracowanie własne

V. STRATEGICZNY PROGRAM DZIAŁAŃ

V.1. Misja i wizja

Misja Gminy Nowa Wieś Wielka stanowi ideę jej rozwoju, nadaje ogólny kierunek działań w planowanym horyzoncie czasowym strategii, tj. do roku 2020. Stanowi ona deklarowany sposób osiągnięcia stanu docelowego – wyrażonego w wizji rozwoju. Misja umożliwia skoncentrowanie wysiłków planistycznych i realizacyjnych na określonej grupie celów i zadań. Ponadto, zgodnie z ustawą o samorządzie gminnym, do zakresu działań gminy należą wszystkie sprawy publiczne o znaczeniu lokalnym. Podstawowym zadaniem gminy jest więc zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Powyższe zapisy w znacznym stopniu determinują kształt misji rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka, którą można sformułować następująco:

GMINA NOWA WIEŚ WIELKA ZAPEWNI MIESZKAŃCOM WARUNKI ŻYCIA I ZASPOKAJA POTRZEBY WSPÓLNOTY NA WYSOKIM POZIOMIE

Wizja natomiast stanowi jeden z podstawowych elementów wpływających na kierunek rozwoju lokalnego na danym terenie. Wyznacza pożądany stan docelowy w określonym momencie czasu – od roku opracowania strategii do roku 2020, do którego należy dążyć podporządkowując mu wszelkie działania podejmowane na obszarze Gminy Nowa Wieś Wielka. Określenie pożądanego wizerunku Gminy Nowa Wieś Wielka w perspektywie czasowej ujętej w niniejszej strategii jest podstawą do sformułowania priorytetów i celów rozwojowych mających za zadanie realizację wizji. W związku z powyższym wizję Gminy Nowa Wieś Wielka określono jako:

GMINA NOWA WIEŚ WIELKA

TO OBSZAR ROZWIJAJĄCY SIĘ GOSPODARCZO, Z NOWOCZESNĄ INFRASTRUKTURĄ I DOSTĘPNYMI DLA MIESZKAŃCÓW I TURYSTÓW PONADPRZECIĘTNYMI WALORAMI PRZYRODNICZYMI

V.2. Cele rozwojowe

Na podstawie przeprowadzonej diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy Nowa Wieś Wielka, badań ankietowych wśród mieszkańców oraz analizy SWOT zdefiniowano cele rozwojowe i odpowiadające im kierunki działań. Rozwój Gminy Nowa Wieś Wielka realizowany będzie w oparciu o zasadę zrównoważonego rozwoju, która zakłada równowagę pomiędzy rozwojem gospodarczym, rozwojem społecznym i poszanowaniem praw przyrody.

Cel strategiczny Gminy Nowa Wieś Wielka: **WZROST AKTYWNOŚCI GOSPODARZEJ GMINY NOWA WIEŚ WIELKA DLA PODNIESIENIA STANDARDU ŻYCIA MIESZKAŃCÓW.**

Priorytety Gminy Nowa Wieś Wielka to:

PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO – SPOŁECZEŃSTWO – GOSPODARKA

Rysunek 5. Priorytety i cel strategiczny

Źródło: Opracowanie własne

Zdefiniowane priorytety i cele rozwojowe, wynikające bezpośrednio z diagnozy strategicznej, służą przeciwdziałaniu zidentyfikowanym negatywnym zjawiskom oraz wzmacnianiu szans rozwojowych Gminy Nowa Wieś Wielka. Realizacja wyznaczonych priorytetów i celów spowoduje ograniczenie i zminimalizowanie zdiagnozowanych problemów, a jednocześnie wpłynie na rozwój Gminy Nowa Wieś Wielka.

➤ **PRIORYTET „PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO”**

Realizacja priorytetu „Przestrzeń i środowisko” przyczyni się do dalszego rozwoju obszarów wiejskich, zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju i ładu przestrzennego. Zwiększony zostanie dostęp do infrastruktury technicznej oraz podniesiona zostanie jakość już istniejącej infrastruktury. Wysoki standard infrastruktury wpłynie na poprawę jakości życia mieszkańców w Gminie Nowa Wieś Wielka.

Rozbudowana i zmodernizowana infrastruktura drogowa i okołodrogowa, w tym m.in. oświetlenie, chodniki, ścieżki rowerowe czy miejsca parkingowe, spowodują również poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu drogowego oraz wpłyną na podwyższenie estetyki gminy.

Niezbędny jest także dalszy rozwój systemu zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Na obszarach nie objętych zbiorowym systemem odprowadzania ścieków istotne w dalszym stopniu będą działania dotyczące wyposażania nieruchomości w przydomowe oczyszczalnie ścieków.

Rozwój sieci gazowej na terenie gminy nastąpi w wyniku budowy sieci gazowej przesyłowej.

Rozbudowa sieci teleinformatycznej przyczyni się do przeciwdziałania wykluczeniu cyfrowemu. Ponadto, wykorzystanie nowoczesnych technologii informatycznych wpłynie na rozwój lokalnego kapitału społecznego.

W ramach priorytetu istotne są również działania mające na celu zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym przede wszystkim w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów oraz kompleksowych i racjonalnych metod gospodarowania odpadami. W związku z realizacją priorytetu nastąpi także likwidacja dzikich wysypisk oraz stopniowa wymiana elementów zawierających azbest w obiektach budowlanych. Powyższe działania wpłyną na poprawę stanu środowiska naturalnego oraz zasobów naturalnych.

Priorytet przewiduje kompleksową modernizację energetyczną obiektów użyteczności publicznej, budynków mieszkalnych oraz rozwój nowoczesnej gospodarki niskoemisyjnej, w tym promowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Realizacja priorytetu przyczyni się do zwiększenia efektywności energetycznej obiektów, a także do wdrażania nowych, oszczędnych technologii, zmniejszania energochłonności i zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego gminy. Jednocześnie zmniejszy się presja na środowisko związana ze spadkiem emisji zanieczyszczeń do atmosfery i rozwojem energetyki wykorzystującej OZE. Istotne będą także przedsięwzięcia wpływające na poprawę jakości nie tylko samych obiektów, ale również przestrzeni publicznych.

W związku z rozwojem gminy istotna jest prawidłowa realizacja działań w zakresie gospodarki przestrzennej, w szczególności ochrony terenów zieleni, ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, ochrony krajobrazu oraz ochrony walorów środowiskowych i kulturowych.

Ponadto, ze względu na ponadprzeciętne walory przyrodniczo-krajobrazowe konieczne jest podejmowanie działań, które z jednej strony przyczynią się do lepszej ochrony środowiska przyrodniczego, a z drugiej zaś spowodują ukierunkowanie ruchu turystycznego, jak również zwiększenie dostępności obszarów cennych przyrodniczo dla mieszkańców i odwiedzających.

➤ **PRIORYTET „SPOŁECZEŃSTWO”**

Priorytet „Społeczeństwo” wpłynie na podniesienie standardu życia mieszkańców oraz wzmocni kapitał społeczny istniejący na obszarze Gminy Nowa Wieś Wielka. Realizacja celów wyznaczonych w ramach tego priorytetu pozwoli na dostosowanie istniejącego sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań, w tym m.in. do struktury wieku społeczności gminnej, tak by zapewnić wszystkim grupom, w tym zwłaszcza osobom starszym godne i komfortowe warunki życia w gminie.

Działania przewidziane do realizacji mają przyczynić się do zmniejszenia liczby osób bezrobotnych, poprzez wspieranie aktywizacji zawodowej, podnoszenia kwalifikacji i zdobywania dodatkowych umiejętności, dostosowanych do potrzeb rynku pracy. W ramach priorytetu podejmowane będą działania mające na celu aktywizację społeczno-zawodową osób, rodzin i grup zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Realizacja priorytetu przyczyni się do zwiększenia usług społecznych.

Priorytet został również wyznaczony ze względu na najmłodszą część społeczeństwa. Obecnie słabym punktem w gminie jest niedostateczny zakres rozwiązań przewidzianych dla najmłodszych (dzieci do

lat 3 oraz w wieku przedszkolnym). Dzięki podejmowanym w ramach tego priorytetu działaniom możliwa będzie poprawa dostępności do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz opieki przedszkolnej, co korzystnie wpłynie nie tylko na rozwój dzieci, ale także polepszy sytuację rodziców chcących wrócić do aktywności zawodowej. Dodatkowo, rozwój placówek wychowania przedszkolnego zwiększy szanse edukacyjne najmłodszych mieszkańców gminy.

Poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych będzie możliwa dzięki likwidacji barier architektonicznych w placówkach ochrony zdrowia. Realizacja programów profilaktycznych skierowanych do różnych grup wiekowych oraz współpraca z innymi podmiotami w celu organizacji form promocji zdrowia wpłynie na zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców.

Zaspokajanie mieszkaniowych potrzeb wspólnoty będzie odbywało się w oparciu o mieszkania komunalne i socjalne, które Gmina Nowa Wieś Wielka planuje pozyskać.

Dodatkowym pozytywem odnotowanym w związku z realizacją priorytetu będą działania dotyczące poprawy dostępności do wysokiej jakości usług edukacyjnych, obejmujące m.in. zapewnienie warunków wszechstronnego rozwoju dzieci i młodzieży. Istotne będą działania w zakresie modernizacji i doposażenia placówek oświatowych. Ponadto, lepsze przygotowanie uczniów do przyszłego zatrudnienia, możliwe będzie poprzez podniesienie kompetencji kluczowych oraz rozwój postaw istotnych z punktu widzenia rynku pracy. Wsparciem objęci zostaną również uczniowie zagrożeni przedwczesnym wypadnięciem z systemu oświaty. Realizowane będą działania mające na celu podniesienie kompetencji i kwalifikacji nauczycieli i pracowników pedagogicznych.

W ramach priorytetu promowana będzie aktywność fizyczna jako forma zagospodarowania czasu wolnego, popularyzowane będą zachowania prozdrowotne. Ponadto, w związku z systematycznym wzrostem liczby mieszkańców, podjęte zostaną działania w zakresie budowy nowych obiektów sportowych i modernizacji bądź rozbudowy już istniejących, a także ich doposażenie.

Realizowane będą działania mające na celu rozwój oferty kulturalnej skierowanej do różnych grup mieszkańców oraz dalszą aktywizację mieszkańców sołectw. Priorytet przyczyni się do aktywnego uczestnictwa społeczeństwa w życiu społeczno-kulturalnym gminy.

Działania w ramach priorytetu przyczynią się m.in. do kształtowania pozytywnych postaw i zachowań lokalnej wspólnoty, wzmacniania więzi społecznych oraz budowy społeczeństwa obywatelskiego. W celu realizacji priorytetu podjęte zostaną działania mające na celu wzrost świadomości obywatelskiej mieszkańców oraz wsparcie współpracy z organizacjami pozarządowymi.

➤ **PRIORYTET „GOSPODARKA”**

Działania w ramach priorytetu „Gospodarka” są podstawą procesów rozwojowych we wszystkich aspektach życia mieszkańców, a także wpływają w sposób pośredni na wzrost samodzielności jednostki samorządu terytorialnego. Jednym z głównym czynników oddziałujących na jakość życia społeczeństwa jest stopień rozwoju lokalnej gospodarki. Rozwój gospodarczy Gminy Nowa Wieś Wielka w dalszym stopniu oddziaływać będzie na inne obszary życia, w tym m.in. na spadek poziomu bezrobocia czy tworzenie nowych miejsc pracy.

W ramach priorytetu podejmowane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do wzmocnienia obszaru lokalnej gospodarki oraz wspierania inicjatyw i aktywności ekonomicznej ludności. Przewiduje się, że gospodarkę Gminy Nowa Wieś Wielka w dalszym stopniu tworzyć będzie sektor MŚP, sektor rolnictwa, jak również działalność rekreacyjno-turystyczna.

Realizacja priorytetu wymagać będzie zaangażowania nie tylko samorządu lokalnego, ale również innych podmiotów. Tworzone będą warunki do wspierania nowopowstałych przedsiębiorstw, jak również już funkcjonujących. Organizacja przyjaznego klimatu dla przedsiębiorców będzie możliwa m.in. dzięki zapewnieniu odpowiedniej promocji Gminy Nowa Wieś Wielka.

Niezbędne jest także podejmowanie działań mających na celu wzrost konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez dostosowanie poziomu wykształcenia i kwalifikacji do potrzeb rynku pracy.

Poza rozwojem mieszkalnictwa i działalności gospodarczej, na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka będzie następowało przekształcanie rolnictwa w kierunku nowoczesnej i ekologicznej produkcji rolnej. Ponadto, realizacja priorytetu przyczyni się do rozwoju agroturystyki oraz wpłynie na zwiększenie potencjału turystycznego gminy, co będzie możliwe poprzez odpowiednią promocję walorów przyrodniczych, jak również modernizację istniejącej i budowę nowej infrastruktury rekreacyjnej i turystycznej.

Działania w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych przyczynią się do zwiększenia efektywności pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania w perspektywie finansowej 2014-2020 oraz wzmocnienia współpracy pomiędzy lokalnymi samorządami.

W ramach priorytetów wyznaczono następujące cele operacyjne:

➤ **PRIORYTET 1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO**

- Cel operacyjny 1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej,
- Cel operacyjny 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej,
- Cel operacyjny 1.4. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego.

➤ **PRIORYTET 2. SPOŁECZEŃSTWO**

- Cel operacyjny 2. 1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań,
- Cel operacyjny 2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji,
- Cel operacyjny 2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego.

➤ **PRIORYTET 3. GOSPODARKA**

- Cel operacyjny 3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej,
- Cel operacyjny 3.2. Wykorzystanie istniejącego potencjału kulturowo-przyrodniczego do rozwoju turystyki,
- Cel operacyjny 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

V.3. Cele operacyjne oraz kierunki działań

W niniejszym podrozdziale zaprezentowano wyznaczone priorytety i odpowiadające im cele operacyjne oraz kierunki działań.

Tabela 34. Priorytety, cele operacyjne i kierunki działania

PRIORYTET 1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA
1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej	<ul style="list-style-type: none"> – Rozbudowa układu komunikacyjnego – Rozwój infrastruktury okołodrogowej i kolejowej – Rozwój gospodarki wodno-ściekowej – Rozwój sieci gazowej – Rozwój infrastruktury teleinformatycznej – Doskonalenie systemu gospodarowania odpadami
1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej	<ul style="list-style-type: none"> – Poprawa jakości zagospodarowania przestrzeni publicznych – Poprawa efektywności energetycznej i estetyki budynków użyteczności publicznej i budynków mieszkalnych
1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – Ochrona terenów cennych przyrodniczo i zwiększenie ich dostępności – Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – Pogłębienie świadomości ekologicznej mieszkańców – Poprawa jakości środowiska naturalnego
PRIORYTET 2. SPOŁECZEŃSTWO	
CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA
2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej skierowanej do różnych grup wiekowych – Rozwój form opieki oraz infrastruktury do zaspokajania potrzeb starzejącego się społeczeństwa oraz osób niepełnosprawnych – Aktywizacja osób wykluczonych bądź zagrożonych wykluczeniem społecznym – Zapewnienie dostępu do usług opieki nad dziećmi do lat 3 – Efektywne zaspokajanie potrzeb społeczeństwa w oparciu o gminny zasób mieszkaniowy – Poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych i zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców
2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenie dostępu do usług edukacyjnych w zakresie wychowania przedszkolnego – Rozwój kompetencji kluczowych uczniów przygotowujących do przyszłego zatrudnienia – Wzmocnienie atrakcyjności i podniesienie jakości usług edukacyjnych
2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> – Współpraca samorządu lokalnego z organizacjami pozarządowymi w prowadzeniu kampanii promujących partycypację społeczną

	– Tworzenie lokalnej infrastruktury do działań obywatelskich
PRIORYTET 3. GOSPODARKA	
CEL OPERACYJNY	KIERUNEK DZIAŁANIA
3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> – Kreowanie środowiska sprzyjającego rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości – Tworzenie warunków sprzyjających inwestowaniu – Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich
3.2. Wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego do rozwoju turystyki	<ul style="list-style-type: none"> – Rozwój i poprawa jakości infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej – Rozwój sektora usług turystycznych i okołoturystycznych – Aktywna promocja oferty turystycznej gminy
3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	<ul style="list-style-type: none"> – Zwiększenia efektywności pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania w perspektywie finansowej 2014-2020 w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych – Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego w zakresie zwiększania efektywności realizacji zadań publicznych

Źródło: Opracowanie własne

V.4. Zgodność z dokumentami strategicznymi

Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka wykazuje zgodność z dokumentami strategicznymi na poziomie europejskim, krajowym i regionalnym. Priorytety, cele rozwojowe i kierunki działań zidentyfikowane w dokumencie są komplementarne w stosunku m.in. do następujących dokumentów strategicznych:

- EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu,
- Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności. Długookresowa strategia rozwoju kraju,.
- Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju (KPZK) do roku 2030,
- Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
- Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan modernizacji 2020+,
- Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego.

EUROPA 2020. STRATEGIA NA RZECZ INTELIGENTNEGO I ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU SPRZYJAJĄCEGO WŁĄCZENIU SPOŁECZNEMU

Dokument uznaje za priorytety: (1) rozwój inteligentny – rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacjach; (2) rozwój zrównoważony – wspieranie gospodarki efektywniej korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej oraz (3) rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu – wspieranie gospodarki charakteryzującej się wysokim poziomem zatrudnienia i zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną. Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka poprzez wizję, cele rozwojowe oraz kierunki interwencji zorientowana jest na wdrażanie w województwie trzech priorytetów strategii Europa 2020. Założenia Strategii realizują

cele wyznaczone do osiągnięcia na poziomie całej Unii Europejskiej. Poniżej przedstawiono analizę spójności celów wyznaczonych w dokumentach.

Tabela 35. Zakres komplementarności ze strategią EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu

Europa 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele	Cele operacyjne
Stopa zatrudnienia osób w wieku 20-64 lat powinna wzrosnąć z obecnych 69% do co najmniej 75%, między innymi wskutek zwiększenia liczby pracujących kobiet i osób starszych oraz lepszej integracji migrantów na rynku pracy	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji
Emisję dwutlenku węgla należy ograniczyć co najmniej o 20% w porównaniu z poziomem z 1990 r. lub, jeśli pozwolą na to warunki, nawet o 30%; należy zwiększyć udział odnawialnych źródeł energii w naszym całkowitym zużyciu energii do 20% oraz zwiększyć efektywność wykorzystania energii o 20%	1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego
Ograniczyć liczbę osób przedwcześnie kończących naukę szkolną, obejmuje ograniczenie wskaźnika przerywania nauki do 10% w porównaniu z obecnym poziomem 15% oraz zwiększenie do 2020 r. odsetka osób w wieku 30-34 lat posiadających wyższe wykształcenie z 31% do co najmniej 40%	2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji

Źródło: Opracowanie własne

DŁUGOOKRESOWA STRATEGIA ROZWOJU KRAJU POLSKA 2030. TRZECIA FALA NOWOCZESNOŚCI (DSRK)

Dokument określa główne trendy, wyzwania oraz koncepcję rozwoju kraju w perspektywie długookresowej. Dokument został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 5 lutego 2013 r. Celem głównym przedstawionym w niniejszym dokumencie jest poprawa jakości życia Polaków. Poniżej przedstawiono zakres komplementarności dokumentów na poziomie wyznaczonych celów.

Tabela 36. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele strategiczne	Cele operacyjne
Cel 3 - Poprawa dostępności i jakości edukacji na wszystkich etapach oraz podniesienie konkurencyjności nauki	2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji
Cel 4 - Wzrost wydajności i konkurencyjności gospodarki	3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Cel 6 - Rozwój kapitału ludzkiego poprzez wzrost zatrudnienia i stworzenie „workfare state”	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu

Strategia Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele strategiczne	Cele operacyjne
	edukacji
Cel 7 - Zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego oraz ochrona i poprawa stanu środowiska	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego
Cel 8 - Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych	3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego
Cel 9 - Zwiększenie dostępności terytorialnej Polski poprzez utworzenie zrównoważonego, spójnego i przyjaznego użytkownikom systemu transportowego	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Źródło: Opracowanie własne

KONCEPCJA PRZESTRZENNEGO ZAGOSPODAROWANIA KRAJU DO ROKU 2030

Dokument krajowy, o długookresowym horyzoncie czasowym, sięgającym roku 2030, został przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 grudnia 2011 r. Jednym z celów zagospodarowania przestrzennego kraju jest: „Poprawa spójności wewnętrznej i terytorialne równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów”. Realizacja Strategii Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka wpłynie na poprawę spójności i wielofunkcyjnego rozwoju gminy.

Tabela 37. Zakres komplementarności z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030

Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele	Cele operacyjne
Cel 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU KRAJU 2020. AKTYWNE SPOŁECZEŃSTWO, KONKURENCYJNA GOSPODARKA, SPRAWNE PAŃSTWO (SRK 2020)

Dokument stanowią aktualizację Strategii Rozwoju Kraju 2007-2015 i został przyjęty 25 września 2012 r. przez Radę Ministrów. *Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka* stanowi odwzorowanie obszarów strategicznych interwencji, celów oraz kierunków interwencji proponowanych w średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju. Uwzględniając krajową i regionalną specyfikę

programowania rozwoju społeczno-gospodarczego, w szczególności pokrywają się zapisy dotyczące obszaru strategicznego II. Konkurencyjna gospodarka oraz obszaru strategicznego III. Spójność społeczna i terytorialna.

Tabela 38. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo

Strategia Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele	Cele operacyjne
Cel II.2. Wzrost wydajności gospodarki	3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań
Cel II.6. Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko	1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego
Cel II.7. Zwiększenie efektywności transportu	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej
Cel III.1. Integracja społeczna	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU WSI, ROLNICTWA I RYBACTWA

Jedna z dziewięciu strategii zintegrowanych służąca realizacji celów rozwojowych SRK 2020, przyjętą przez Radę Ministrów w dniu 25 kwietnia 2012 r. Głównym celem opracowania jest określenie kluczowych kierunków rozwoju obszarów wiejskich, rolnictwa i rybactwa w perspektywie do 2020 r., a tym samym właściwe adresowanie zakresu interwencji publicznych finansowanych ze środków krajowych i wspólnotowych.

Tabela 39. Zakres komplementarności ze Strategią Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa

Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele	Cele operacyjne
Cel 1. Wzrost jakości kapitału ludzkiego, społecznego, zatrudnienia i przedsiębiorczości na obszarach wiejskich	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji 3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Cel 2. Poprawa warunków życia na obszarach wiejskich oraz poprawa ich dostępności przestrzennej	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego
Cel 5. Ochrona środowiska i adaptacja do zmian	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności

Strategia Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
klimatu na obszarach wiejskich	infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO DO ROKU 2020 – PLAN MODERNIZACJI 2020+

Dokument jest komplementarny pod względem struktury, opierającej się na priorytetach, celach oraz kierunkach działań. Spójność założeń analizowanych dokumentów na poziomie merytorycznym występuje w ramach wyznaczonych w strategii rozwoju województwa priorytetach. Strategia rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego określa cztery priorytety rozwoju województwa:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Modernizacja przestrzeni wsi i miast,
- Silna metropolia,
- Nowoczesne społeczeństwo.

Tabela 40. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+

Strategia Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele strategiczne	Cele operacyjne
Gospodarka i miejsca pracy	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji 3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Dostępność i spójność	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego
Aktywne społeczeństwo i sprawne usługi	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań 2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego 3.2. Wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego do rozwoju turystyki
Sprawne zarządzanie	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego 2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań

Źródło: Opracowanie własne

STRATEGIA ROZWOJU BYDGOSKO-TORUŃSKIEGO OBSZARU FUNKCJONALNEGO

Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka realizuje misję i wizję określoną w w/w dokumencie poprzez realizację celów szczegółowych. Misją Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego jest „zapewnienie jego mieszkańcom unikalnych warunków do życia, łączących komfort funkcjonowania w nowoczesnej, czystej, zielonej i pełnej walorów przyrodniczych aglomeracji z dostępem do atrakcyjnego i dynamicznie rozwijającego się rynku pracy”.

Tabela 41. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego

Strategia Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	Strategia Rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka
Cele strategiczne	Cele operacyjne
Gospodarka	3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Rynek pracy	2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji
Pomoc społeczna	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań
Rolnictwo	3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej
Infrastruktura transportowa	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej
Infrastruktura teleinformatyczna	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej
Infrastruktura kubaturowa	1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej
Szkolnictwo podstawowe, średnie i zawodowe	2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji
Ochrona zdrowia	2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań
Kultura i ochrona dziedzictwa kulturowego	1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań
Ochrona środowiska	1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury technicznej 1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej 1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego

Źródło: Opracowanie własne

V.5. Podstawowe założenia systemu realizacji, w tym system wdrażania i monitorowania

W realizację założeń strategii zaangażowany będzie nie tylko samorząd lokalny, ale także inne podmioty głównie z sektora społecznego (np. organizacje społeczne, podmioty i instytucje związane z sektorem samorządowym, podmioty ekonomii społecznej, podmioty aktywizacji społecznej, rady sołeckie, partnerstwa sektorowe), prywatnego (np. przedsiębiorstwa, klaustry, instytucje otoczenia biznesu) oraz sektora nauki.

System wdrażania

W strategii został określony cel strategiczny, cele operacyjne i odpowiadające im kierunki działań, wynikające z przeprowadzonej diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej. Planowanie strategiczne jest procesem ciągłym. Dla zagwarantowania, że przyjęte w dokumencie postanowienia będą konsekwentnie realizowane, zapewnione zostaną odpowiednie warunki organizacyjne i instytucjonalne do ich wdrażania i weryfikacji.

Za wdrożenie strategii odpowiedzialna jest Gmina Nowa Wieś Wielka za pośrednictwem Urzędu Gminy Nowa Wieś Wielka. Bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii należy do Wójta Gminy Nowa Wieś Wielka który, jako najwyższy organ władzy wykonawczej podstawowego szczebla samorządowego, odpowiada za kreowanie strategii rozwoju, realizację polityki gminy oraz monitorowanie jej wyników. Dla optymalnej realizacji celów strategii istotne jest również zaangażowanie wszystkich podległych mu służb funkcjonujących w ramach struktury organizacyjnej Urzędu Gminy Nowa Wieś Wielka oraz jednostek organizacyjnych Gminy Nowa Wieś Wielka.

Należy mieć na uwadze, że system wdrażania strategii powinien obejmować nie tylko organy statutowe, ale także jednostki społeczne funkcjonujące na terenie gminy Nowa Wieś Wielka. Zaangażowanie w realizację strategii wszystkich kluczowych interesariuszy decydować będzie bowiem o jej sukcesie i przyszłym stopniu osiągnięcia przyjętych celów rozwojowych.

System monitorowania

Monitoring jest nieodłącznym elementem procesu planowania strategicznego. Gromadzenie danych, ich analiza i interpretacja pozwalają ocenić stopień realizacji strategii oraz wprowadzać ewentualne zmiany i korekty. W ramach systemu monitorowania strategii ocenie zostanie poddany poziom realizacji przyjętych wskaźników. Na potrzeby oceny stopnia wdrażania strategii opracowany został w formie tabelarycznej przykładowy zestaw wskaźników przyporządkowanych do poszczególnych celów szczegółowych i priorytetów. Proponuje się, aby częstotliwość, z jaką powinny być mierzone i analizowane wskaźniki, wyniosła rok.

Tabela 42. Przykładowe wskaźniki z podziałem na cele rozwojowe

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika i jednostka miary
PRIORYTET 1. PRZESTRZEŃ I ŚRODOWISKO	
1.1. Zwiększenie jakości i dostępności infrastruktury	– długość wybudowanych/ zmodernizowanych / przebudowanych dróg gminnych – km

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika i jednostka miary
technicznej	<ul style="list-style-type: none"> – długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci kanalizacyjnej – km – długość wybudowanej/ zmodernizowanej sieci wodociągowej – km – liczba wybudowanych przydomowych oczyszczalni ścieków – szt. – liczba wybudowanych/ zmodernizowanych stacji uzdatniania wody – szt. – przepustowość oczyszczalni ścieków – dam³ – liczba ludności podłączona do kanalizacyjnej – osoby – liczba ludności podłączona do sieci wodociągowej – osoby – długość wybudowanej sieci gazowej – km – liczba ludności podłączonych do sieci gazowej – osoby – liczba ludności korzystająca z bezpłatnego Internetu szerokopasmowego – ilość odebranych odpadów komunalnych – tony – udział mieszkańców objętych selektywną zbiórką odpadów – % – ilość wyrobów zawierających azbest – tony – powierzchnia dzikich wysypisk – m² – długość wybudowanych ścieżek rowerowych – km – długość wybudowanych / zmodernizowanych chodników – km – powierzchnia wybudowanych parkingów przy obiektach użyteczności publicznej – m² – liczba nowych/ wymienionych punktów świetlnych – szt. – długość wybudowanej/ zmodernizowanej linii kolejowej – km – liczba połączeń autobusowych do Bydgoszczy – szt. – liczba wybudowanych/ zmodernizowanych przystanków autobusowych – szt.
1.2. Poprawa jakości przestrzeni publicznej i infrastruktury kubaturowej	<ul style="list-style-type: none"> – liczba budynków użyteczności publicznej poddana termomodernizacji – szt. – liczba wymienionych źródeł ciepła – szt. – liczba uchwalonych/w trakcie sporządzania i/lub zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzeni – szt. – powierzchnia gminy objęta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego – ha – powierzchnia zmodernizowanej / zagospodarowanej / uporządkowanej przestrzeni publicznej – ha
1.3. Zachowanie i ochrona środowiska naturalnego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba przedsięwzięć służących ochronie wód – szt. – długość utworzonych ścieżek dydaktycznych – km – liczba instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej – szt. – moc instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii w budynkach użyteczności publicznej – kW – liczba działań związanych z edukacją ekologiczną – szt.
PRIORYTET 2. SPOŁECZEŃSTWO	

Cel operacyjny	Nazwa wskaźnika i jednostka miary
2.1. Dostosowanie sektora usług publicznych do zmieniających się uwarunkowań	<ul style="list-style-type: none"> – liczba placówek opieki nad dziećmi do lat 3 – szt. – liczba miejsc w placówkach opieki nad dziećmi do lat 3 – szt. – udział dzieci korzystających z opieki żłobkowej – % – liczba przedszkoli – szt. – udział dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym – % – liczba zmodernizowanych/ rozbudowanych placówek kultury – liczba zajęć skierowanych do osób starszych w placówkach kultury – szt. – liczba zajęć skierowanych do dzieci w placówkach kultury – szt. – liczba form opieki skierowanej do osób starszych – szt. – liczba osób starszych objęta opieką – osoby – liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych – osoby – udział zarejestrowanych bezrobotnych w stosunku do liczby ludności w wieku produkcyjnym – % – liczba osób korzystających z pomocy społecznej – osoby – liczba nowych/ zmodernizowanych obiektów sportowych – szt. – liczba nowych/ zmodernizowanych placów zabaw – szt. – liczba doposażonych obiektów sportowych – szt. – liczba doposażonych placów zabaw – szt. – liczba mieszkań komunalnych – szt. – liczba mieszkań socjalnych – szt.
2.2. Podniesienie kompetencji kapitału ludzkiego poprzez rozwój i unowocześnienie systemu edukacji	<ul style="list-style-type: none"> – średnie wyniki ze sprawdzianów klas VI – pkt – średnie wyniki z egzaminów gimnazjalnych – pkt – liczba doposażonych placówek oświatowych w pomoce dydaktyczne – szt.
2.3. Rozwój społeczeństwa obywatelskiego	<ul style="list-style-type: none"> – liczba projektów zrealizowanych wspólnie z NGO – szt.
PRIORYTET 3. GOSPODARKA	
3.1. Podniesienie atrakcyjności gospodarczej	<ul style="list-style-type: none"> – powierzchnia gospodarstw ekologicznych – ha – liczba grup producenckich – szt. – liczba gospodarstw agroturystycznych – szt. – liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – szt.
3.2. Wykorzystanie istniejącego potencjału przyrodniczego do rozwoju turystyki	<ul style="list-style-type: none"> – liczba nowych / zmodernizowanych obiektów infrastruktury turystycznej – szt.
3.3. Wykorzystanie przynależności do Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	<ul style="list-style-type: none"> – wielkość środków finansowych pozyskanych w ramach ZIT – mln zł – liczba projektów realizowanych wspólnie z innymi jednostkami samorządu terytorialnego przynależącymi do BTOF – szt.

Źródło: Opracowanie własne

Dla wskaźników nie zostały wyznaczone wartości docelowe. Punktem wyjścia będą wartości bazowe dla poszczególnych wskaźników (dane za rok 2015). Postęp we wdrażaniu strategii będzie mierzony

postępem w stosunku do stanu pierwotnego. W związku z tym, że dane ujęte w GUS prezentowane są z rocznym opóźnieniem, to pierwszy pomiar powinien zostać przeprowadzony w IV kwartale 2016 roku.

Analizie zostaną poddane również przyjęte prorytety, cele operacyjne oraz kierunki działań. System monitorowania zawierać będzie także odniesienia do strategii rozwoju województwa kujawsko-pomorskiego w zakresie zgodności podejmowanych przedsięwzięć z jej założeniami. Realizacja powyższych elementów systemu monitorowania wpłynie na zobrazowanie ogólnego poziomu rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka.

Funkcje monitorująca realizowana będzie również przez Radę Gminy. Proponuje się, aby corocznie, po zebraniu i przeanalizowaniu informacji dotyczących stopnia wdrażania strategii, Wójt Gminy Nowa Wieś Wielka lub osoba przez niego wyznaczona, przygotowała raport w sprawie realizacji postępów we wdrażaniu strategii, który raz w roku będzie prezentowany na sesji Rady Gminy. Powyższe działania przyczynią się do weryfikacji ustaleń strategii, a także będą podstawą do jej aktualizacji.

V.6. Źródła finansowania

Cel strategiczny, cele operacyjne oraz kierunki działań wskazane w niniejszej strategii stanowią podstawę do podejmowania i realizacji konkretnych projektów, które mogą być finansowane m.in. ze środków własnych Gminy Nowa Wieś Wielka. Należy mieć na uwadze, że realizując część zadań niezbędne jest również poszukiwanie zewnętrznych źródeł finansowania. Wśród źródeł zewnętrznych wyróżnić można: fundusze unijne, środki z programów krajowych, pożyczki i kredyty bankowe, instrumenty zwrotne, w tym kredyty i pożyczki, środki międzynarodowe, a także środki prywatne.

Ponadto, w Umowie Partnerstwa określono kierunki interwencji na lata 2014-2020 w ramach trzech polityk unijnych w Polsce, tj. Polityki Spójności, Wspólnej Polityki Rolnej i Wspólnej Polityki Rybołówstwa. Umowa uwzględnia zapisy unijnych i krajowych dokumentów strategicznych, dotychczasowe doświadczenia związane z wdrażaniem perspektywy 2004-2006 oraz 2007-2013. Dokument zawiera m.in. cele i priorytety interwencji w ujęciu tematycznym i terytorialnym, układ programów operacyjnych, a także zarys systemu finansowania i wdrażania. Wśród dokumentów obejmujących nową perspektywę finansową na lata 2014-2020 znalazły się: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój, Regionalne Programy Operacyjne, Program Operacyjny Polska Cyfrowa, Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Program Wiedza Edukacja Rozwój, Program Operacyjny Polska Wschodnia, Program Operacyjny Pomoc Techniczna.

W odniesieniu do zadań inwestycyjnych (infrastrukturalnych i nieinfrastrukturalnych) realizowanych bezpośrednio przez Gminę Nowa Wieś Wielka najistotniejszymi źródłami finansowania będą: Regionalny Program Operacyjny Województwa Kujawsko-Pomorskiego na lata 2014-2020 (m.in. w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych) oraz Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Realizując różnego rodzaju przedsięwzięcia należy także mieć na uwadze możliwości wsparcia pochodzące z licznych programów sektorowych wdrażanych przez poszczególne ministerstwa (m.in. w zakresie edukacji, kultury, infrastruktury, ochrony środowiska).

V.7. Raport z konsultacji społecznych

SPIS RYSUNKÓW, TABEL I WYKRESÓW

Rysunek 1. Lokalizacja Gminy Nowa Wieś Wielka na tle województwa kujawsko-pomorskiego.....	6
Rysunek 2. Gmina Nowa Wieś Wielka – podział na sołectwa	7
Rysunek 3. Powierzchnia gminy Nowa Wieś Wielka objęta mpzp	29
Rysunek 4. Zapotrzebowanie użytkowników na usługę Internetu szerokopasmowego na terenie powiatu bydgoskiego – stan na listopad 2015 r.....	37
Rysunek 5. Priorytety i cel strategiczny.....	89
Tabela 1. Dynamika liczby ludności w gminach powiatu bydgoskiego w latach 2000-2014 - analiza porównawcza	9
Tabela 2. Ludność gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe w latach 2010-2014	10
Tabela 3. Wskaźnik obciążenia demograficznego na terenie gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	11
Tabela 4. Ruch naturalny na terenie gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	12
Tabela 5. Ruch migracyjny w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014	13
Tabela 6. Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 r.....	14
Tabela 7. Stowarzyszenia, fundacje i inne organizacje społeczne aktywnie działające na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka.....	19
Tabela 8. Pozwolenia na budowę wydane w 2014 r. na terenie gmin powiatu bydgoskiego	28
Tabela 9. Wykaz mpzp na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka.....	29
Tabela 10. Sieć wodociągowa na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	33
Tabela 11. Sieć kanalizacyjna na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	34
Tabela 12. Wskaźniki odzysku przewidziane do osiągnięcia i uzyskane przez Gminę Nowa Wieś Wielka w 2014 roku.....	35
Tabela 13. Dane statystyczne dotyczące przedszkoli w Gminie Nowa Wieś Wielka (stan na 30.09.2014 r.)	40
Tabela 14. Wychowanie przedszkolne w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014	41
Tabela 15. Dzieci objęte wychowaniem przedszkolnym w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	41
Tabela 16. Dane statystyczne dotyczące szkół w gminie Nowa Wieś Wielka. Stan na 30.09.2014 r....	43
Tabela 17. Dane statystyczne dotyczące szkół w Gminie Nowa Wieś Wielka (stan na 30.09.2014 r.) .	44
Tabela 18. Średnie wyniki egzaminów gimnazjalnych (%) w Gminie Nowa Wieś Wielka na tle województwa kujawsko-pomorskiego i kraju w latach 2012-2014	44
Tabela 19. Liczba osób uczęszczających do liceum ogólnokształcącego dla dorosłych na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014.....	45
Tabela 20. Liczba młodzieży na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014	45
Tabela 21. Podstawowa i ambulatoryjna opieka zdrowotna w latach 2011-2014	47
Tabela 22. Apteki w Gminie Nowa Wieś Wielka	47
Tabela 23. Dane dotyczące pomocy społecznej na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w 2014 r.....	50

Tabela 24. Powody, dla których przyznawano świadczenia w ośrodkach pomocy społecznej na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w 2014 r. – liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną	51
Tabela 25. Wybrane dane dotyczące pomocy społecznej w gminie Nowa Wieś Wielka	53
Tabela 26. Biblioteki i czytelnictwo na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014	57
Tabela 27. Liczba przestępstw stwierdzonych na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2012.....	58
Tabela 28. Stan bezpieczeństwa w ruchu drogowym na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2012	58
Tabela 29. Wybrane pozycje z budżetu Gminy Nowa Wieś Wielka z lat 2010-2014	60
Tabela 30. Struktura dochodów własnych Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014.....	61
Tabela 31. Struktura wydatków budżetowych Gminy Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014	61
Tabela 32. Schemat analizy SWOT	84
Tabela 33. Analiza SWOT.....	85
Tabela 34. Priorytety, cele operacyjne i kierunki działania.....	93
Tabela 35. Zakres komplementarności ze strategią EUROPA 2020. Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu	95
Tabela 36. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności.....	95
Tabela 37. Zakres komplementarności z Koncepcją Przestrzennego Zagospodarowania Kraju do roku 2030.....	96
Tabela 38. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Kraju 2020. Aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo.....	97
Tabela 39. Zakres komplementarności ze Strategią Zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa	97
Tabela 40. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Województwa Kujawsko-Pomorskiego do roku 2020 – Plan Modernizacji 2020+	98
Tabela 41. Zakres komplementarności ze Strategią Rozwoju Bydgosko-Toruńskiego Obszaru Funkcjonalnego	99
Tabela 42. Przykładowe wskaźniki z podziałem na cele rozwojowe	100
Wykres 1. Ludność gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na płeć w latach 2010-2014	8
Wykres 2. Liczba ludności w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza	8
Wykres 3. Gęstość zaludnienia w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza	9
Wykres 4. Struktura ekonomiczna ludności w powiecie bydgoskim w 2014 r. – analiza porównawcza	11
Wykres 5. Wskaźnik obciążenia demograficznego na tle powiatu bydgoskiego w 2014 r.	12
Wykres 6. Przyrost naturalny w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza.....	13
Wykres 7. Saldo migracji w gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza.....	14
Wykres 8. Prognoza liczby ludności na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka z podziałem na ekonomiczne grupy wiekowe do 2030 r.....	15
Wykres 9. Struktura wykształcenia mieszkańców powiatu bydgoskiego w 2011 r.....	16
Wykres 10. Liczba osób bezrobotnych w gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2010-2014 z podziałem na płeć	17

Wykres 11. Struktura wykształcenia osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.	17
Wykres 12. Struktura wieku osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.	18
Wykres 13. Czas pozostawiania bez pracy osób bezrobotnych w powiecie bydgoskim - stan na koniec 2014 r.	18
Wykres 14. Struktura użytkowania gruntów na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka.....	21
Wykres 15. Podmioty gospodarcze wpisane do rejestru REGON na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka wg sektorów własnościowych w latach 2010-2014	23
Wykres 16. Podmioty gospodarcze Gminy Nowa Wieś Wielka wpisane do rejestru REGON wg sekcji PKD 2007 w 2014 r.	24
Wykres 17. Procentowy rozkład zarejestrowanych przedsiębiorstw z podziałem na gminy w powiecie bydgoskim w 2014 r.	25
Wykres 18. Korzystający z instalacji kanalizacyjnej w % ogółu ludności na terenie gmin powiatu bydgoskiego w 2014 r. - analiza porównawcza	34
Wykres 19. Liczba uczniów (szkół podstawowych i gimnazjów) w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014	40
Wykres 20. Procentowy udział dzieci w wieku 3-5 lat w wychowaniu przedszkolnym w województwie kujawsko-pomorskim, powiecie bydgoskim oraz gminach powiatu bydgoskiego w 2014 r.	41
Wykres 21. Liczba uczniów szkół podstawowych w gminie w latach 2011-2014	42
Wykres 22. Średnie wyniki egzaminów klas VI (zestaw standardowy) w kraju, województwie kujawsko-pomorskim i Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014	43
Wykres 23. Liczba uczniów w gimnazjach w Gminie Nowa Wieś Wielka w latach 2011-2014.....	44
Wykres 24. Liczba osób, którym udzielono pomocy i wsparcia w latach 2012-2014 wraz z prognozą na 2015 r. na terenie Gminy Nowa Wieś Wielka	50
Wykres 25. Struktura wiekowa mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym	63
Wykres 26. Struktura wykształcenia mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym	64
Wykres 27. Struktura zatrudnienia mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym	64
Wykres 28. Miejsce zamieszkania mieszkańców biorących udział w badaniu ankietowym z podziałem na sołectwa.....	65
Wykres 29. Ocena dostępność komunikacyjnej gminy	66
Wykres 30. Ocena jakości komunikacji podmiejskiej	67
Wykres 31. Ocena gminnej infrastruktury drogowej	67
Wykres 32. Ocena ponadgminnej infrastruktury drogowej.....	68
Wykres 33. Ocena ścieżek rowerowych	68
Wykres 34. Ocena infrastruktury kanalizacyjno-wodociągowej	69
Wykres 35. Ocena gospodarowania odpadami.....	69
Wykres 36. Ocena infrastruktury oświetleniowej.....	70
Wykres 37. Ocena dostępności terenów inwestycyjnych	70
Wykres 38. Ocena stanu zabytków i obiektów kultury	71
Wykres 39. Ocena dostępności i jakości obiektów sportowych.....	71
Wykres 40. Ocena dostępności miejsc do rekreacji – parki, place zabaw, skwery	72
Wykres 41. Ocena jakości środowiska naturalnego	72
Wykres 42. Ocena świadomości ekologicznej mieszkańców	73
Wykres 43. Ocena dostępności miejsc pracy	73

Wykres 44. Ocena dostępu do obiektów handlowych i usługowych.....	74
Wykres 45. Ocena poziomu przedsiębiorczości w gminie.....	74
Wykres 46. Ocena jakości systemu wspierania przedsiębiorczości (ulgi, zwolnienia podatkowe).....	75
Wykres 47. Ocena atrakcyjności turystycznej gminy	75
Wykres 48. Ocena dostępu do opieki zdrowotnej	76
Wykres 49. Ocena jakości oferty pomocy społecznej, w tym przeciwdziałanie patologiom	76
Wykres 50. Ocena jakości oferty kulturalnej.....	77
Wykres 51. Ocena dostępności opieki nad dziećmi do lat 3	77
Wykres 52. Ocena dostępności opieki przedszkolnej	78
Wykres 53. Ocena jakości oferty edukacyjnej.....	78
Wykres 54. Ocena dostępu do Internetu	79
Wykres 55. Ocena poziomu bezpieczeństwa publicznego	79
Wykres 56. Ocena oddolnej aktywności mieszkańców	80
Wykres 57. Ocena działalności organizacji pozarządowych.....	80
Wykres 58. Ocena współpracy samorządu gminnego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami	81
Wykres 59. Proponowane kierunki rozwoju Gminy Nowa Wieś Wielka przez mieszkańców.....	82

ZAŁĄCZNIK. WYKAZ ODPOWIEDZI Z PYTAŃ OTWARTYCH**+ gospodarka wodno-ściekowa:**

- kanalizacja x 13¹
- wodociągi x 5
- modernizacja oczyszczalni ścieków
- kanalizacja terenów w pobliżu jeziora Jezuickiego x 5
- wodociąg w Brzozie ul. Bydgoska
- kanalizacja ul. Dworcowej w Nowej Wsi Wielkiej
- kanalizacja całej ul. Leśnej w Nowej Wsi Wielkiej

+ infrastruktura drogowa:

- budowa i modernizacja dróg x 21
- remont drogi krajowej w Brzozie
- modernizacja drogi wojewódzkiej 254 w Brzozie
- utwardzenie drogi Prądocin – Kolankowo, Jakubowo (na odcinkach od drogi głównej do torów)
- modernizacja dróg na terenie Nowej Wsi Wielkiej
- utwardzenie ulicy Dworcowej
- przebudowa skrzyżowania DK 25 z DW 254 w Brzozie
- poprawa jakości skrzyżowań i dostępności DK25 w Brzozie
- utwardzenie dróg w Prądocinie
- utwardzenie ulic w Brzozie – Północ (ptasie osiedle)
- rozwiązanie problemu świateł w Stryzku
- budowa ulicy Gołębiej w Brzozie
- budowa ulicy Sokolej w Brzozie
- budowa obwodnicy Nowej Wsi Wielkiej
- przebudowa skrzyżowania z przejazdem kolejowym

+ infrastruktura towarzysząca:

- budowa oświetlenia ulic x 13
- oświetlenie ul. Bydgoskiej w Brzozie
- oświetlenie – Kolankowo
- poprawa oświetlenia na drodze Tarkowo Dolne – Nowa Wioska – Dąbrowa Wielka
- oświetlenie skrzyżowań
- oświetlenie w Prądocinie (droga letniskowa)
- oświetlenie w Brzozie – Północ (ptasie osiedle)
- budowa chodników
- budowa chodniku na ul. Bydgoskiej w Brzozie
- przejście dla pieszych na ul. Bydgoskiej na wysokości przystanków autobusowych w Brzozie
- przejście dla pieszych przez tory kolejowe
- uruchomienie przejazdu kolejowego ul. Leśna
- budowa chodników łączących dalsze zakątki gminy z centrum Brzozy i Nowej Wsi Wielkiej
- budowa ścieżek rowerowych x 12
- budowa ścieżki rowerowej łączącej Brzozę z Nową Wsią Wielką
- budowa ścieżki rowerowej z Brzozy do Chmielnik
- budowa ścieżki rowerowej wzdłuż DK 25 wraz z oświetleniem

¹ liczbę odpowiedzi wskazano wyłącznie w przypadku udzielenia przez ankietowanych co najmniej pięciu takich samych odpowiedzi

- budowa ścieżki rowerowej / ciągu pieszo-rowerowego do Bydgoszczy
- budowa ścieżki rowerowej od strony Bydgoszczy w stronę Tarkowa Dolnego i Nowej Wioski a także od Brzozy do Smolna
- budowa chodnika wraz ze ścieżką rowerową od strony węzła w Stryszku do Brzozy,
- ograniczenie prędkości
- budowa parkingów
- budowa parkingu w centrum Brzozy
- rozbudowa parkingu przy budynku Urzędu Gminy
- budowa ciągów pieszo-rowerowych
- ✚ **infrastruktura techniczna (gazowa):**
  - gazyfikacja gminy x 9
- ✚ **komunikacja publiczna:**
  - rozwój komunikacji gminnej i podmiejskiej
  - uruchomienie całorocznego połączenia MZK z Bydgoszczą
  - połączenie autobusowe z Dąbrowy Wielkiej do Nowej Wsi Wielkiej
  - utworzenie międzygminnej linii MZK
- ✚ **przestrzeń publiczna i obiekty użyteczności publicznej:**
  - budowa przedszkola w Brzozie x 10
  - termomodernizacja budynków użyteczności publicznej
  - termomodernizacja budynku wielofunkcyjnego w Brzozie, ul. Przemysłowa
  - budowa budynku administracyjnego Urzędu Gminy wraz z zapleczem (ośrodek kultury, biblioteka)
  - rozbudowa obiektu GOK w Nowej Wsi Wielkiej z obiektami dla OSP jako centrum bezpieczeństwa
  - zawarcie porozumienia z PKP w zakresie modernizacji budynków w Brzozie
  - utworzenie Gminnego Centrum Zarządzania Kryzysowego wraz z pomieszczeniami dla Policji
  - zagospodarowanie obiektu kolejowego w Pieckach
  - monitoring
  - odnowienie leśniczówki w Chmielnikach
  - zagospodarowanie jeziora Jezuickiego i jego oczyszczenie (np. park linowy)
  - zagospodarowanie terenu przy świetlicy w Prądocinie
  - budowa placu wielofunkcyjnego – zagospodarowanie placu za remizą w Nowej Wsi Wielkiej
  - odznaczenie ulic (tablice z nazwami)
- ✚ **sport i rekreacja:**
  - rozbudowa, monitoring, oświetlenie i ogrodzenie placów zabaw
  - rozbudowa / budowa obiektów sportowych (np. boisko do koszykówki, basen, kręgielnia, hala sportowa w Nowej Wsi Wielkiej, kort tenisowy / dostosowanie Orlika do gry w tenisa ziemnego, kompleks sportowy, sala gimnastyczna przy SP w Nowej Wsi Wielkiej, trybuny przy boisku KS Brzoza)
  - zwiększenie liczby imprez sportowo-rekreacyjnych
  - oświetlenie obiektów sportowych
  - dodatkowe zajęcia sportowe w placówkach oświatowych dla dzieci i młodzieży
- ✚ **ochrona zdrowia:**
  - poszerzenie oferty placówek ochrony zdrowia: pediatra, rehabilitacja, więcej lekarzy z różnymi specjalnościami
  - utworzenie ośrodka rehabilitacji funkcjonalnej
  - rozbudowa ośrodka zdrowia w Brzozie
  - zwiększenie dostępności do pediatry w Ośrodku Zdrowia w Nowej Wsi Wielkiej,
  - utworzenie osobnego gabinetu dla dzieci chorych

- gimnastyka korekcyjna w placówkach oświatowych
- ✚ **pomoc społeczna:**
  - utworzenie żłobka
  - utworzenie placówki stacjonarnej (dzienny dom pobytu) dla osób starszych
  - podejmowanie działań przyczyniających się do zmniejszenia poziomu bezrobocia (np. warsztaty, szkolenia)
  - przeciwdziałanie patologiom społecznym
  - pomoc dla rodzin wielodzietnych
- ✚ **edukacja:**
  - rozbudowa szkoły podstawowej
  - nagrody/stypendia dla zdolnych uczniów
  - dodatkowe zajęcia dla dzieci uczęszczających do SP w Nowej Wsi Wielkiej na popołudniową zmianę
  - wzbogacenie oferty zajęć dodatkowych
- ✚ **kultura:**
  - budowa / rozbudowa budynku GOK wraz z zapleczem
  - wzbogacenie oferty zajęć GOK
  - modyfikacja systemu funkcjonowania GOK
  - utworzenie oferty zajęć skierowanej do różnych grup wiekowych
  - renowacja zabytków (np. kościołów w Nowej Wsi Wielkiej i Dąbrowach Wielkich)
  - rewitalizacja placu festiwalowego w Nowej Wsi Wielkiej
  - utworzenie miejsc spotkań dla młodzieży
  - rozbudowa biblioteki (filii)
  - utworzenie domu kultury w Brzozie
  - utworzenie stałej sceny wraz ze stołami i zadaszeniem na zapleczu „Remizy” w Brzozie, wraz z zainstalowaniem monitoringu w OSP w Brzozie
  - budowa estrady plenerowej / gruntowny remont „muszli koncertowej”
- ✚ **ochrona środowiska:**
  - monitoring powietrza i wody (m.in. na terenach w pobliżu bazy paliowej)
  - edukacja ekologiczna mieszkańców (m.in. w zakresie gospodarowania odpadami)
  - instalacja odnawialnych źródeł energii (m.in. budowa farm fotowoltaicznych)
  - dopłaty do odnawialnych źródeł energii
  - utworzenie ścieżki ekologicznej na zapleczu pomnika Powstańców Wielkopolskich w Brzozie
  - program wspierania wymiany pieców węglowych
- ✚ **turystyka:**
  - turystyka x 8
  - stworzenie oferty turystycznej dla młodzieży
  - zagospodarowanie terenów przy ścieżkach rowerowych (przystanki, ławki, wiaty, tablice informacyjne)
  - rozbudowa bazy noclegowo-gastronomicznej nad jeziorem Jezuickim
  - remont bazy noclegowej w Chmielnikach
  - rozwój turystyki rowerowej i pieszej
  - utworzenie gminnego centrum wypoczynkowego na terenie Chmielnik
  - ośrodek wypoczynkowy w Pieckach
- ✚ **usługi i handel:**
  - rozwój handlu i drobnych usług rzemieślniczych
  - utworzenie placu targowego w Brzozie
  - budowa nowych obiektów handlowo-usługowych
- ✚ **przedsiębiorczość:**
  - dofinansowanie podmiotów gospodarczych tworzących nowe miejsca pracy

- dofinansowanie młodych przedsiębiorców
- promocja terenów inwestycyjnych
- utworzenie strefy ekonomicznej
- utworzenie inkubatora przedsiębiorczości
- ulgi dla przedsiębiorców
- integracja przemysłu i innych działów gospodarki z nauką na rzecz badań i wdrożeń innowacyjnych w gospodarce